

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΠΕΙΡΑΙΩΣ

**ΤΜΗΜΑ ΝΑΥΤΙΛΙΑΚΩΝ ΣΠΟΥΔΩΝ
ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΩΝ ΣΠΟΥΔΩΝ
στη
ΝΑΥΤΙΛΙΑ**

**Εταιρική Κοινωνική Ευθύνη
και
Ναυτιλία**

Βιολέττα Σαμωνά (ΜΝ 10082)

Διπλωματική εργασία
που υποβλήθηκε στο Τμήμα Ναυτιλιακών Σπουδών
του Πανεπιστημίου Πειραιώς ως μέρος των
απαιτήσεων για την απόκτηση του
Μεταπτυχιακού Διπλώματος ειδίκευσης στη Ναυτιλία

Πειραιάς

Νοέμβριος 2014

Περιεχόμενα

Πρόλογος.....	1
Εισαγωγή.....	2
1. Εταιρική Κοινωνική Ευθύνη.....	5
1.1. Τι είναι Ηθική.....	6
1.2. Τι είναι Επιχειρηματική Ηθική.....	6
1.3. Κώδικας Επιχειρηματικής Ηθικής και Δεοντολογίας / Κώδικας Εταιρικής Κοινωνικής Ευθύνης.....	10
1.4. Εταιρική Διακυβέρνηση.....	10
1.5. Εταιρική Κοινωνική Ευθύνη.....	12
1.5.1. Ιστορική αναδρομή εμφάνισης και χρήσης του όρου «Εταιρική Κοινωνική Ευθύνη».....	14
1.5.2. Οφέλη από την υιοθέτηση πρακτικών ΕΚΕ.....	21
1.5.3. Γενικές αρχές για την κατάρτιση κώδικα ΕΚΕ.....	23
1.5.4. Οι τομείς στόχευσης της ΕΚΕ.....	23
1.5.5. Οικουμενικό Σύμφωνο για την ΕΚΕ (Global Compact Network).....	25
2. Ευρωπαϊκή Ένωση και Εταιρική Κοινωνική Ευθύνη.....	28
2.1. Η ευρωπαϊκή αντίληψη για την ΕΚΕ.....	28
2.2. Πράσινη Βίβλος για την προώθηση ενός ευρωπαϊκού πλαισίου για την ΕΚΕ.....	29
2.3. Ανακοίνωση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής για την ΕΚΕ.....	30
2.4. Πολυμερές φόρουμ για την ΕΚΕ.....	30
2.5. Ευρωπαϊκή Συμμαχία για την ΕΚΕ.....	31
2.6. Ευρωπαϊκό Δίκτυο για την ΕΚΕ.....	33
2.7. Πρόγραμμα Enterprise 2020.....	34
2.8. Ψήφισμα του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου για την ΕΚΕ.....	35
2.9. Δίκτυο Επιχειρηματικής Ηθικής στην Ευρώπη.....	36
3. Ελλάδα και Εταιρική Κοινωνική Ευθύνη.....	38
3.1. Καλές πρακτικές ΕΚΕ.....	41
3.2. Ελληνικό Δίκτυο για την ΕΚΕ.....	41
3.3. Ελληνικό Ινστιτούτο Επιχειρηματικής Ηθικής.....	43
3.4. Το ελληνικό Μοντέλο Επιχειρηματικής Ηθικής.....	45
3.5. Ινστιτούτο Εταιρικής Κοινωνικής Ευθύνης.....	46
3.6. Χάρτα Δικαιωμάτων και Υποχρεώσεων των Επιχειρήσεων.....	47
3.7. QualityNet Foundation.....	48
3.8. Κοινωνικός Διαμεσολαβητής.....	50
4. Εταιρική Κοινωνική Ευθύνη και Ναυτιλία.....	51
4.1. Οφέλη από την εφαρμογή προγραμμάτων ΕΚΕ στη ναυτιλία.....	54
4.2. Διεθνής Ναυτιλιακός Οργανισμός (ΔΝΟ).....	55
4.3. Δράσεις ΔΝΟ.....	57
5. Εταιρική Κοινωνική Ευθύνη και Ελληνική Ναυτιλία.....	61
5.1. Δράσεις ΕΚΕ της Ελληνικής Ναυτιλίας.....	63
Επίλογος.....	67
Βιβλιογραφία.....	69
Παράρτημα.....	73

Χάρτα Δικαιωμάτων και Υποχρεώσεων των Επιχειρήσεων.....	73
Βασικές Δεσμεύσεις της HELMEPA.....	75
Γλωσσάρι.....	77

Πανεπιστήμιο Πειραιώς

Πρόλογος

Στην ανά χείρας εργασία διερευνούμε το πεδίο της Εταιρικής Κοινωνικής Ευθύνης (ΕΚΕ) ως εθελοντική δέσμευση και ως υποχρέωση των επιχειρήσεων προς την κοινωνία, η οποία τους προσφέρει κέρδη και λόγο ύπαρξης στην αγορά. Το θέμα αυτό αποτελεί σημαντικό ζήτημα του δημόσιου διαλόγου με τις σημερινές οικονομικές και κοινωνικές συνθήκες, ιδιαίτερα στα επίπεδο όπου οι δράσεις ΕΚΕ άπτονται των δράσεων αλληλεγγύης και προσφοράς στο ποσοστό της κοινωνίας που πλήττεται περισσότερο.

Αρχίζουμε με ορισμούς για τις βασικές έννοιες που απαντώνται στα προγράμματα των δύο αυτών βασικών δράσεων της επιχείρησης και οριοθετούμε, κατά το δυνατόν, τον τομέα δραστηριοποίησής τους.

Στη συνέχεια, αναφέρουμε πώς η Ευρωπαϊκή Ένωση αντιμετωπίζει το θέμα της Εταιρικής Κοινωνικής Ευθύνης και πώς η Ελλάδα, αντιλαμβανόμενη τη σημασία της νέας αυτής άποψης περί επιχειρηματικότητας, αντιμετωπίζει το θέμα της Εταιρικής Κοινωνικής Ευθύνης.

Τέλος, σκιαγραφούμε τη σχέση μεταξύ Εταιρικής Κοινωνικής Ευθύνης και Ναυτιλίας και ειδικότερα της σχέση Εταιρικής Κοινωνικής Υπευθυνότητας και Ελληνικής Ναυτιλίας.

Εισαγωγή

Σύμφωνα με τον κεϋνσιανό οικονομολόγο Paul Samuelson, επιχείρηση είναι μια βασική ιδιωτική οικονομική μονάδα, η οποία με τη χρήση εισροών (κεφάλαιο, εργασία, πρώτες ύλες, επιχειρηματικό κίνδυνο) παράγει και πωλεί αγαθά και υπηρεσίες με στόχο την κάλυψη αναγκών και την επιδίωξη κέρδους που περιέρχεται στον φορέα αυτής.

Έτσι, λοιπόν, ο ρόλος της επιχείρησης στην αγορά και την κοινωνία είναι σαφής, άμεσα συνδεδεμένος με έννοιες, όπως «κέρδος», «επιχειρηματίας», «επιχειρηματικότητα», «επενδύσεις», «κεφάλαια», «ανθρώπινοι και φυσικοί πόροι», «μέτοχοι» μέχρι τη στιγμή που η επιχείρηση θεωρεί καθήκον της να υποδυθεί ένα νέο ρόλο, αυτόν της κοινωνικής ευθύνης και νέοι όροι εισέρχονται στο παζλ του ορισμού της, όπως «κοινωνική ευθύνη», «επιχειρηματική ηθική», «δεοντολογία», «κοινωνία», «εργαζόμενος», «περιβάλλον». Και ενώ οι πρώτιστος στόχος κάθε επιχείρησης, ανεξαρτήτως μεγέθους, κατηγορίας, δραστηριότητας, νομικής μορφής, ήταν η επιδίωξη του κέρδους και εντολοδόχος της ήταν οι μέτοχοι, ξαφνικά ένας από τους στόχους της έγινε η αποδοχή των δράσεων κοινωνικής ευθύνης της και εντολοδόχος της έγινε και η κοινωνία, καθώς τα αυστηρά οικονομικά κριτήρια της επιχειρηματικής συμπεριφοράς έπαψαν να είναι να μοναδικά κριτήρια που έπρεπε να πληροί για να εξασφαλίσει τη βιωσιμότητά της. Οι καταναλωτές σέβονται την ανάληψη ρίσκου από τους επιχειρηματίες, αλλά έχουν συγχρόνως και την απαίτηση από αυτούς να θέσουν ως προσωπικό και επαγγελματικό στόχο τον αυτοσεβασμό αλλά και την αναγνώριση από τους τρίτους, και να δώσουν πίσω στην κοινωνία μέρος των κερδών που αποκτούν.

Πώς φτάσαμε στο σημείο αυτό; Ποια λεπτή διαχωριστική γραμμή ξεπεράστηκε και ο καταναλωτής ξαφνικά άρχισε να μην εμπιστεύεται τις

επιχειρήσεις που είχαν ως μόνο στόχο το κέρδος. Το οικονομικό μάρκετινγκ έδωσε τη θέση του στο κοινωνικό και αργότερα στο οικολογικό μάρκετινγκ, αλλά κι αυτά δεν υπήρξαν αρκετά ισχυρά για να αναζωπυρώσουν τη σχέση επιχείρησης-καταναλωτή. Η επιλογή της μάρκας δεν γινόταν πλέον με βάση την ποιότητα/απόδοση αυτή καθαυτήν —αφού οι αποδόσεις των προϊόντων ήταν πολύ κοντά ήδη— ή τη συσκευασία, ή ακόμη και την τιμή. Ο καταναλωτής που έπαιρνε ένα προϊόν από το ράφι του σουπερμάρκετ δεν περιοριζόταν μόνον στα συστατικά τού προϊόντος, αλλά ήθελε να ξέρει κατά πόσον η παραγωγός-επιχείρηση λειτουργούσε με αρχές σεβασμού προς τον εργαζόμενο, την κοινωνία και το περιβάλλον. Μια εταιρεία που ενδιαφέρεται για τα προβλήματα του κόσμου και προσπαθεί να συμβάλει στην επίλυσή τους, λογικό είναι να ενδιαφέρεται ακόμη περισσότερο και για την απόδοση των προϊόντων της. Άρα να η εμπιστοσύνη που ψάχνουν οι καταναλωτές σε μια μάρκα. Οι παρεχόμενες υπηρεσίες έπαψαν να επιλέγονται με βάση το ποσοστό της προστιθέμενης αξίας που πρόσφεραν στους πελάτες τους μόνον ή τη σχέση μεταξύ επιχείρησης και πελάτη. Όταν ο πελάτης ήθελε να επιλέξει, για παράδειγμα, μία εταιρεία συμβούλων για θέματα ISO δεν περιοριζόταν μόνον στο όνομα της επιχείρησης ή στη λίστα των επιτυχημένων πελατών της, ήθελε να ξέρει και κατά πόσον η επιχείρηση διαχειριζόταν με σεβασμό και ευαισθησία το ανθρώπινο δυναμικό της. Τι νόημα θα είχαν τα δαφημιζόμενα κέρδη της εταιρείας, εάν αυτή απέλυε προσωπικό για επίτευξη μεγαλύτερου κέρδους και μόνον;

Έτσι, αφενός, σιγά σιγά όλο και περισσότεροι καταναλωτές αγοράζουν με κριτήριο την κοινωνική ευθύνη των επιχειρήσεων καθώς στροφή στις κοινωνικά υπεύθυνες επιχειρήσεις κάνουν οι πολίτες, επιλέγοντας όλο και περισσότερο τα προϊόντα τους. Οι πολίτες πιέζουν όλο και περισσότερο για την ενίσχυση της υπευθυνότητας των επιχειρήσεων σε σοβαρά κοινωνικά ζητήματα, ενώ η κοινωνική ευαισθησία των επιχειρήσεων δείχνει να συνοδεύεται και από ενίσχυση των οικονομικών τους επιδόσεων. Η εταιρική κοινωνική ευθύνη επηρεάζει όμως και τους εργαζομένους, καθώς προτιμούν να εργάζονται για μια επιχείρηση η οποία έχει εξαιρετική φήμη αν και τους πληρώνει μισθό που απλώς καλύπτει τις ανάγκες τους.

Αφετέρου, η τρέχουσα χρηματοπιστωτική και οικονομική κρίση προσφέρει μια μοναδική ευκαιρία να επανεξεταστεί το επικρατέστερο μοντέλο διαχείρισης των συνηθισμένων επιχειρήσεων. Η έννοια του Homo Economicus δε μπορεί να θεωρηθεί ως έγκυρη, λόγω του γεγονότος ότι οι άνθρωποι δεν ενδιαφέρονται μόνο για την αύξηση των δικών τους συμφερόντων. Επίσης λαμβάνουν υπόψη την ευημερία των άλλων στη διαδικασία λήψης αποφάσεων. Μια εταιρεία δεν είναι μόνο ένα ίδρυμα μετατροπής των εισροών σε εκροές. Στην πραγματικότητα, πρόκειται για ένα κοινωνικά υπεύθυνο σύστημα συνεργαζόμενων ατόμων (Zsolnai, 2012).

Στο νέο αυτό επιχειρηματικό μοντέλο οδήγησε το νέο κοινωνικοπολιτικό πλαίσιο, το οποίο προέκυψε από τις δραματικές αλλαγές που επέφεραν η παγκοσμιοποίηση αρχικά και η κρίση μετέπειτα. Ο καταναλωτής ενημερώνεται σε άμεσο χρόνο για τις καταστροφικές συνέπειες του περιβάλλοντος και πιέζει σταθερά για ποιοτικότερα και φιλικότερα προς το περιβάλλον προϊόντα. Η κοινωνική ατζέντα των επιχειρήσεων «ελέγχεται» από την αυξημένη δύναμη των μη κυβερνητικών οργανώσεων και τις ακτιβιστικές κινήσεις, την αντίδραση έναντι της παγκοσμιοποίησης, τα οικονομικά σκάνδαλα και την έλλειψη διαφάνειας/εταιρικής διακυβέρνησης στο εσωτερικό τους. Το κράτος εκδύεται τον παραδοσιακό ρόλο του προστάτη και παρέχει απλώς τη νομοθετική δομή για την καλή λειτουργία των επιχειρήσεων. Η δημοσιότητα γίνεται σημαντικότερη από τη διαφήμιση. Οι δημόσιες σχέσεις δεν ωφελεί να επικοινωνούν στο κοινό μόνον τις φιλανθρωπίες ή τις χορηγίες, η κοινωνική ευθύνη έχει δικό της μερίδιο πλέον στην πίτα της ενημέρωσης. Η νεόκοπη σχολή της επιχειρηματικής ηθικής και της εταιρικής διακυβέρνησης μορφοποίησαν τη νέα επιχειρηματική λογική της Εταιρικής Κοινωνικής Ευθύνης.

1. Εταιρική Κοινωνική Ευθύνη

Καταρχάς θα δώσουμε κάποιους ορισμούς για τους βασικούς όρους που σχετίζονται με τον δόκιμο μέχρι στιγμής όρο «εταιρική κοινωνική ευθύνη» (ΕΚΕ), έναν όρο που είναι πάρα πολύ της μόδας — πολλά λέγονται, αρκετά γράφονται. Εξακολουθεί να υπάρχει όμως και αρκετά μεγάλη σύγχυση για το τι ακριβώς είναι η εταιρική κοινωνική ευθύνη, πώς εφαρμόζεται, πώς μετράται, ποιες είναι οι διαστάσεις και παράμετροί της. Η σύγχυση αυτή δεν υπάρχει μόνο στο επίπεδο των κοινωνικών εταιρών και της κοινωνίας γενικότερα αλλά ακόμα και στο εσωτερικό των εταιρειών που εφαρμόζουν δράσεις εταιρικής κοινωνικής ευθύνης. Αρκετοί συνδυάζουν σε μεγάλο βαθμό, ακόμη και σήμερα, την εταιρική κοινωνική ευθύνη με την εταιρική φιλανθρωπία ή με τις χορηγίες ή με κάποιες στρατηγικές συμμαχίες με μη κυβερνητικούς οργανισμούς, στην προσπάθεια των εταιρειών δραστηριοποιηθούν σε χώρους που έχουν και κάποιο καλό σκοπό. Υπάρχουν πολλοί οι οποίοι αντιλαμβάνονται ότι μιλάμε για ένα θέμα πέρα από τα προαναφερθέντα, τα οποία δεν πρέπει σίγουρα να υποτιμηθούν και σαφώς αποτελούν ένα μέρος των δράσεων εταιρικής κοινωνικής ευθύνης, αλλά όταν λέμε ΕΚΕ εννοούμε περισσότερο έναν κώδικα αρχών, για αξίες οι οποίες ενσωματώνονται στο συνολικό επιχειρηματικό πλάνο μιας σύγχρονης εταιρείας. Εννοούμε κάποιες αξίες και αρχές που έχουν να κάνουν με τον τρόπο με τον οποίο οι εταιρείες δραστηριοποιούνται σε όλες τους τις φάσεις της λειτουργίας, ξεκινώντας από την παραγωγή, τον τρόπο με τον οποίο αξιοποιούν και σέβονται τους φυσικούς πόρους, μέχρι τον τρόπο με τον οποίο αξιολογούν και σέβονται τους ανθρώπινους πόρους.

1.1. Τι είναι Ηθική

Σύμφωνα με τον αυστηρά φιλοσοφικό ορισμό, *Ηθική* είναι ο κλάδος της φιλοσοφίας που ασχολείται με τις αξίες που σχετίζονται με την ανθρώπινη συμπεριφορά, όσον αφορά την ορθότητα ή την ακαταλληλότητα πράξεων, την αγαθότητα ή μη κινήτρων ή σκοπών. Γενικότερα, με τον όρο *ηθική* νοείται ένα συνεχώς εξελισσόμενο σύνολο κανόνων ανθρώπινης συμπεριφοράς που χαρακτηρίζει μια κοινωνική ομάδα σε μια δεδομένη εποχή ή το σύνολο των αρχών και αξιών που έχει διαμορφώσει και τηρεί ένα άτομο στην καθημερινή ζωή του. Σε πιο πρακτική βάση, η ηθική ασχολείται με το πώς οι άνθρωποι αντιμετωπίζουν τους άλλους, ώστε να προάγεται το κοινωνικό συμφέρον, η πρόοδος, η δημιουργικότητα, η έννοια του καλού ή του κακού, του δίκαιου ή του άδικου (Πάπυρος Larousse, 2003, Μπαμπινιώτης, 1998, Θανόπουλος, 2003, Διαμαντόπουλος, 2002).

1.2. Τι είναι Επιχειρηματική Ηθική

Ο Peter Ulrich υποστηρίζει ότι η επιχειρηματική ηθική είναι κάτι περισσότερο από εφαρμοσμένη ηθική. Κατά την άποψη του, το πρωταρχικό καθήκον της επιχειρηματικής ηθικής είναι να προβληματιστεί σχετικά με τη μορφή της οικονομικής αιτιολόγησης (Ulrich 2012).

Με την έννοια *Επιχειρηματική (ή Επιχειρησιακή) Ηθική* ορίζεται η αντιμετώπιση του εταιρικού περιβάλλοντος της επιχείρησης και της κοινωνίας από την επιχείρηση ώστε να προάγονται, παράλληλα με το επιχειρηματικό κέρδος, και το κοινωνικό συμφέρον, η πρόοδος, η δημιουργικότητα. Η σύγχρονη επιχείρηση οφείλει να έχει κοινωνικά αποδεκτές διαδικασίες, ή καλύτερα, μια επιχειρηματική ηθική διατυπωμένη με συνέπεια και κοινωνική συμβατότητα. Η επιχειρηματική ηθική αφορά τα πρόσωπα και τους επιχειρηματικούς οργανισμούς, αγγίζοντας κάθε μορφή δράσης και έκφρασής τους

Η επιχειρηματική ηθική εφαρμόζεται μέσα από τον καθορισμό συγκεκριμένων αρχών επιχειρηματικής συμπεριφοράς, προτύπων και κανόνων που μετασχηματίζουν το σύνολο της εταιρικής πολιτικής και λειτουργούν ως σημεία αναφοράς ή κώδικες. Σήμερα, η ηθική παίζει ένα σημαντικό ρόλο στην επιχειρηματικότητα, καθώς οι επιχειρήσεις αποτελούν οργανικά μέλη του κοινωνικού συνόλου. Από τη νέα αυτή συνθήκη, η κοινωνία περιμένει από τις επιχειρήσεις να δρουν βάσει συγκεκριμένων κανόνων και προτύπων και να εκπληρώνουν ορισμένες υποχρεώσεις απέναντι στο περιβάλλον (φυσικό, κοινωνικό, πολιτικό και οικονομικό) που τις φιλοξενεί (Γκορτζής, 2013).

Παρότι η επιχειρησιακή ηθική αποτελεί σημαντικό κλάδο της σύγχρονης εφαρμοσμένης ηθικής, εντούτοις, θα μπορούσε να υποστηρίξει κανείς, εμπεριέχει σημαντικά εγγενή εννοιολογικά και φιλοσοφικά προβλήματα. Σύμφωνα με τον Weiss (2003), όπως αναφέρεται στον Γούναρη (2008) ο όρος «επιχειρησιακή ηθική» είναι οξύμωρος, ενώ οι Beversluis (1987) και Carr (1968), όπως αναφέρεται στον Γούναρη (2008), αντιλαμβάνονται το «επιχειρείν» ως ένα παιχνίδι κι ως εκ τούτου οι «ηθικοί» περιορισμοί παύουν να ισχύουν. Σύμφωνα με τον Michalos (1995) (όπως αναφέρεται στον Γούναρη (2008), οι υποστηρικτές της «επιχειρησιακής ηθικής» την αντιλαμβάνονται ως επιτακτική ανάγκη για την διασφάλιση της «αγοράς» και της «επιχειρησιακής δράσης».

Παρότι οι σχετικές με την επιχειρηματική ηθική θεωρίες συγκλίνουν στο ότι αυτή είναι απαραίτητο στοιχείο επιτυχημένης επιχειρηματικής δράσης και διασφάλισης βιωσιμότητας, στο σημερινό κόσμο η ηθική των οικονομικών δράσεων είναι συχνά εξαιρετικά αμφίβολη και από πολλές απόψεις απaráδεκτη. Η ηθική της οικονομίας θα πρέπει να βελτιωθεί σημαντικά, αλλά υπάρχει ένα παράδοξο εδώ. Αν θέλουμε να αναπτύξουμε την ηθική των οικονομικών μας υποθέσεων μόνον ως μέσο για την επίτευξη της υψηλότερης απόδοσης, το αποτέλεσμα θα είναι η αποτυχία. Μπορούμε να βελτιώσουμε τη γενική ποιότητα των οικονομικών μας δραστηριοτήτων, μόνο αν το κίνητρο μας είναι πραγματικά ηθικό, δηλαδή μόνο αν θέλουμε να κατανοήσουμε και να

υιοθετήσουμε την ηθική συμπεριφορά για τους δικούς μας λόγους (Zsolnai, 2012).

Η «ηθική» επιχείρηση πρέπει να έχει δια βίου τον γενικό στόχο της αειφορίας. Σε εταιρικό επίπεδο, η βιωσιμότητα σημαίνει την ικανότητα ενός οργανισμού να συνεχίσει τις δραστηριότητες του με την πάροδο του χρόνου λαμβάνοντας υπόψη τις επιπτώσεις στις φυσικές, κοινωνικές και ανθρώπινες πρωτεύουσες. Η αειφόρος ανάπτυξη αποτελεί θεμελιώδη στόχο που απαιτεί την αντιμετώπιση των διαφόρων ομάδων ενδιαφερομένων με αλληλοενισχυμένους τρόπους (Tencati, 2012).

Η επιχειρηματικότητα, το εμπόριο και οι επενδύσεις αποτελούν βασικούς πυλώνες για την ευημερία και την ειρήνη. Η επιχειρηματική δραστηριότητα συχνά συνδέεται με σοβαρά διλήμματα- π.χ. πρακτικές εκμετάλλευσης, διαφθοράς, ανισότητας εισοδημάτων, και εμποδίων που αποθαρρύνουν την καινοτομία και την επιχειρηματικότητα. Οι υπεύθυνες επιχειρηματικές πρακτικές μπορούν με πολλούς τρόπους να οικοδομήσουν κλίμα εμπιστοσύνης και ένα κοινωνικό κεφάλαιο, συμβάλλοντας σε μία ολοκληρωμένη ανάπτυξη και σε αειφόρες αγορές¹.

Ως *δεοντολογία* νοείται το σύνολο των κανόνων και των υποχρεώσεων που διέπουν ένα επάγγελμα, τη συμπεριφορά αυτών που το ασκούν, τις σχέσεις μεταξύ αυτών και των πελατών τους ή γενικότερα του κοινού, δηλαδή οι γενικές αρχές και αξίες που διέπουν έναν τομέα δραστηριότητας.

---

¹ Βλ. για περισσότερα www.csrhellas.org [15/09/2014]

Μοντέλο Επιχειρηματικής Ηθικής

Πηγή: Κυπριακό Ινστιτούτο Επιχειρηματικής Ηθικής, www.ebency.org [28/09/2014]

1.3. Κώδικας Επιχειρηματικής Ηθικής και Δεοντολογίας / Κώδικας Εταιρικής Κοινωνικής Ευθύνης

Ο *Κώδικας Επιχειρηματικής Δεοντολογίας και Ηθικής* ή αλλιώς *Κώδικας Εταιρικής Κοινωνικής Ευθύνης* είναι οι διατυπωμένες και ακολουθούμενες αρχές συμπεριφοράς στις οποίες οι επιχειρήσεις/οργανισμοί στηρίζουν τους στόχους, τις διαδικασίες και τις πράξεις τους αναφορικά με το πώς αντιλαμβάνονται την Εταιρική Κοινωνική Ευθύνη. Οι διατυπώσεις αυτές, που περιλαμβάνουν τις νομικές επιταγές, συχνά ξεπερνούν τα διά του νόμου οριζόμενα και συντελούν στο να γνωρίζουν οι πάντες —ιδιοκτήτες, εργαζόμενοι, πελάτες και συμμετοχοί— τους ηθικά αποδεκτούς νόμους της συγκεκριμένης επιχείρησης. Πρέπει να συντάσσεται από άτομα με αρχές και ηθική (Θανόπουλος, 2003).

1.4. Εταιρική Διακυβέρνηση

Η *Εταιρική Διακυβέρνηση* είναι ένα σύνολο κανόνων συμπεριφοράς με τους οποίους η επιχείρηση διοικείται και ελέγχεται με σκοπό τη μεγιστοποίηση της κερδοφορίας και της μακροχρόνιας αξίας της επένδυσης των μετόχων και των υπόλοιπων ενδιαφερομένων. Η συμπεριφορά αφορά όλους αυτούς που εμπλέκονται στη διοίκηση της εταιρείας και όσους έχουν σχέση με αυτήν (δηλαδή προμηθευτές, πελάτες, δανειστές, μέτοχοι). Σύμφωνα με τις καλές αρχές της εταιρικής διακυβέρνησης, η λειτουργία της επιχείρησης και οι αποφάσεις που λαμβάνονται θα πρέπει να ισχύουν με τρόπο που να προάγονται τα συμφέροντα της επιχείρησης, και κυρίως των μετόχων, χωρίς να δημιουργούνται συνθήκες εκμετάλλευσης μιας κατηγορίας μετόχων από μια άλλη ή των μετόχων από τους διαχειριστές της επιχείρησης ή των δανειστών από τους μετόχους κ.λπ.

Οι εποπτικές Αρχές των κεφαλαιαγορών σχεδόν όλων των χωρών έχουν σχεδιάσει συστήματα αντιμετώπισης και επίλυσης των προβλημάτων που

σχετίζονται με την προστασία των συμφερόντων των μετόχων και των πιστωτών των εισηγμένων σε χρηματιστήρια εταιρειών. Αυτά τα συστήματα, γνωστά ως *Συστήματα Εταιρικής Διακυβέρνησης* (Corporate Governance), έχουν ως βασικό στόχο τη διασφάλιση διαφανούς, χρηστής και αποτελεσματικής διοίκησης που μεγιστοποιεί την οικονομική αξία της επιχείρησης, προστατεύοντας ταυτοχρόνως τα συμφέροντα όλων των μετόχων και πιστωτών (Δρεπανιώτης, 2004).

Το κέντρο ενδιαφέροντος των σύγχρονων συστημάτων εταιρικής διακυβέρνησης είναι το διοικητικό συμβούλιο, η οργάνωσή του, και η εξασφάλιση ανεξαρτησίας του από μεγαλομετόχους και τα ανώτατα διευθυντικά στελέχη της εταιρείας. Υιοθετώντας τις προτάσεις της Επιτροπής Cadbury² της Μεγάλης Βρετανίας που περιλαμβάνονται στο Cadbury Report- The Financial Aspects of Corporate Governance, που εκδόθηκε τον Δεκέμβριο του 1992, οι περισσότερες χώρες προέβησαν σε θεσμικές μεταρρυθμίσεις³.

Είναι ουσιώδες για τις επιχειρήσεις να αντιληφθούν την αναγκαιότητα των κανόνων της εταιρικής διακυβέρνησης σε ένα σύγχρονο περιβάλλον, που τις οδηγεί συνεχώς και συχνά στην αναζήτηση κεφαλαίων στην κεφαλαιαγορά τόσο στην Ελλάδα όσο και στο εξωτερικό. Το ουσιώδες στο θέμα της εταιρικής διακυβέρνησης δεν είναι η υποχρεωτική αποδοχή από τις επιχειρήσεις. Ο ανταγωνισμός και η άμιλλα μεταξύ των επιχειρήσεων θα τις οδηγήσει να αποδεχτούν εθελουσίως αυτές τις αρχές. Η εταιρική συμπεριφορά στο θέμα της αποδοχής των αρχών εταιρικής διακυβέρνησης θα τείνει να γίνει καθολική από την στιγμή που οι επιχειρήσεις αντιληφθούν τα οφέλη που θα προκύψουν από αυτό.

---

² Η Cadbury Committee με πρόεδρο τον Sir Adrian Cadbury συστήθηκε τον Μάιο του 1991 στο Λονδίνο με στόχο να συμβάλει στην καθιέρωση των προτύπων της εταιρικής διακυβέρνησης και επιπέδου εμπιστοσύνης στις οικονομικές εκθέσεις των επιχειρήσεων αλλά και των ελεγκτών τους. Στον πυρήνα των συστάσεων της Επιτροπής, που δημοσιεύθηκαν το 1992, υπάρχει ένας Κώδικας Βέλτιστης Πρακτικής σχεδιασμένος για την επίτευξη των αναγκαίων υψηλών προτύπων συμπεριφοράς για τις επιχειρήσεις. Για περισσότερα, βλ. Global Reporting Initiative, Κατευθυντήριες Οδηγίες Έκδοσης Κοινωνικών Απολογισμών, 2002.

³ Η αναφορά αναθεώρησε τη δομή και τα καθήκοντα του διοικητικού συμβουλίου καθώς και το ρόλο των ελεγκτών της επιχείρησης. Επίσης, περιλαμβάνει συστάσεις γι' αυτούς που τηρούν τα λογιστικά βιβλία της επιχείρησης.

1.5. Εταιρική Κοινωνική Ευθύνη

Δεν υπάρχει ένα καθιερωμένος διεθνώς ορισμός για την ΕΚΕ παρά το γεγονός ότι η έννοια αυτή χρησιμοποιείται ευρέως στον δημόσιο διάλογο για τις επιχειρήσεις, το βέλτιστο κοινωνικό μοντέλο και τη διακυβέρνηση.

Η *Εταιρική Κοινωνική Ευθύνη/ΕΚΕ*⁴⁵ είναι η εθελοντική (οικειοθελής) δέσμευση των επιχειρήσεων σε στρατηγικές που ενσωματώνουν κοινωνικές και περιβαλλοντικές ανησυχίες και εκφράζονται με συναφείς πρακτικές που συμβάλλουν στη βιώσιμη ανάπτυξη, τις σχέσεις με το ανθρώπινο δυναμικό τους, την κοινωνική αλληλεγγύη και τη διασφάλιση σχέσεων εμπιστοσύνης με την τοπική κοινωνία και το ευρύτερο κοινωνικό σύνολο.

Σύμφωνα με τον ορισμό αυτό:

- Η ΕΚΕ διαδραματίζει σημαντικό ρόλο στις πολιτικές των επιχειρήσεων, εφόσον συνηθίζεται να μετρώνται τα αποτελέσματα εφαρμογής των πολιτικών τους και με κοινωνικούς δείκτες.
- Η ΕΚΕ επηρεάζει τις οικονομικές επιδόσεις των επιχειρήσεων/οργανισμών, και για τούτο δεν αποτελεί περιφερειακή δραστηριότητα αλλά έναν από τους βασικούς στόχους καλής λειτουργίας.
- Η ΕΚΕ αποτελεί τη λογική της καλής επιχειρηματικότητας.

Η ενσωμάτωση της έννοιας και των αρχών της ΕΚΕ στην επιχειρηματική πρακτική σηματοδοτεί μια νέα αντίληψη, η οποία δέπει το όραμα, τις αξίες και τις αρχές σύμφωνα με τις οποίες λειτουργεί η επιχείρηση. Στο πλαίσιο αυτό, οι επιχειρήσεις επιδιώκουν να συνδυάσουν αποτελεσματικά την οικονομική τους απόδοση και ανάπτυξη με τη συνεισφορά τους στο κοινωνικό σύνολο και την

---

⁴ Στα ελληνικά απαντάται επίσης ο όρος *Επιχειρηματική Κοινωνική Υπευθυνότητα*.

⁵ Ο αντίστοιχος όρος στα αγγλικά είναι *Corporate Social Responsibility (CSR)*. Αλλά, στα αγγλικά υπάρχουν πολλοί όροι για να περιγράψουν την ΕΚΕ όπως: *Corporate Citizenship, Social Responsibility, Social Responsiveness, Corporate Responsibility*, κ.ά. (Theaker, 2004, Θανόπουλος, 2003).

προστασία του περιβάλλοντος πέραν της συμμόρφωσης με το νομοθετικό πλαίσιο. Η Εταιρική Κοινωνική Ευθύνη προϋποθέτει την ανάμειξη της επιχείρησης σε θέματα που εμπίπτουν καταρχάς στην αρμοδιότητα δημοσίων φορέων, της κοινωνικής πρόνοιας, της προστασίας του περιβάλλοντος, της εκπαίδευσης και της κατάρτισης.

Ο ρόλος του κράτους παραμένει πρωταρχικός στην υλοποίηση πρακτικών ΕΚΕ, εφόσον είναι το μόνο που μπορεί να εξασφαλίσει το απαραίτητο θεσμικό πλαίσιο για την υλοποίηση και αξιολόγηση των δράσεων ΕΚΕ, για την εμπέδωση ενός κλίματος συνεργασίας μεταξύ όλων των ενδιαφερόμενων μερών και την παροχή ενημέρωσης, κατευθύνσεων και κινήτρων προς τις επιχειρήσεις.

Γενικότερα, η σχέση μεταξύ των επιχειρήσεων και της κοινωνίας και οι ευθύνες των επιχειρήσεων έναντι της κοινωνίας έχουν συζητηθεί υπό όρους ΕΚΕ. Απαιτήσεις που αναλύουν και τονίζουν τον ιδιαίτερο ρόλο των ιδιωτικών επιχειρήσεων σαν να ήταν πολίτες έχουν πρόσφατα αποκτήσει αξιόλογη θέση στον δημόσιο διάλογο. (Zsolnai, 2012).

Συμπερασματικά, παράγοντες, όπως η επιχειρηματική ηθική και η εταιρική κοινωνική ευθύνη, είναι συνυφασμένοι μεταξύ τους και συμβάλλουν από κοινού στη διαφοροποίηση της οργανωσιακής κουλτούρας της επιχείρησης, στο στενό αλλά και στο ευρύτερο επιχειρηματικό της περιβάλλον, και επιδρούν στη φήμη και προβολή της, με αποτέλεσμα τη μακροπρόθεσμη επιτυχία της. Εναπόκειται πλέον στις επιχειρήσεις, αλλά και σε όλους τους εμπλεκόμενους φορείς, να αξιοποιήσουν ο καθένας από τη δική του σκοπιά τα οφέλη και τις ευκαιρίες, έτσι ώστε να συμβάλουν όλοι στην εξασφάλιση ενός μέλλοντος βασισμένου στην ευημερία και τη σταθερότητα (Δρεπανιώτης, 2004).

1.5.1. Ιστορική αναδρομή εμφάνισης και χρήσης του όρου «Εταιρική Κοινωνική Ευθύνη»

Από τις αρχές του 1960 στην Αμερική κάνει την εμφάνισή της ένα νέο κύμα απόψεων που στη συνέχεια θα αποτελέσει επίσημα τη νέα Σχολή σκέψης, σύμφωνα με την οποία οι επιχειρήσεις εκτός από την επίτευξη κέρδους δρουν και με βάση την κοινωνική ευθύνη, πρέπει να είναι υπεύθυνες όχι μόνον έναντι των μετόχων τους αλλά και έναντι της κοινωνίας. Στη συνέχεια, η συζήτηση για την ΕΚΕ πήρε πολλές μορφές. Στη δεκαετία του 1980, για παράδειγμα, η εταιρική πολιτική σε σχέση με την κοινωνική ευθύνη της επιχείρησης είχαν τη μορφή φιλανθρωπιών και χορηγιών και στη δεκαετία 1990 περιορίστηκε στη συμπερίληψη της ΕΚΕ στις στρατηγικές της επιχείρησης. Σιγά σιγά, όμως, σημειώθηκε ενδιαφέρον από την πλευρά όλων των συνεργαζόμενων με την επιχείρησης για την κοινωνική συμπεριφορά της και την έκφραση αυτής με διάφορους τρόπους.

Στο γύρισμα του αιώνα η εικόνα που οι επιχειρήσεις δείχνουν ή μάλλον θέλουν να δείχνουν συσχετίζεται σταδιακά περισσότερο και με σαφέστερα με την ΕΚΕ. Ο δημόσιος διάλογος σχετικά με το ρόλο των επιχειρήσεων στην κοινωνία επικεντρώνεται πλέον καθαρά στην ΕΚΕ —κατά πόσον αυτή πρέπει να ενυπάρχει αλλά και να τονίζεται στους στρατηγικούς στόχους της επιχείρησης—, και κατά πόσον το ίδιο το κράτος με τη στάση του συμβάλλει στην ισχυροποίηση αυτής της άποψης. Με την ευρεία έννοια, θεωρείται πλέον εργαλείο διοίκησης της επιχείρησης, ή εργαλείο μάρκετινγκ (χωρίς να είναι στην ουσία μάρκετινγκ) ειδικά εάν σωστά συνδυαστεί με τις δημόσιες σχέσεις.

Ακόμη, όμως το ερώτημα παραμένει: Τι είναι η ΕΚΕ; Εργαλείο επικοινωνίας και δημοσίων σχέσεων, εργαλείο μάρκετινγκ, στόχος μακροπρόθεσης στρατηγικής με τακτική υλοποίησης, χρονοδιάγραμμα και δέσμευση έναντι των μετόχων και των συνεργατών; Και εφόσον αυτή η πολιτική (με την οποιαδήποτε μορφή) επικοινωνείται στο ευρύ κοινό, πώς θα πρέπει να

διαμορφωθεί η αντίληψη του ώστε να εκτιμηθούν στη σωστή τους διάσταση οι ενέργειες της επιχείρησης με βάση την κοινωνική υπευθυνότητα;

Σύμφωνα με τα ευρήματα της έρευνας που διενήργησαν στα τέλη του 2001 το Ελληνικό Δίκτυο για την ΕΚΕ, το Πάντειο Πανεπιστήμιο και η εταιρεία Research International, «οι διαμορφωτές της κοινής γνώμης και οι εκπρόσωποι των επιχειρήσεων ορίζουν ως κοινωνικά υπεύθυνα την επιχείρηση εκείνη που πέρα από την επιχειρηματική δράση της, πραγματοποιεί ενέργειες που δεν έχουν ως άμεσο στόχο το κέρδος, αλλά συμβάλλουν στην επίλυση σημαντικών θεμάτων, επιστρέφοντας στην κοινωνία μέρος των κερδών της» (Λεφοπούλου, 2003).

Ακόμη, όμως, οι διαμορφωτές της κοινής γνώμης όσο και οι πολίτες-καταναλωτές δεν έχουν σαφή γνώση του όρου ΕΚΕ, δεν θεωρούν εύκολη τη χρήση του και αντιπροτείνουν την έννοια της «κοινωνικής συνείδησης», την οποία όμως ταυτίζουν με την εταιρική φιλανθρωπία και τη χορηγία που είναι διακριτές μορφές συνεισφοράς.

Στην έρευνα «Millenium Poll on Corporate Social Responsibility» που διενήργησε η Environics International Ltd σε δείγμα 25.000 πολιτών σε 23 χώρες και 6 ηπείρους διαπιστώθηκε ότι (Λεφοπούλου, 2003):

- Οι αντιλήψεις της κοινωνίας για τις εταιρείες συνδέονται περισσότερο με την κοινωνική ευθύνη (56%) παρά με την ποιότητα και τη φήμη του ονόματος (40%) ή με βασικές επιχειρησιακές παραμέτρους (34%), όπως οικονομικούς παράγοντες, μέγεθος της εταιρείας και στρατηγική.
- Οι 2 στους 3 πολίτες επιθυμούν τις εταιρείες να ξεπεράσουν τον παραδοσιακό τους ρόλο, που ήταν να παρουσιάζουν κέρδη και τις θέλουν να συνεισφέρουν σε ευρύτερους κοινωνικούς στόχους.
- Το 50% των ερωτηθέντων δίνει έμφαση στην κοινωνική συμπεριφορά των επιχειρήσεων.

Τελικά ποιος είναι ένας ικανοποιητικός ορισμός για την ΕΚΕ;

Το 1998, το Συμβούλιο Επιχειρηματικότητας για την Βιώσιμη Ανάπτυξη (WBCSD) όρισε μια Ομάδα Εργασίας με αντικείμενο την κατάληξη σε έναν

καλύτερο και γενικότερα αποδεκτό ορισμό της ΕΚΕ και της έννοιας της καλής πρακτικής. Στόχος της Ομάδας Εργασίας ήταν επίσης να απαντηθεί το ερώτημα για το τι μπορούν να κάνουν άμεσα οι εταιρείες ώστε να τεθεί σε ισχύ η ΕΚΕ⁶. Έτσι, το WBCSD ξεκίνησε ένα φιλόδοξο διετές πρόγραμμα που είχε στόχο να γίνει καλύτερα κατανοητό το τι σημαίνει Εταιρική Κοινωνική Ευθύνη (ΕΚΕ) το τι αποτελεί καλή πρακτική. Σ' αυτή τη βάση, η Ομάδα Εργασίας του WBCSD συγκάλεσε αρκετές συναντήσεις ανοιχτού διαλόγου με ανθρώπους, των οποίων η ζωή συνδέεται με επιχειρήσεις, και συγκέντρωσε πληροφορίες για το πώς γίνεται αντιληπτή η ΕΚΕ σε όλο τον κόσμο. Αυτό έγινε για να καταγραφεί η πρόοδος σχετικά με το θέμα. Οι συναντήσεις ανοιχτού διαλόγου έγιναν με τη συμμετοχή ανθρώπων εντός και εκτός του κόσμου των επιχειρήσεων και πραγματοποιήθηκαν στην Ολλανδία, την Ταϊβάν, την Ταϊλάνδη, τις Φιλιππίνες, τις Ηνωμένες Πολιτείες, τη Γκάνα, τη Βραζιλία και την Αργεντινή. Στην πορεία, διαπιστώθηκε ότι ο ορισμός του πεδίου δράσεως της ΕΚΕ, ο εντοπισμός παραδειγμάτων καλής πρακτικής και η αρωγή προς τις εταιρείες ώστε να κατανοήσουν την στρατηγική σημασία της ΕΚΕ, ήταν μεγάλη πρόκληση. Θα μπορούσε να συγκριθεί και να περιγραφεί ως ένα εξερευνητικό ταξίδι προς τον καθορισμό και τη δημιουργία ενός πλαισίου κοινών συμφερόντων, μια διαδικασία που απαιτεί δέσμευση, συνεργασία και καθαρή ματιά από όλους των εμπλεκόμενους.

Το 1998, κατά την πρώτη συνάντηση διαλόγου που έγινε στην Ολλανδία, καταγράφηκε ο εξής ορισμός για την ΕΚΕ: «ΕΚΕ σημαίνει να προσπαθείς να ανταποκριθείς στις ανάγκες του κόσμου». Κατά τη διάρκεια της σειράς διαλόγων που οργάνωσε η ομάδα εργασίας σε όλο τον κόσμο, κλήθηκαν οι συμμετέχοντες να συζητήσουν τον όρο αυτό. Κάθε κοινωνία έδωσε έμφαση σε διαφορετικά σημεία⁷:

---

⁶ Το Παγκόσμιο Συμβούλιο Επιχειρηματικότητας για τη Βιώσιμη Ανάπτυξη αντιμετωπίζει, από το 1995 που ιδρύθηκε, τις προκλήσεις και τις ευκαιρίες για βιώσιμη ανάπτυξη στη βάση τριών θεμελιωδών και αδιαχώριστων πυλώνων: την παραγωγή οικονομικού πλούτου, την περιβαλλοντική βελτίωση και την κοινωνική ευθύνη. Ο τρίτος από τους πυλώνες αυτούς, η κοινωνική ευθύνη, βρίσκεται σταθερά στην ημερήσια διάταξη της διεθνούς πολιτικής, αν και δεν έχει καταγραφεί ακόμη ένας ευρέως αποδεκτός ορισμός της ΕΚΕ.

⁷ Σύμφωνα με κείμενο που συνυπέγραψαν οι Rt. Hon. Lord Richard Holme of Cheltenham, C.B.E., Rio Tinto PLC, UK και Sir Phil Watts, πρώην πρόεδρος του Δ.Σ., Royal Dutch/Shell

- ΟΛΛΑΝΔΙΑ: «ΕΚΕ σημαίνει να αναλαμβάνεις την ηγετική δέσμευση ότι θα σεβαστείς τις ηθικές αξίες και θα αναγνωρίσεις τις τοπικές και πολιτιστικές διαφορές όταν εφαρμόζεις τη συνολική πολιτική σου. Σημαίνει ότι οι εταιρείες υιοθετούν τη Σύμβαση του ΟΗΕ για τα Ανθρώπινα Δικαιώματα και τη Χάρτα του Παγκόσμιου Οργανισμού Εργασίας για τα Δικαιώματα στην Εργασία».
  - ΤΑΪΒΑΝ: «ΕΚΕ είναι η συμβολή στην ανάπτυξη του φυσικού και ανθρώπινου κεφαλαίου, παράλληλα με την επίτευξη της κερδοφορίας». Στην Ταϊβάν, θεώρησαν ότι ο ορισμός θα έπρεπε να εμπεριέχει:
    - τα οφέλη για τις επόμενες γενιές.
    - περιβαλλοντικές ανησυχίες (για καταστροφή, αποφυγή και επανόρθωση).
  - ΤΑΪΛΑΝΔΗ: «Η ΕΚΕ έχει σημασία για τις τοπικές κοινωνίες μόνο όταν συνοδεύεται από έργα». Στην Ταϊλάνδη οι συμμετέχοντες είπαν ότι ο όρος θα έπρεπε να περιλαμβάνει:

την έννοια ότι όσο μεγαλύτερη είναι η εταιρεία τόσο αυξάνεται η υποχρέωσή της έναντι της κοινωνίας.

    - τη σημασία της περιβαλλοντικής ανακούφισης και αποτροπής.
    - την ανάγκη διαφάνειας.
    - τη σημασία της καταναλωτικής προστασίας.
    - τη συνειδητοποίηση και την αλλαγή της νοοτροπίας των ανθρώπων απέναντι στο περιβάλλον, τη συνάφεια με ζητήματα που αφορούν στη νεολαία και την ισότητα των δύο φύλων.
  - ΦΙΛΙΠΠΙΝΕΣ: «ΕΚΕ σημαίνει ότι οι εταιρείες προσφέρουν τις υπηρεσίες τους στην κοινωνία».
- Στις Φιλιππίνες προτάθηκε ότι θα έπρεπε να δοθεί σημασία στα εξής:
- στον καθορισμό των πραγματικών αναγκών των ενδιαφερομένων.

- στον ορισμό της ηθικής συμπεριφοράς.
  - στις συνεργασίες.- στο ρόλο του οραματιστή και ηγέτη.
- ΗΠΑ: «ΕΚΕ σημαίνει να αναλαμβάνεις προσωπική ευθύνη για τις πράξεις σου και τις συνέπειες που έχουν αυτές στην κοινωνία. Εταιρείες και εργαζόμενοι οφείλουν να περάσουν μια φάση προσωπικής αλλαγής, να επανεξετάσουν τους ρόλους και τις ευθύνες τους και να ενισχύσουν την ικανότητα ανάληψης ευθύνης».

Στις ΗΠΑ οι άνθρωποι είπαν:

- δώστε περισσότερη έμφαση στον ρόλο του ατόμου.
  - δείξτε την ανάγκη μεγαλύτερης διαφάνειας.
  - ο όρος «οικονομική ανάπτυξη» δεν συνεπάγεται ότι περιλαμβάνει την ευρύτητα του οικονομικού ρόλου που παίζει η επιχειρηματικότητα στην κοινωνία.
- ΓΚΑΝΑ: «ΕΚΕ σημαίνει ικανότητα να δημιουργείς συνθήκες για βιώσιμους πόρους. Σέβεται τις πολιτιστικές διαφορές και αντλεί επιχειρηματικές ευκαιρίες μέσα από τη βελτίωση των προσόντων των εργαζομένων, της κοινότητας και της κυβέρνησης».

Στην Γκάνα είπαν ότι ο όρος θα πρέπει να περιλαμβάνει τα εξής:

- μια συνολική αντίληψη σεβασμού των τοπικών πολιτισμών.
  - η δημιουργία υποδομών να αφήνει πίσω της θετικά αποτελέσματα.
  - εξουσιοδότηση και ιδιοκτησία.
  - εκπαίδευση των εργαζομένων και δυνατότητες για τις τοπικές κοινωνίες ώστε να γίνουν αυτάρκειες.
  - συμπλήρωση των κενών εκεί που η κυβέρνηση δεν τα καταφέρνει.
  - παροχή πρόσβασης σε πληροφορίες.
  - συνεργασίες, γιατί η ΕΚΕ δεν αναπτύσσεται στο κενό.
- ΒΡΑΖΙΛΙΑ: «ΕΚΕ σημαίνει δέσμευση να αγωνιστείς για την καλύτερη οικονομική ανάπτυξη της κοινότητας, να σέβεσαι τους εργαζομένους και να βελτιώνεις τις ικανότητές τους, να προστατεύεις το περιβάλλον

και να συμβάλλεις στη δημιουργία των πλαισίων μέσα στα οποία μπορεί να ευημερήσει μια ηθική επιχείρηση».

Στη Βραζιλία τονίστηκε ότι:

- όλες οι επιχειρήσεις, οι κοινότητες και οι ενδιαφερόμενοι είναι υπεύθυνοι για τη βιώσιμη ανάπτυξη.
  - οι επιχειρήσεις θα πρέπει να υιοθετήσουν υψηλά ηθικά standards τόσο σε ό,τι αφορά τις εσωτερικές τους λειτουργίες όσο και ως προς την ευρύτερη κοινωνία.
- ΑΡΓΕΝΤΙΝΗ: «ΕΚΕ σημαίνει ικανότητα των επιχειρήσεων να ανταποκρίνονται στις τοπικές προκλήσεις. Ξεκινάει με την ανάπτυξη καλών σχέσεων με τους γείτονες. Οι εταιρείες οφείλουν να δεσμευτούν για τη συμβολή τους στην εκπαίδευση, τον σεβασμό τους στα δικαιώματα των εργαζομένων, τη δυνατότητά τους να δημιουργούν, και την ικανότητα να παρέχουν ασφάλεια στην εργασία. ΕΚΕ είναι να δίνεις ώθηση στην οικονομική ανάπτυξη μιας κοινωνίας».

Στην Αργεντινή οι συμμετέχοντες θεώρησαν ότι:

- Η ΕΚΕ θα πρέπει να δώσει βάρος στον βαθμό δέσμευσης των εταιρειών και στη βιώσιμη οικονομική ανάπτυξη.
- Η συμμετοχή των εμπλεκομένων με τις δραστηριότητες της επιχείρησης είναι επιβεβλημένη.

Στο τέλος, η ομάδα εργασίας συμπέρανε ότι ο αρχικός ορισμός ήταν μεν συνεπής σε λογικό βαθμό με τις περιφερειακές ανάγκες, αλλά μπορεί να βελτιωθεί και να γίνει κάπως έτσι: *«Εταιρική Κοινωνική Ευθύνη είναι η δέσμευση των επιχειρήσεων να συμβάλλουν στη βιώσιμη οικονομική ανάπτυξη και συνεργαζόμενοι με τους υπαλλήλους, τις οικογένειές τους, τις τοπικές κοινότητες και την κοινωνία εν γένει να βελτιώσουν την ποιότητα ζωής».*

Επίσης, η ομάδα εργασίας κατέληξε στα εξής συμπεράσματα:

- Μια λογική στρατηγική ΕΚΕ, που βασίζεται στην ακεραιότητα, τις σταθερές αξίες και την μακρόπνοη προσέγγιση, προσφέρει καθαρά

επιχειρηματικά οφέλη στις εταιρείες και συμβάλλει θετικά στην κοινωνική ευημερία.

- Μια στρατηγική ΕΚΕ δίνει την ευκαιρία στις επιχειρήσεις να επιδείξουν το ανθρώπινο πρόσωπό τους.
- Τέτοια στρατηγική απαιτεί να υπάρξει δέσμευση για ανοιχτό διάλογο και εποικοδομητικές συμμαχίες με κυβερνήσεις σε πολλά επίπεδα, διακυβερνητικούς οργανισμούς, μη κυβερνητικές οργανώσεις και με διάφορες κοινωνικές ομάδες και συγκεκριμένα με τοπικές κοινωνίες.
- Οι εταιρείες κατά την εφαρμογή της στρατηγικής τους για την ΕΚΕ θα πρέπει να αναγνωρίσουν και να σέβονται τις τοπικές και πολιτιστικές διαφορές, ενώ την ίδια στιγμή θα πρέπει να διατηρούν υψηλά και συνεπή κριτήρια και πολιτικές. Τέλος, υπενθυμίζεται ότι η ανταπόκριση στις τοπικές διαφορές συνεπάγεται την ανάληψη συγκεκριμένων πρωτοβουλιών.
- Για πολλές εταιρείες, η σωστή διαχείριση της εταιρικής κοινωνικής ευθύνης δεν αντιμετωπίζεται πλέον ως ένα επιπλέον έξοδο ή βάρος την πολλαπλώς πιεζόμενη διοίκηση. Αντίθετα, ολοένα και περισσότερο, η ΕΚΕ γίνεται αντιληπτή όχι μόνο ως λογική της καλής επιχειρηματικότητας αλλά και ως παράγοντας που συμβάλλει στη μακροπρόθεσμη ευημερία των εταιρειών και εν τέλει στην επιβίωσή τους. Το να είσαι καλός γείτονας και να δείχνεις ότι νοιάζεσαι από τη μια μεριά, και να είσαι επιτυχημένος επιχειρηματίας από την άλλη, δεν είναι τίποτε άλλο παρά οι δύο όψεις του ίδιου νομίσματος.
- Οι βασικές αρχές της ΕΚΕ —μεγιστοποίηση της μακροπρόθεσμης συμβολής των επιχειρήσεων στην κοινωνία και η φροντίδα για την ελαχιστοποίηση των δυσμενών επιπτώσεων— έγιναν αποδεκτές με συνέπεια. Ωστόσο, παρατηρήθηκε ότι σε διαφορετικά σημεία του κόσμου δινόταν εντελώς διαφορετική έμφαση σε διάφορες καταστάσεις.

Τέλος, πρέπει να σημειωθεί ότι η έννοια επεκτείνεται πλέον και σε μη κυβερνητικές οργανώσεις και οργανισμούς γενικότερα.

Υπάρχει όμως και η αντίθετη άποψη για την ΕΚΕ. Οι πολέμιοι της Σχολής της ΕΚΕ εκφράζουν φόβους μήπως οι σύγχρονες απόψεις για την ΕΚΕ είναι λανθασμένες και ως εκ τούτου η ΕΚΕ μακροπρόθεσμα θα υπέσκαπτε τη γενικότερη ευημερία και την οικονομία της αγοράς. Για παράδειγμα, μία από τις πρακτικές ΕΚΕ είναι η προσφορά βοήθειας σε παιδιά του Τρίτου Κόσμου. Σύμφωνα με αυτό το κριτήριο, λοιπόν, μια εταιρεία που συνδράμει την Action Aid,⁸ είναι μια εταιρεία κοινωνικά υπεύθυνη, εφόσον είναι συνεπής με τη δέσμευσή της για κοινωνική υπευθυνότητα. Αν η ίδια εταιρεία απολύσει μεγάλο αριθμό εργαζομένων της για να βελτιώσει τα κέρδη της, και άρα να είναι συνεπής με τη δέσμευσή της για μεγιστοποίηση κέρδους έναντι των μετόχων της, παύει να είναι κοινωνικά υπεύθυνη και αυτομάτως μετατρέπεται σε εταιρεία που απλώς ακολουθεί τη «μόδα» της ΕΚΕ. Δηλαδή, η εταιρεία προσπαθεί να δημιουργήσει καλό όνομα, καλή φήμη δείχνοντας ευαισθησία και προσφέροντας βοήθεια σε θέματα που απασχολούν το κοινωνικό σύνολο. Και τελικά ποιο από τα δύο κριτήρια της κοινωνικής υπευθυνότητας είναι εδώ πιο ισχυρό: αυτό της ευαισθητοποίησης σε θέματα κοινωνικών παροχών ή αυτό της ευαισθητοποίησης σε θέματα ανθρώπινου δυναμικού.

Το ερώτημα αυτό παραμένει αναπάντητο. Σε θέματα ΕΚΕ δεν υπάρχει πιο ισχυρό ή πιο καλό κριτήριο. Τα πάντα κρίνονται σύμφωνα με τις συνθήκες της στιγμής.

1.5.2. Οφέλη από την υιοθέτηση πρακτικών ΕΚΕ

Οι επιχειρήσεις που υιοθετούν κοινωνικά υπεύθυνες πρακτικές, προσαρμοσμένες στις απαιτήσεις που προκύπτουν από τις νέες οικονομικοκοινωνικές συνθήκες αντλούν οφέλη τόσο σε ό,τι αφορά την παραγωγικότητά τους όσο και σχετικά με τη φήμη και την εικόνα τους και

---

⁸ Η ActionAid είναι ένας διεθνής αναπτυξιακός οργανισμός που δραστηριοποιείται σε περισσότερες από 40 χώρες και συνεργάζεται με τους κατοίκους των φτωχότερων χωρών του κόσμου για την εξάλειψη της φτώχειας και της ανισότητας. Για περισσότερα, βλ. www.actionaid.gr.

τελικά με την οικονομική τους επίδοση. Πιο συγκεκριμένα, Τα οφέλη και τα συγκριτικά πλεονεκτήματα των εταιρειών που είναι «κοινωνικά υπεύθυνες» είναι:

- Ικανοποιημένο και πιο παραγωγικό ανθρώπινο δυναμικό.
- Θετική ανταπόκριση της κοινής γνώμης μέσα από τη βελτίωση της εταιρικής εικόνας.
- Βελτίωση της εταιρικής εικόνας, της φήμης και της πελατείας.
- Καλύτερη ανταπόκριση στις ανάγκες των πελατών-καταναλωτών.
- Βελτίωση της ποιότητας των προϊόντων και των υπηρεσιών.
- Βελτίωση των σχέσεων με την τοπική κοινωνία.

Όλα τα παραπάνω μεταφράζονται σε ανταγωνιστικά πλεονεκτήματα για μια επιχείρηση, καθώς γίνεται πιο ανθεκτική σε μια αιφνίδια κρίση της αγοράς και αυξάνει την πιθανότητα προσέλκυσης και διατήρησης πελατών και εργαζομένων. Οι επιχειρήσεις που καθιστούν την εταιρική ευθύνη ως αναπόσπαστο μέρος της καθημερινής επιχειρηματικής πρακτικής τους έχουν τη δυνατότητα να προβλέψουν και να αντιμετωπίσουν κοινωνικά και περιβαλλοντικά ζητήματα που ενδέχεται να έχουν επίδραση στην ανταγωνιστικότητά τους και, τελικά, να βελτιώσουν την οικονομική, κοινωνική και περιβαλλοντική της επίδοση με οφέλη σταθερά και διαχρονικά.

Επίσης, πρέπει να τονιστεί ότι η μέριμνα για το ανθρώπινο δυναμικό αποτελεί ένα από τα βασικότερα πεδία εφαρμογής της Εταιρικής Κοινωνικής Ευθύνης. Καταρχάς, συμβάλλει στην επίτευξη εργασιακής ειρήνης, η οποία αποτελεί αφενός απαραίτητη προϋπόθεση για την ανάπτυξη της ίδιας της επιχείρησης και αφετέρου συνιστά τη βάση για την έκφραση της δημιουργικότητας, την ανάπτυξη, ικανοτήτων, δεξιοτήτων και κλίσεων των εργαζομένων. Μια «κοινωνικά υπεύθυνη» επιχείρηση καλλιεργεί στους εργαζομένους την αντίληψη ότι δεν αποτελούν απλώς γρανάζια μιας απρόσωπης μηχανής, αλλά ότι συνεισφέρουν σε μια ομαδική προσπάθεια και ανταμείβονται ικανοποιητικά γι' αυτή τη συνεισφορά τους.

1.5.3. Γενικές αρχές για την κατάρτιση κώδικα ΕΚΕ

- *Πρακτική χρησιμότητα:* Ένας τέτοιος κώδικας καταρτίζεται για να μπορέσει η επιχείρηση, ευαισθητοποιούμενη στις ανάγκες του χώρου όπου δρα, να μεγιστοποιήσει τα επιχειρηματικά της οφέλη με το να γίνει ένας καλύτερος και πιο υπεύθυνος πολίτης.
- *Επιχειρησιακή εγκυρότητα:* Πρέπει να υπάρχουν σαφείς διαδικασίες που να καθιστούν μετρήσιμη την απόδοση των αποτελεσμάτων αυτού του κώδικα, ο οποίος επιπροσθέτως πρέπει να είναι διαφανής και αξιόπιστος.
- *Δυνατότητα ελέγχου και επιβολής κυρώσεων:* Ο κώδικας αυτός πρέπει να μπορεί να ελέγχει με συνέπεια και σεβασμό τους συμμετοχούς, δηλαδή σε όποιους κι αν αποτείνεται, αν τηρήθηκαν οι διατυπωμένες αρχές και να επιβάλλει κυρώσεις σε περίπτωση παραβάσεων. Απαιτείται να υπάρχουν τα μέσα γι' αυτές τις ρυθμίσεις και μάλιστα στο ανώτατο δυνατό εταιρικό επίπεδο.
- *Διαχρονικές διαστάσεις:* Ο κώδικας αυτός πρέπει να έχει την ευελιξία να προσαρμόζεται διαρκώς στα νέα δεδομένα. Πρέπει να μπορεί να προκαθορίζει τα μελλοντικά βήματα της επιχείρησης και να καθορίζεται από άτομα ιδιαίτερης εμπειρίας και οξυδέρκειας.
- *Αντίληψη περιβαντολογικών καταστάσεων και διαφοροποιήσεων:* Η εταιρεία δραστηριοποιείται σε διαφορετικά περιβάλλοντα, με ιδιαίτερες κοινωνικές, πολιτισμικές και οικονομικές πραγματικότητες. Ένας τέτοιος κώδικας πρέπει να είναι αρκετά ευρύς για να περιλαμβάνει αυτές τις διαφορές και να έχει δυνατότητα προσαρμοστικότητας σε περιβαλλοντικές αλλαγές.

1.5.4. Οι τομείς στόχευσης της ΕΚΕ

Στην πρώτη Έκθεση της ομάδας εργασίας του Συμβουλίου WBCSD με τίτλο «Αντιμέτωποι με Προσδοκίες που Αλλάζουν», η οποία δημοσιεύτηκε τον Μάρτιο του 1999, εντοπίστηκαν τα παρακάτω έξι θέματα ως τομείς προτεραιότητας της ΕΚΕ: ανθρώπινα δικαιώματα, δικαιώματα εργαζομένων,

περιβαλλοντική προστασία, συμμετοχή στην κοινότητα, σχέσεις με τους προμηθευτές.

Η ΕΚΕ έχει δύο διακριτά πεδία εφαρμογής: εσωτερικό και εξωτερικό πεδίο. Στο εσωτερικό πεδίο της επιχείρησης, το ανθρώπινο δυναμικό και η προστασία του περιβάλλοντος, η υγεία και η ασφάλεια καθώς και ο κοινωνικός διάλογος κατά τη λειτουργία της είναι οι βασικότεροι τομείς εφαρμογής. Χαρακτηριστικές περιπτώσεις πρακτικής εφαρμογής της ΕΚΕ είναι:

- Η συνεχής και συστηματική ανάπτυξη των προσόντων και των ικανοτήτων του ανθρώπινου δυναμικού που αποσκοπούν στην επαγγελματική και προσωπική τους εξέλιξη.
- Η αναγνώριση της διαφορετικότητας και η παροχή ίσων ευκαιριών, καθώς και η συστηματική και αμφίδρομη επικοινωνία διοίκησης-εργαζομένων.
- Η διασφάλιση και συνεχής βελτίωση των συνθηκών υγιεινής και ασφάλειας της εργασίας καθώς και της ποιότητας στους χώρους εργασίας.
- Η ορθολογική διαχείριση των φυσικών πόρων και η συστηματική προσπάθεια για εξοικονόμησή τους.
- Η εφαρμογή νέας τεχνολογίας, φιλικής προς το περιβάλλον και ανάλογων συστημάτων για την παραγωγή των προϊόντων.

Στο εξωτερικό περιβάλλον της επιχείρησης η ΕΚΕ επεκτείνεται και αφορά όλα τα άμεσα και έμμεσα επηρεαζόμενα από την επιχειρηματική δραστηριότητα μέρη και ειδικότερα: την τοπική κοινότητα, τους προμηθευτές, τους πελάτες, τις μη κυβερνητικές οργανώσεις και το περιβάλλον, τα ανθρώπινα δικαιώματα.

Αναλόγως του μεγέθους της και του αντικειμένου της εργασίας της η κάθε επιχείρηση αξιολογεί διαφορετικά τις σχέσεις και τις προτεραιότητές της και επιλέγει τον τομέα εφαρμογής προγραμμάτων ΕΚΕ.

1.5.5. Οικουμενικό Σύμφωνο για την ΕΚΕ (Global Compact Network)

Το Οικουμενικό Σύμφωνο⁹ αποτελεί ένα πλαίσιο για τις επιχειρήσεις σύμφωνα με το οποίο ευθυγραμμίζουν τις λειτουργίες και στρατηγικές τους με 10 παγκόσμια αποδεκτές αρχές στους τομείς των ανθρωπίνων δικαιωμάτων, των συνθηκών εργασίας, του περιβάλλοντος και της καταπολέμησης της διαφθοράς. Ως η μεγαλύτερη, παγκόσμια πρωτοβουλία εταιρικής υπευθυνότητας –με χιλιάδες συμμετέχοντες από περισσότερες από 100 χώρες- το Οικουμενικό Σύμφωνο έχει ως πρωταρχικό στόχο την οικοδόμηση και προώθηση της κοινωνικής νομιμότητας των επιχειρήσεων και των αγορών. Μια επιχείρηση που υπογράφει το Οικουμενικό Σύμφωνο αποδέχεται ότι εταιρικές πρακτικές στηριζόμενες σε παγκόσμιες αρχές συμβάλλουν σε μια σταθερότερη, δίκαιότερη και περιεκτικότερη παγκόσμια αγορά και βοηθούν στην οικοδόμηση κοινωνιών που ευημερούν και ακμάζουν.

Το Οικουμενικό Σύμφωνο είναι μια καθαρά εθελοντική, διεθνής πρωτοβουλία με δύο κυρίαρχους στόχους:

- Να αποτελέσουν οι δέκα αρχές καθολικό ρεύμα στις επιχειρηματικές δραστηριότητες σε ολόκληρο τον κόσμο.
- Να λειτουργήσει ως καταλύτης για δράσεις που στηρίζουν τους στόχους της χιλιετίας.

Για να επιτύχει αυτούς τους στόχους, το Οικουμενικό Σύμφωνο προσφέρει δυνατότητες για μάθηση και δέσμευση μέσα από διάφορους μηχανισμούς: Διάλογους Πολιτικής, Μάθηση, Τοπικά Δίκτυα και Συμπράξεις.

Οι 10 αρχές του Οικουμενικού Συμφώνου στους τομείς των ανθρωπίνων δικαιωμάτων, των συνθηκών εργασίας, του περιβάλλοντος και της αντιμετώπισης της διαφθοράς βασίζονται:

- στην Οικουμενική Διακήρυξη των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου,

---

⁹ Για περισσότερα, βλ. www.unglobalcompact.org, www.csrhellas.org

- στη Διακήρυξη για τις Βασικές Αρχές και τα Δικαιώματα στην Εργασία του Διεθνούς Γραφείου Εργασίας,
- στη Διακήρυξη του Ρίο για το Περιβάλλον και την Ανάπτυξη,
- στη Σύμβαση των Ηνωμένων Εθνών ενάντια στη Διαφθορά.

Συγκεκριμένα, οι αρχές αυτές είναι:

Ανθρώπινα Δικαιώματα

- **Αρχή 1η:** Οι επιχειρήσεις οφείλουν να υποστηρίζουν και να σέβονται την προστασία των διεθνώς διακηρυγμένων ανθρωπίνων δικαιωμάτων.
- **Αρχή 2η:** Οι επιχειρήσεις οφείλουν να διασφαλίζουν ότι οι δικές τους δραστηριότητες δεν εμπλέκονται σε παραβιάσεις ανθρωπίνων δικαιωμάτων.

Συνθήκες εργασίας

- **Αρχή 3η:** Οι επιχειρήσεις οφείλουν να προασπίζουν το δικαίωμα του συνεταιρίζεσθαι και την αποτελεσματική αναγνώριση του δικαιώματος της συλλογικής διαπραγμάτευσης.
- **Αρχή 4η:** Οι επιχειρήσεις οφείλουν να προασπίζουν την εξάλειψη κάθε μορφής καταναγκαστικής ή υποχρεωτικής εργασίας.
- **Αρχή 5η:** Οι επιχειρήσεις οφείλουν να προασπίζουν την ουσιαστική κατάργηση της παιδικής εργασίας.
- **Αρχή 6η:** Οι επιχειρήσεις οφείλουν να προασπίζουν την εξάλειψη των διακρίσεων στις προσλήψεις και την απασχόληση.

Περιβάλλον

- **Αρχή 7η:** Οι επιχειρήσεις οφείλουν να ακολουθούν προληπτική προσέγγιση ως προς τις περιβαλλοντικές προκλήσεις.
- **Αρχή 8η:** Οι επιχειρήσεις οφείλουν να αναλαμβάνουν πρωτοβουλίες για την ενίσχυση της περιβαλλοντικής υπευθυνότητας.
- **Αρχή 9η:** Οι επιχειρήσεις οφείλουν να ενθαρρύνουν την ανάπτυξη και διάδοση τεχνολογιών που είναι φιλικές προς το περιβάλλον.

Καταπολέμηση της Διαφθοράς

- **Αρχή 10η:** Οι επιχειρήσεις οφείλουν να αντιτίθενται σε κάθε μορφής διαφθορά, συμπεριλαμβανομένων του εκβιασμού και της δωροδοκίας.

Η συμμετοχή στο Οικουμενικό Σύμφωνο αποτελεί μια ευρέως ορατή δέσμευση στις 10 αρχές της πρωτοβουλίας και προϋποθέτει τις εξής ενέργειες:

- Την έναρξη αλλαγών στις λειτουργίες της επιχείρησης έτσι ώστε το Οικουμενικό Σύμφωνο και οι αρχές του να ενσωματωθούν στη διοίκηση, στη στρατηγική, τη φιλοσοφία και τις καθημερινές λειτουργίες της επιχείρησης.
- Τη δημοσιοποίηση —ως τμήμα του ετήσιου απολογισμού ή παρόμοιας δημόσιας εταιρικής αναφοράς (πχ. απολογισμού βιωσιμότητας)— μιας περιγραφής των τρόπων με τους οποίους η επιχείρηση υποστηρίζει το Οικουμενικό Σύμφωνο και τις αρχές του (Communication on Progress-COP).
- Τη δημόσια υποστήριξη του Οικουμενικού Συμφώνου και των αρχών του μέσω επικοινωνιακών εργαλείων όπως δελτία τύπου, ομιλίες, κ.λπ.

Επιπλέον, οι επιχειρήσεις μπορούν να μεγιστοποιήσουν τα οφέλη από τη συμμετοχή τους στο Οικουμενικό Σύμφωνο μέσω συμμετοχής σε διάλογους πολιτικής, εκπαιδευτικά forum και συνεργασίες.

2. Ευρωπαϊκή Ένωση και Εταιρική Κοινωνική Ευθύνη

2.1. Η ευρωπαϊκή αντίληψη για την ΕΚΕ

Η ΕΚΕ αποτελεί αντικείμενο ενδιαφέροντος για την ΕΕ από το 1999 περίπου, όταν το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο ενέκρινε Ψήφισμα με το οποίο ζήτησε από τις ευρωπαϊκές επιχειρήσεις να υιοθετήσουν έναν «υποχρεωτικό κώδικα συμπεριφοράς», ο οποίος θα σέβεται το περιβάλλον, αλλά και τα δικαιώματα των εργαζομένων. Έκτοτε πολλές επιχειρήσεις λαμβάνουν σε εθελοντική βάση υπόψη τους διάφορες κοινωνικές και περιβαλλοντικές πτυχές στις δραστηριότητές τους. Η αναζήτηση του κέρδους και της αποδοτικότητας συμβαδίζει έτσι με το σεβασμό κάποιων κοινωνικών και περιβαλλοντικών προδιαγραφών.

Το Συμβούλιο της Ευρωπαϊκής Ένωσης, το 2000, και η Ευρωπαϊκή Επιτροπή, το 2001, τάχθηκαν επίσης υπέρ της εταιρικής κοινωνικής ευθύνης. Και το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, έχοντας υπόψη ότι σιγά σιγά καλλιεργείται μια εικόνα σύγχυσης στους πολίτες καθώς η ΕΚΕ στην ουσία εναπόκειται στη βούληση της κάθε επιχείρησης, και είναι φυσικό ορισμένες από αυτές να ισχυρίζονται ότι είναι κοινωνικά υπεύθυνες απλώς και μόνον για να βελτιώσουν την εικόνα τους, πρότεινε τη δημιουργία κοινών ευρωπαϊκών κανόνων, όπως: το πολυμερές φόρουμ σε Κοινοτική κλίμακα, η Πράσινη Βίβλος για την προώθηση ενός ευρωπαϊκού πλαισίου για την ΕΚΕ, η Ευρωπαϊκή Συμμαχία για την ΕΚΕ, πολιτικές ειδικά για την ΕΚΕ.

2.2. Πράσινη Βίβλος για την προώθηση ενός ευρωπαϊκού πλαισίου για την ΕΚΕ

Η Πράσινη Βίβλος (2001) αποσκοπεί στο να δώσει το έναυσμα για μια ευρύτερη δημόσια συζήτηση με θέμα τον τρόπο με τον οποίο η ΕΕ μπορεί να προωθήσει την ΕΚΕ τόσο σε ευρωπαϊκό όσο και σε διεθνές επίπεδο και ιδίως με θέμα τους τρόπους με τους οποίους μπορεί να επιτευχθεί η καλύτερη δυνατή εκμετάλλευση των υπάρχουσών εμπειριών, να ενθαρρυνθεί η ανάπτυξη καινοτόμων πρακτικών, να καθιερωθεί μεγαλύτερη διαφάνεια και να αυξηθεί η αξιοπιστία που χαρακτηρίζει την αξιολόγηση και την επικύρωση. Η Πράσινη Βίβλος προτείνει μια προσέγγιση που βασίζεται στην εμβάθυνση των εταιρικών σχέσεων στις οποίες όλοι οι παράγοντες διαδραματίζουν ενεργό ρόλο¹⁰.

Η Πράσινη Βίβλος όρισε την ΕΚΕ ως την «έννοια σύμφωνα με την οποία οι εταιρείες ενσωματώνουν σε εθελοντική βάση κοινωνικές και περιβαλλοντικές ανησυχίες στις επιχειρηματικές τους δραστηριότητες και στις επαφές τους με άλλα ενδιαφερόμενα μέρη» καθώς συνειδητοποιούν διαρκώς περισσότερο ότι η υπεύθυνη συμπεριφορά οδηγεί σε βιώσιμη επιχειρηματική επιτυχία. Η ΕΚΕ αφορά επίσης τη διαχείριση της αλλαγής σε επίπεδο διαχείρισης με κοινωνικά υπεύθυνο τρόπο. Έτσι, λοιπόν, η ΕΚΕ νοείται ως συμπεριφορά των επιχειρήσεων η οποία υπερβαίνει τις νομικές τους υποχρεώσεις και υιοθετείται εθελοντικά, ενώ συνδέεται στενά με την έννοια της βιώσιμης ανάπτυξης καθώς ενσωματώνει τον οικονομικό, κοινωνικό και περιβαλλοντικό αντίκτυπο των δραστηριοτήτων τους.

---

¹⁰ Βλ. σχετικά

(http://www.ab.gov.tr/files/ardb/evt/1_avrupa_birligi/1_6_raporlar/1_2_green_papers/com2001_green_paper_promoting_a_european_framework_for_corporate_social_responsibility.pdf) το έγγραφο COM (2001) 366/F [18/08/2014] «GREEN PAPER: Promoting a European framework for Corporate Social Responsibility».

2.3. Ανακοίνωση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής για την ΕΚΕ

Τον Ιούλιο του 2002 η Ευρωπαϊκή Επιτροπή υιοθέτησε την Ανακοίνωση «Εταιρική Κοινωνική Ευθύνη: Μια συνεισφορά των επιχειρήσεων στη βιώσιμη ανάπτυξη» σε συνέχεια του δημόσιου διαλόγου που είχε ξεκινήσει με την Πράσινη Βίβλο μέσω συγκεκριμένων προτάσεων¹¹.

2.4. Πολυμερές φόρουμ για την ΕΚΕ

Η ΕΕ, πέρα από ορισμένους τομείς (κώδικες δεοντολογίας, πρότυπα διαχείρισης, μέτρηση αποτελεσμάτων, υποβολή εκθέσεων και εγγυήσεις, επισήμανση, κοινωνικά υπεύθυνες επενδύσεις) όπου τόνισε ότι είναι επιθυμητή μεγαλύτερη σύγκλιση και διαφάνεια για να προωθηθεί περαιτέρω η ανάπτυξη πρακτικών κοινωνικής ευθύνης σε ευρωπαϊκό επίπεδο, θεσμοθέτησε και ένα πολυμερές φόρουμ σχετικά με την Εταιρική Κοινωνική Ευθύνη (CSR European Multi-Stakeholder Forum/EMSF)¹². Το φόρουμ αυτό είχε σκοπό την προώθηση της κοινοτομίας, της διαφάνειας και της σύγκλισης των πρακτικών και εργαλείων της ΕΚΕ μέσω:

- Της ανταλλαγής εμπειρίας και καλών πρακτικών μεταξύ των φορέων στο επίπεδο της ΕΕ.
- Της συλλογής των υπάρχουσών πρωτοβουλιών της ΕΕ και της επιδίωξης της προσέγγισης της ΕΕ για διάλογο στα διεθνή φόρα και με τρίτες χώρες.
- Του εντοπισμού και της διερεύνησης τομέων όπου απαιτείται συμπληρωματική δράση σε ευρωπαϊκό επίπεδο.

Το EMSF κατέληξε, το 2004, σε μια έκθεση με τα συμπεράσματά του και επέτυχε ομοφωνία μεταξύ των συμμετόχων με διαμετρικά αντίθετες απόψεις

---

¹¹ Βλ. σχετικά στην ιστοσελίδα της ΕΕ («<http://ec.europa.eu/>») το έγγραφο COM (2002) 347/F «Εταιρική Κοινωνική Ευθύνη: Μια συνεισφορά των επιχειρήσεων στη βιώσιμη ανάπτυξη».

¹² Για περισσότερα, βλ. http://ec.europa.eu/enterprise/policies/sustainable-business/corporate-social-responsibility/multi-stakeholder-forum/index_en.htm

αρχικά και να θέσει τη βάση για περαιτέρω αξιολόγηση των αποτελεσμάτων¹³. Η εκτίμηση των αποτελεσμάτων από την εφαρμογή των προτάσεων της έκθεσης για εφαρμογή ΕΚΕ για γίνει τον Φεβρουάριο 2015.

2.5. Ευρωπαϊκή Συμμαχία για την ΕΚΕ

Το 2004, και μετά τη δημοσίευση της έκθεσης του EMSF, η ΕΕ αναγνώρισε ότι η κοινωνική ευημερία της Ευρωζώνης μπορεί να διασφαλιστεί διαμέσου της ανάπτυξης και της εργασίας. Αυτό επεδίωξε να επιτύχει η αναθεωρημένη Στρατηγική της Λισσαβόνας (Φεβρουάριος 2005), δηλαδή να επικεντρωθεί σε δράσεις που προωθούν την ανάπτυξη και την εργασία κατά έναν τρόπο απόλυτα συμβατό με τη βιώσιμη ανάπτυξη. Όπως άλλωστε αναγνωρίστηκε και στο Εαρινό Συμβούλιο του Μαρτίου του 2005, οι εθελοντικές επιχειρηματικές δραστηριότητες, με τη μορφή πρακτικών Εταιρικής Κοινωνικής Ευθύνης, μπορούν να διαδραματίσουν σημαντικό ρόλο σε ό,τι αφορά στη συνεισφορά τους στη βιώσιμη ανάπτυξη, προωθώντας παράλληλα την καινοτομία και την ανταγωνιστικότητα της Ευρώπης.

Στις 22 Μαρτίου 2006, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή εξέδωσε την Ανακοίνωση «Implementing the partnership for growth and jobs: making Europe a pole of excellence on corporate social responsibility»¹⁴.

Στο πλαίσιο αυτό, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή εγκαινίασε μία «απευθείας» συνεργασία με τις ευρωπαϊκές επιχειρήσεις, αναγνωρίζοντας ότι διαδραματίζουν πρωταρχικό ρόλο στο θέμα της Εταιρικής Κοινωνικής Ευθύνης. Η συνεργασία αυτή έλαβε τη μορφή μιας Ευρωπαϊκής Συμμαχίας για την Εταιρική Κοινωνική Ευθύνη (The European Alliance for CSR) με στόχο να συμβάλλει, με συγκεκριμένες δράσεις, στην προώθηση της Εταιρικής Κοινωνικής Ευθύνης σε ολόκληρη την Ευρώπη, να αποτελέσει σημείο

---

¹³ Για περισσότερα, βλ. http://ec.europa.eu/enterprise/policies/sustainable-business/files/csr/documents/29062004/emsf_final_report_en.pdf. [25/08/2014]

¹⁴ Βλ. σχετικά στην ιστοσελίδα της ΕΕ («<http://ec.europa.eu/>») το έγγραφο COM (2006) 136/F [22/09/2014] «Implementing the partnership for growth and jobs : making Europe a pole of excellence on corporate social responsibility».

εκκίνησης για καινοτόμες εταιρικές πρακτικές, να προωθήσει τη δικτύωση και να συμβάλλει στη δημιουργία κοινών έργων μεταξύ των επιχειρήσεων και των συμμετόχων¹⁵. Τη διαχείριση της Συμμαχίας έχουν αναλάβει, κατόπιν ανάθεσης από την ΕΕ, οι εργοδοτικοί οργανισμοί Business Europe¹⁶ και European Association of Craft, Small and Medium Sized Enterprises/UEAPME¹⁷ και το Ευρωπαϊκό Δίκτυο για την ΕΚΕ (CSR Europe)¹⁸

Η Ανακοίνωση θέτει το πλαίσιο μέσα στο οποίο η Ευρωπαϊκή Επιτροπή θα προωθήσει εθελοντικά την ΕΚΕ μέσα από διάφορες πρωτοβουλίες και καλεί απευθείας τις επιχειρήσεις να αναπτύξουν δράσεις και να καταστήσουν την Ευρώπη πόλο αριστείας σχετικά με την ΕΚΕ. Η Συμμαχία στοχεύει να συμβάλλει με συγκεκριμένες δράσεις στην προώθηση της ΕΚΕ σε ολόκληρη την Ευρώπη, να αποτελέσει σημείο εκκίνησης για καινοτόμες εταιρικές πρακτικές, να παράσχει κίνητρα για ιδιωτικές πρωτοβουλίες στον τομέα αυτό, να προωθήσει τη δικτύωση, την ανταλλαγή εμπειριών και γνώσης και να συμβάλλει στη δημιουργία κοινών έργων μεταξύ των επιχειρήσεων και των συμμετόχων.

Η νέα σύμπραξη έχει ανοιχτό χαρακτήρα, και οι ευρωπαϊκές επιχειρήσεις όλων των μεγεθών καλούνται να εκφράσουν εθελοντικά την υποστήριξή τους. Η σύμπραξη δεν είναι νομική πράξη που υπογράφεται από τις επιχειρήσεις. Είναι μια πολιτική «ομπρέλα» για νέες ή υπάρχουσες πρωτοβουλίες που αναλαμβάνονται στον τομέα της ΕΚΕ από μεγάλες επιχειρήσεις, ΜΜΕ και άλλους σχετικούς φορείς. Αναμένεται να οδηγήσει σε νέες συνεργασίες και σε νέες ευκαιρίες για όλους τους εμπλεκόμενους φορείς στις προσπάθειες που καταβάλλουν για προώθηση της ΕΚΕ. Η πρωτοβουλία αποτελεί συνέχεια των ευρύτατων διαβουλεύσεων που έγιναν με όλους τους σχετικούς παράγοντες στο πλαίσιο του ευρωπαϊκού πολυμερούς φόρουμ για την ΕΚΕ, το οποίο υπέβαλε την τελική του έκθεση το 2004.

---

¹⁵ Για περισσότερα, βλ.

«<http://europa.eu/rapid/pressReleasesAction.do?reference=IP/06/358&format=HTML&aged=1&language=EL&guiLanguage=en>».

¹⁶ Βλ. σχετικά στην ιστοσελίδα <http://www.besnesseurope.eu/Content/Default.asp?>

¹⁷ Βλ. σχετικά στην ιστοσελίδα <http://www.ueapme.com/>

¹⁸ Βλ. σχετικά <http://www.csreurope.org/>

Με αυτή την «ευρωπαϊκή σύμπραξη για την εταιρική κοινωνική ευθύνη» η Επιτροπή έχει ως στόχο, αφενός, να ενθαρρύνει τις ευρωπαϊκές επιχειρήσεις να υιοθετήσουν σε μεγαλύτερο βαθμό την έννοια της ΕΚΕ και, αφετέρου, να αυξήσει την υποστήριξη και την αναγνώριση της ΕΚΕ ως παράγοντα που συμβάλλει στη βιώσιμη ανάπτυξη και στη στρατηγική για την ανάπτυξη και την απασχόληση. Για να επιτευχθεί ο στόχος αυτός, η Επιτροπή πιστεύει ότι χρειάζεται μια νέα πολιτική προσέγγιση, στο πλαίσιο της οποίας πρέπει να αναγνωριστούν οι επιχειρήσεις ως οι πρωταρχικοί παράγοντες της ΕΚΕ. Συγχρόνως, η Επιτροπή εξακολουθεί να αποδίδει εξαιρετικά μεγάλη σημασία στο διάλογο με όλους τους εμπλεκόμενους φορείς και αναγνωρίζει ότι, χωρίς την ενεργό υποστήριξη και την εποικοδομητική κριτική των φορέων που δεν ανήκουν στην επιχειρηματική κοινότητα, η ΕΚΕ δεν θα ακμάσει¹⁹.

2.6. Ευρωπαϊκό Δίκτυο για την ΕΚΕ

Το Ευρωπαϊκό Δίκτυο για την ΕΚΕ (European Business Network for Corporate Social Responsibility/CSR Europe) είναι το επιχειρηματικό δίκτυο της Ευρώπης για την ΕΚΕ. Έχει πάνω από 70 εταιρείες ως corporate members και 39 national partners που της προσφέρουν πρόσβαση σε περισσότερες από 10000 ευρωπαϊκές επιχειρήσεις. Στόχος του Δικτύου είναι η παροχή υποστήριξης προς τις επιχειρήσεις στην προσπάθειά τους να εντάξουν την ΕΚΕ στις καθημερινές επιχειρηματικές τους πρακτικές²⁰.

---

¹⁹ Βλ. σχετικά

<http://europa.eu/rapid/pressReleasesAction.do?reference=IP/06/358&format=HTML&aged=1&language=EL&guiLanguage=en>.

²⁰ Βλ. σχετικά www.csreurope.org.

2.7. Πρόγραμμα Enterprise 2020

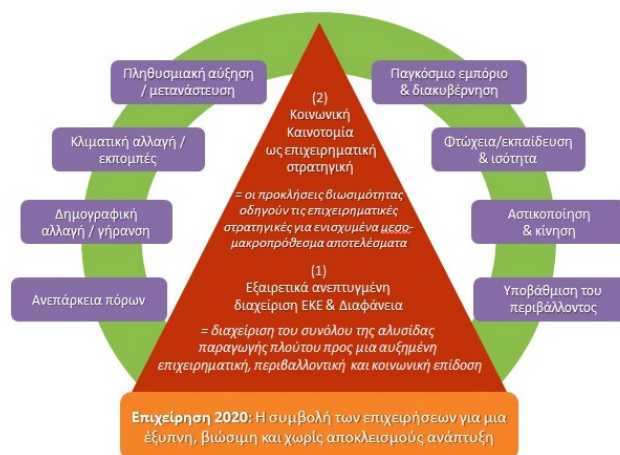
Το πρόγραμμα Enterprise 2020²¹ είναι μια πρωτοβουλία του CSR Europe που υποστηρίζει την ανάπτυξη της βιώσιμης επιχειρηματικότητας, βοηθά στη βελτιστοποίηση των συνεργιών με τα ενδιαφερόμενα μέρη, και ισχυροποιεί ακόμα περισσότερο σε παγκόσμιο επίπεδο την ηγετική θέση της Ευρώπης στο θέμα της Εταιρικής Κοινωνικής Ευθύνης. Αυτό θα γίνει εφικτό με την ανάπτυξη, εφαρμογή και συμβολή επιχειρηματικών πρωτοβουλιών και συνεργιών απέναντι σε βασικές κοινωνικοοικονομικές και περιβαλλοντικές προκλήσεις οι οποίες – προεκτεινόμενες μέχρι το 2020- θέτουν σοβαρά σε αμφισβήτηση τα παραδοσιακά μας μοντέλα τρόπου διαβίωσης, κατανάλωσης και κατανομής των πόρων. Αυτές οι κοινωνικές πιέσεις και κατευθύνσεις περιλαμβάνουν, μεταξύ των άλλων, τη νέα παγκόσμια διακυβέρνηση, την κλιματική αλλαγή, την ανεπάρκεια των πόρων, τη δημογραφική αλλαγή, τον κοινωνικό διαχωρισμό, την επιτάχυνση της τεχνολογίας και πολλές άλλες.

Ειδικότερα, το Πρόγραμμα Enterprise 2020 εξετάζει πώς οι επιχειρήσεις ανταποκρίνονται και δρουν προληπτικά απέναντι σε αυτές τις παγκόσμιες τάσεις επιφέροντας αλλαγές στα προϊόντα και υπηρεσίες τους, στην οργανωτική δομή τους και στους ανθρώπους τους.

Στην ανακοίνωσή της για την ανανεωμένη Στρατηγική για την ΕΚΕ (Οκτ. 2011), η Ευρωπαϊκή Επιτροπή αναφέρεται στο πρόγραμμα Enterprise 2020 εκφράζοντας την επιθυμία της για συνεργασία με το CSR Europe για ανασκόπηση των πρώτων αποτελεσμάτων του προγράμματος και προσδιορισμό των επόμενων δράσεων.

---

²¹ Βλ. σχετικά www.csrhellas.org/portal/index.php?option=ozo_content&perform=view&id=1821&Itemid=274&lang=

Πηγή: <http://www.csrhellas.org/> [02/10/2014]

2.8. Ψήφισμα του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου για την ΕΚΕ

Η πιο πρόσφατη εξέλιξη, σε επίπεδο Ευρωπαϊκής Επιτροπής, σε ό,τι αφορά στην Εταιρική Κοινωνική Ευθύνη, είναι το ψήφισμα του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου (8 Ιουνίου 2011) σχετικά με την «εξωτερική διάσταση της κοινωνικής πολιτικής, την προαγωγή των εργασιακών και κοινωνικών προτύπων και Εταιρική Κοινωνική Ευθύνη σε ευρωπαϊκό κυρίως επίπεδο²², το οποίο επιβεβαιώνει τον μη δεσμευτικό χαρακτήρα της ΕΚΕ και, παράλληλα, προτρέπει την ΕΕ να ενσωματώσει μια «κοινωνική ρήτρα», σύμφωνα με άλλα διεθνώς συμφωνημένα και αναγνωρισμένα πρότυπα (για παράδειγμα, τους βασικούς κανόνες εργασίας της ΔΟΕ) σε όλες τις εξωτερικές εμπορικές συμφωνίες της ΕΕ.

Ειδικότερα, με το Ψήφισμα αυτό υπενθυμίζεται ότι η ΕΕ έχει θέσει ως στόχο όχι μόνο να καταστεί πόλος αριστείας στον τομέα της Εταιρικής Κοινωνικής Ευθύνης, αλλά και να προωθήσει την ΕΚΕ όσον αφορά τις εξωτερικές πολιτικές που εφαρμόζει. Επιπλέον, τονίζεται ότι η ΕΕ θα πρέπει να λάβει υπόψη τη σπουδαιότητα των πιστοποιήσεων και των σημάνσεων που

²² Βλ. σχετική σελίδα

<http://www.europarl.europa.eu/sides/getDoc.do?type=TA&reference=P7-TA-2011-0260&language=EL> [23/08/201].

αποδεικνύουν τη συμμόρφωση των επιχειρήσεων με τις αρχές της ΕΚΕ. Παράλληλα, εκφράζεται η άποψη ότι η ΕΚΕ είναι μια χρήσιμη και μη δεσμευτική μορφή ανάληψης ευθύνης από την πλευρά των πολυεθνικών εταιρειών. Τέλος, συνίσταται η στοχοθετημένη προαγωγή της ΕΚΕ, μεταξύ άλλων, μέσω του Προτύπου ISO 26000, του Οικουμενικού Συμφώνου (Global Compact) των Ηνωμένων Εθνών ή των κατευθυντηρίων γραμμών του ΟΟΣΑ για τις πολυεθνικές επιχειρήσεις.

2.9. Δίκτυο Επιχειρηματικής Ηθικής στην Ευρώπη

Το European Business Ethics Network/EBEN (Δίκτυο Επιχειρηματικής Ηθικής στην Ευρώπη)²³ ιδρύθηκε το 1987 στις Βρυξέλλες και είναι το πλέον ενεργό δίκτυο επιχειρηματικής ηθικής στην Ευρώπη. Αποστολή του EBEN είναι η προώθηση της επιχειρηματικής ηθικής και της αριστείας στις επιχειρήσεις, η προώθηση της ενημέρωσης σε θέματα επιχειρηματικής ηθικής και η ενδυνάμωση του δημόσιου διαλόγου για τον ρόλο των επιχειρήσεων στην κοινωνία υποστηρίζοντας σχετικές πρωτοβουλίες στην Ευρώπη. Στόχος του Ευρωπαϊκού Δικτύου είναι να διαδώσει το είδος της διοίκησης που βασίζεται σε αξίες, στην ηθική της ηγεσίας, αλλά και να αυξήσει τη γνώση για την ευθύνη που έχουν οι εταιρείες προς την κοινωνία. Μακροπρόθεσμα στοχεύει στην καλλιέργεια μιας κοινωνίας επιχειρηματιών που ασπάζονται τις αξίες της επιχειρηματικής ηθικής, και οι οποίοι θα γαλουχήσουν τις επόμενες γενιές επαγγελματιών και ακαδημαϊκών.

Στη βάση του Ευρωπαϊκού Δικτύου έχουν συσταθεί 18 Εθνικά Δίκτυα σε ευρωπαϊκά κράτη (μεταξύ των οποίων και στην Ελλάδα, βλ. σχετική ενότητα «Ελληνικό Ινστιτούτο Επιχειρηματικής Ηθικής»), αριθμεί 1100, ενώ υπάρχουν περί τις 40 ενεργές ομάδες δράσης σε διάφορες χώρες με στόχο την ίδρυση επίσημου Εθνικού Δικτύου, ενώ συνεργάζεται με όλες τις διεθνείς οργανώσεις που ασχολούνται με θέματα ηθικής και αριστείας στις επιχειρήσεις. Μέσω των

---

²³ Βλ. σχετικά www.eben-net.org.

Εθνικών Δικτύων και των μελών το EBEN παρέχει συνεχή ροή πληροφοριών μέσω δημοσιεύσεων και εκδόσεων σε θέματα επιχειρηματικής ηθικής.

Πανεπιστήμιο Πειραιώς

3. Ελλάδα και Εταιρική Κοινωνική Ευθύνη

Αν και η έννοια της ΕΚΕ δεν είναι νέα σε διεθνές επίπεδο, η συζήτηση στη χώρα μας έχει αρχίσει τα τελευταία μόνο χρόνια, ενώ και σε ευρωπαϊκό επίπεδο άρχισε να κατατάσσεται υψηλά στην ημερήσια διάταξη του δημόσιου διαλόγου μόνο από τα μέσα της δεκαετίας του 1990 και μετά. Σε διεθνές επίπεδο φαίνεται ότι η έννοια της ΕΚΕ έχει αφομοιωθεί σε μεγάλο βαθμό από σημαντικό μέρος του επιχειρηματικού κόσμου. Παρά τις σημαντικές διαφοροποιήσεις ως προς τα κίνητρα που ωθούν σε κοινωνικά υπεύθυνες πρακτικές και ως προς τους τρόπους υλοποίησής τους, η υιοθέτηση της ΕΚΕ, ειδικά για τις μεγάλες πολυεθνικές επιχειρήσεις, είναι πλέον σημαντικός παράγοντας επιτυχίας. Στην Ελλάδα η ΕΚΕ βρίσκεται ακόμα σε αρκετά πρώιμο στάδιο. Το ποσοστό των επιχειρήσεων που έχουν αντιληφθεί την αναγκαιότητα για την εφαρμογή τέτοιου είδους πρακτικών δεν είναι το μεγαλύτερο και η οικονομική/κοινωνική κρίση έχει δημιουργήσει ακόμη μεγαλύτερη σύγχυση σχετικά με το είναι ΕΚΕ και τι βοήθεια σε πάσχουσες κοινωνικές ομάδες. Ακόμη και τώρα που οι ελληνικές επιχειρήσεις έχουν αναγνωρίσει πλέον τα οφέλη που συνεπάγεται η εφαρμογή προγραμμάτων ΕΚΕ, δεν φαίνεται ότι στη χώρα μας έχουμε καταλήξει στο απόλυτο μοντέλο δράσης και έτσι πολλές περιπτώσεις ακόμη βλέπουμε να αποκαλούνται προγράμματα ΕΚΕ σποραδικές χορηγίες ή φιλανθρωπικές εκδηλώσεις — γεγονός που ερμηνεύεται εν μέρει από το ότι οι περισσότερες επιχειρήσεις είναι μικρομεσαίες ή/και οικογενειακές και η εταιρική τους υπευθυνότητα ταυτίζεται με την αντίληψη του ιδιοκτήτη περί φιλανθρωπίας. Όμως από τον βαθμό και την ποιότητα ανάπτυξης της ΕΚΕ κρίνεται και θα κρίνεται όλο και αυστηρότερα η υπόληψη της ελληνικής οικονομίας, εφόσον αποτελεί πλέον γεγονός ότι η ΕΚΕ δεν αποτελεί περιφερειακή δραστηριότητα για τις επιχειρήσεις. Η τάση για συστηματοποιημένη αντίληψη περί εταιρικής υπευθυνότητας είναι ισχυρή και αμετάκλητη, και το σκεπτικό της εταιρικής κοινωνικής ευθύνης θα αναπτύσσεται περισσότερο καθώς αποτελεί τη

μοναδική ίσως εσωτερική και εξωτερική θωράκιση της επιχείρησης έναντι πιέσεων ή φαινομένων που υποσκάπτουν την αξιοπιστία της. Χωρίς την υλοποίηση προγραμμάτων ΕΚΕ εγκαταλείπεται η πιο φιλόδοξη ίσως προσπάθεια συμφιλίωσης της κερδοφορίας με την αειφορία.

Πρέπει να τονιστεί ωστόσο ότι κάθε συζήτηση για κοινωνική ευθύνη των επιχειρήσεων σε εθνικό επίπεδο θα πρέπει να εξετάζει τα βασικά χαρακτηριστικά του πεδίου αναφοράς και στη συγκεκριμένη περίπτωση της ελληνικής πραγματικότητας, καθώς επίσης και τη μορφή και το μέγεθος των ελληνικών επιχειρήσεων. Τα μέτρα που προτείνονται σε διεθνές επίπεδο αφορούν κατά κύριο λόγο επιχειρήσεις πολύ μεγαλύτερες των ελληνικών και κατά συνέπεια, είτε δεν είναι εφαρμόσιμα είτε δεν έχουν τα προσδοκώμενα αποτελέσματα από την πλειονότητα των ελληνικών επιχειρήσεων. Στη διευρυμένη Ευρωπαϊκή Ένωση υπάρχουν 25 εκατομμύρια μικρομεσαίες επιχειρήσεις, ενώ στην Ελλάδα πάνω από το 90% των επιχειρήσεων είναι μικρού μεγέθους με κάτω από 20 εργαζόμενους. Τα μεγέθη αυτά είναι αποκαλυπτικά του ρόλου και της σημασίας αυτών των επιχειρήσεων στο εθνικό αλλά και ευρωπαϊκό επιχειρηματικό γίγνεσθαι. Η επιχειρηματική λογική της Εταιρικής Κοινωνικής Ευθύνης είναι ευκολότερα αντιληπτή από μεγάλες επιχειρήσεις. Όπως επίσης, και οι διάφορες πρακτικές και εργαλεία της Εταιρικής Κοινωνικής Ευθύνης ενσωματώνονται ευκολότερα στις μεγαλύτερες επιχειρήσεις. Τα εργαλεία, λοιπόν, και οι πρακτικές της ΕΚΕ θα πρέπει να προσαρμοστούν, έτσι ώστε να είναι κατάλληλα για τις ειδικές συνθήκες των ΜΜΕ που αποτελούν την πλειονότητα στη χώρα μας (Κυριακόπουλος, 2007).

Στη χώρα μας οι σχετικές μεταρρυθμίσεις για την εταιρική διακυβέρνηση έγιναν μετά τη δημοσίευση του Cadbury Report-The Financial Aspects of Corporate Governance και εισήχθησαν με τον Νόμο 3016. Ο Νόμος 3016 κινείται πολύ κοντά στο πλαίσιο του Κώδικα Βέλτιστης Συμπεριφοράς της Επιτροπής Cadbury. Ως πρώτη προσπάθεια μεταρρύθμισης του συστήματος εταιρικής διακυβέρνησης στη χώρα μας, ο Νόμος 3016 αποτελεί μια πολύ

θετική εξέλιξη που περαιτέρω θωρακίζει το θεσμικό πλαίσιο λειτουργίας της κεφαλαιαγοράς²⁴.

Επίσης το Υπουργείο Εργασίας και Κοινωνικής Ασφάλισης αναγνωρίζει τη σημασία της ΕΚΕ ως βασικού ενισχυτικού παράγοντα για την αποτελεσματική άσκηση κοινωνικής πολιτικής στη χώρα μας. Οι αρμοδιότητες του υπουργείου αφορούν την εσωτερική διάσταση της ΕΚΕ, δηλαδή θέματα διαχείρισης ανθρωπίνων πόρων, θέματα υγιεινής και ασφάλειας στους χώρους εργασίας και θέματα που αφορούν ίσες ευκαιρίες εργασίας και στα δύο φύλα. Το Εθνικό Πρόγραμμα Μεταρρύθμισης θεωρεί την εσωτερική διάσταση της ΕΚΕ πρόκληση για την πολιτική απασχόλησης και κοινωνικής προστασίας. Παράλληλα, κύρια μέριμνα του Υπουργείου είναι η διαβούλευση με τους κοινωνικούς εταίρους, η εξασφάλιση κλίματος εμπιστοσύνης και συνεργασίας μεταξύ εργοδοτών-εργαζομένων και η προώθηση πρωτοβουλιών που θα αναβαθμίζουν αυτή τη σχέση. Θεσμοί όπως η Εθνική Επιτροπή Απασχόλησης, η Εθνική Επιτροπή Κοινωνικής Προστασίας, η σύναψη Εθνικών Γενικών Συλλογικών Συμβάσεων Εργασίας και η συμμετοχή των κοινωνικών εταίρων στις διοικήσεις οργανισμών όπως ο ΟΑΕΔ συμβάλλουν στη προώθηση του κοινωνικού διαλόγου και στην ενίσχυση της συμμετοχής των επιχειρήσεων στη χάραξη και στην υλοποίηση της κοινωνικής πολιτικής. Τα τελευταία χρόνια, μεθοδεύεται επίσης με συστηματικό τρόπο η προώθηση εταιρικών σχημάτων για την ανάληψη Κοινωνικής Ευθύνης. Οι Αναπτυξιακές Συμπράξεις που χρηματοδοτούνται μέσω της Κοινοτικής πρωτοβουλίας Equal είναι ένα από τα πλέον επιτυχημένα παραδείγματα εταιρικής μεταξύ φορέων δημόσιου, ιδιωτικού τομέα, κοινωνικών εταίρων και ΜΚΟ. Βέβαια πρέπει να τονιστεί ότι η Εταιρική Κοινωνική Ευθύνη δεν υποκαθιστά αλλά συμπληρώνει τις δημόσιες πολιτικές.

---

²⁴ Για περισσότερα, βλ. www.lawnet.gr/default.asp [15/09/2014].

3.1. Καλές πρακτικές ΕΚΕ

Ο κατάλογος καλών πρακτικών υποστηρίζει την όσο το δυνατόν ευρύτερη διάδοση προγραμμάτων Εταιρικής Κοινωνικής Ευθύνης (ΕΚΕ) που εφαρμόζουν οι επιχειρήσεις και αποτελεί άριστο εργαλείο για όλους εκείνους που επιθυμούν να κατανοήσουν καλύτερα την έννοιά της και πιθανόν να περιλάβουν κάποιες από αυτές στις δικές τους δράσεις.

Διαμορφώθηκε σε τρεις διαφορετικές ενότητες:

- Η πρώτη έχει τέσσερα θεματικά πεδία —Ανθρώπινο Δυναμικό, Αγορά, Περιβάλλον, Κοινωνία— και περιέχει πρακτικές που είναι καινοτόμες, έχουν συνέχεια και συνέπεια ή παρουσιάστηκαν σε συνέδρια που διοργανώθηκαν από το Ελληνικό Δίκτυο ΕΚΕ.
- Η δεύτερη ενότητα γενικότερης θεματικής προστέθηκε γιατί διαπιστώθηκε ότι πολλές πρακτικές έχουν γίνει πλέον συνήθεις σε κάποιους επιχειρηματικούς κλάδους (π.χ. ανακύκλωση, εθελοντική αιμοδοσία κ.λπ.). Έτσι, σύμφωνα με τα κριτήρια που είχαν τεθεί, αυτές θα έπρεπε να αποκλειστούν από τον κατάλογο. Όμως, δεδομένου του ρόλου του καταλόγου ως εργαλείου διάδοσης, θεωρήθηκε ότι και αυτές οι πρακτικές δεν παύουν να είναι μια πραγματικότητα και θα έπρεπε κάπως να εμφανιστούν, προκειμένου να έχουμε σφαιρική καταγραφή πρακτικών.

3.2. Ελληνικό Δίκτυο για την ΕΚΕ

Το Ελληνικό Δίκτυο για την Εταιρική Κοινωνική Ευθύνη/ΕΔΕΚΕ (Hellenic Network for Corporate Social Responsibility)²⁵ είναι ένα μη κερδοσκοπικό επιχειρηματικό σωματείο, το οποίο ιδρύθηκε τον Ιούνιο του 2000 από 13 επιχειρήσεις και 3 επαγγελματικούς φορείς με σκοπό την προώθηση της έννοιας της κοινωνικής ευαισθησίας και ευθύνης των επιχειρήσεων και αρχική επωνυμία «Ελληνικό Δίκτυο για την Κοινωνική Συνοχή».

---

²⁵ Για περισσότερα, βλ. www.csrhellas.gr.

Για την πραγμάτωση της αποστολής του, το Δίκτυο έχει θέσει ως στόχους :

- Τη συνεχή ενημέρωση και διάδοση πληροφοριών στον τομέα της ΕΚΕ.
- Τη δικτύωση και συνεργασία με επιχειρήσεις, συλλογικούς και άλλους φορείς σε κάθε επίπεδο για την ανταλλαγή και διάχυση πληροφοριών
- Την ευαισθητοποίηση της επιχειρηματικής κοινότητας και του κοινού για την κοινωνική δράση και συμβολή των επιχειρήσεων σε τοπικό, εθνικό και διεθνές επίπεδο.
- Την κινητοποίηση και ανάπτυξη συνεργασιών για την προώθηση προγραμμάτων συλλογικής προσφοράς και την από κοινού αντιμετώπιση κοινωνικών προβλημάτων.
- Τη μεταφορά, προσαρμογή και διάδοση καλών πρακτικών στον τομέα της κοινωνικής συνοχής και της εταιρικής κοινωνικής ευθύνης.
- Την με κάθε άλλη μορφή ανάπτυξη δράσης των επιχειρήσεων για την επίτευξη των σκοπών του Δικτύου.

Στις προτεραιότητές του είναι:

- Η καταγραφή προγραμμάτων και καλύτερων πρακτικών που έχουν αναπτυχθεί από ελληνικές εταιρείες στον τομέα της Κοινωνικής Ευθύνης, ποια φιλοσοφία υπάρχει πίσω από αυτά, ποιοι οι κύριοι στόχοι και ποιες οι χρησιμοποιηθείσες μεθοδολογικές προσεγγίσεις και τα επιτευχθέντα αποτελέσματα.
- Η συλλογή νέων στοιχείων σχετικά με την κοινωνική ευθύνη των επιχειρήσεων.
- Η αύξηση της ενημέρωσης και υποστήριξη των επιχειρήσεων και ιδιαίτερα των μικρομεσαίων στην ανάπτυξη φιλοσοφίας για ΕΚΕ.
- Η υποστήριξη και διάχυση της «ευρωπαϊκής σύμπραξης για την εταιρική κοινωνική ευθύνη» (alliance).
- Η εγγραφή νέων μελών.
- Η ανάπτυξη συνεργασιών με φορείς του δημοσίου τομέα.

Το Δίκτυο αποτελεί τον εθνικό αντιπρόσωπο στο CSR Europe. Τα Μέλη του (κύρια, απλά και συνδεδεμένα, αριθμούσαν, τον Σεπτέμβριο 2014, 117

επιχειρήσεις και 7 επιχειρηματικούς φορείς) έχουν εντάξει στις επιχειρησιακές στρατηγικές προγράμματα τα οποία:

- Συμβάλλουν στην οικονομική και βιώσιμη ανάπτυξη των κοινοτήτων όπου δραστηριοποιούνται.
- Ελαχιστοποιούν τις επιπτώσεις που ενδέχεται να έχουν οι δραστηριότητές τους στο περιβάλλον και στους φυσικούς πόρους.
- Διαμορφώνουν για τους εργαζόμενους υγιεινές και ασφαλείς συνθήκες εργασίας.
- Προσφέρουν ίσες ευκαιρίες απασχόλησης και επαγγελματικής εξέλιξης
- Παρέχουν στους μετόχους τους, μέσω της ορθής κοινωνικής και περιβαλλοντικής διαχείρισης, ικανοποιητική απόδοση.

Τα οφέλη που μπορούν να αποκομίσουν οι επιχειρήσεις από την ένταξή τους στο Δίκτυο είναι πολλαπλά:

- Πληροφόρηση από ιστοσελίδα, newsletter, ειδικές συναντήσεις και συνέδρια.
- Συμβουλές και κατάρτιση.
- Συμμετοχή στο Διάλογο για την ΕΚΕ.
- Ανάπτυξη καλών πρακτικών.
- Ανάπτυξη εξειδικευμένων εργαλείων.
- Δυνατότητες προβολής σε όλα τα επικοινωνιακά μέσα.

Επιπλέον το ΕΔΕΚΕ έχει τον συντονισμό της Συντονιστικής Γραμματείας του Ελληνικού Δικτύου του Οικουμενικού Συμφώνου του ΟΗΕ (UN Global Compact) και εκπροσωπεί το Παγκόσμιο Δίκτυο CSR 360 στην Ελλάδα.

3.3. Ελληνικό Ινστιτούτο Επιχειρηματικής Ηθικής

Το Ελληνικό Ινστιτούτο Επιχειρηματικής Ηθικής (EBEN GR), που εκπροσωπεί το European Business Ethics Network, είναι ένας μη κερδοσκοπικός οργανισμός ο οποίος ιδρύθηκε στην Ελλάδα το 2005 με όραμα τη διάδοση και την καλλιέργεια ενός νέου τρόπου διοίκησης που έχει ως βάση του τις αξίες

της επιχειρηματικής ηθικής, τη δημιουργία ενός καθολικά αποδεκτού κώδικα επιχειρηματικής δεοντολογίας, καθώς και την αύξηση γνώσης και ενημέρωσης σε θέματα επιχειρηματικής ηθικής, εταιρικής ευθύνης και διακυβέρνησης²⁶.

Στόχοι του Ινστιτούτου είναι:

- Η δημιουργία ενός καθολικά αποδεκτού κώδικα επιχειρηματικής δεοντολογίας.
- Η διάδοση των καλών πρακτικών και της σχετικής τεχνογνωσίας σε συνεργασία με διεθνής και τοπικούς φορείς.
- Η προώθηση των αρχών της Επιχειρηματικής Ηθικής, της Εταιρικής Κοινωνικής Ευθύνης και της Εταιρικής Διακυβέρνησης στον ιδιωτικό και το δημόσιο τομέα, στην ακαδημαϊκή κοινότητα και σε εθελοντικές οργανώσεις και μη κυβερνητικούς οργανισμούς.
- Η διαρκής ενημέρωση σχετικά με τις πρακτικές της επιχειρηματικής ηθικής και η αναγνώριση των ευθυνών που αναλαμβάνουν οι εταιρείες στο κοινωνικό σύνολο.
- Η ενδεδειγμένη εκπαίδευση των στελεχών και των επιχειρήσεων, όσον αφορά στις πρακτικές και στην τεχνογνωσία που σχετίζονται με την επιχειρηματική ηθική.
- Η παροχή ερευνητικών εργαλείων και ενημερωτικού υλικού. Η συνεργασία με άλλους οργανισμούς για τη διάδοση της επιχειρηματικότητας και η ανάπτυξη διαλόγου με όλους τους φορείς.

Τα βασικότερα οφέλη των μελών του Ινστιτούτου συνίστανται σε:

- Συμμετοχή στην ηλεκτρονική λίστα συζήτησης (forum).
- Έκδοση περιοδικής ενημερωτικής έκδοσης (newsletter).
- Πρόσβαση σε ειδική ιστοσελίδα με στόχο την ενημέρωση για τις εξελίξεις, το διάλογο και την ανταλλαγή πληροφοριών.
- Συμμετοχή σε περιοδικές συναντήσεις των μελών.
- Συμμετοχή σε συνέδρια και επιστημονικές συναντήσεις που σχετίζονται με την επιχειρηματική ηθική εντός και εκτός Ελλάδας.
- Συνεργασία με άλλα επιστημονικά και επαγγελματικά σωματεία.

---

²⁶ Για περισσότερα, βλ. «www.eben.gr».

3.4. Το ελληνικό Μοντέλο Επιχειρηματικής Ηθικής

Το ελληνικό Μοντέλο Επιχειρηματικής Ηθικής (EBEN GR Business Ethics Model) αναπτύχθηκε από το Ελληνικό Ινστιτούτο Επιχειρηματικής Ηθικής και στηρίζεται στην εταιρική διακυβέρνηση και την ΕΚΕ και έτυχε ιδιαίτερα θετικής ανταπόκρισης από το EBEN EUROPE. Στόχος του μοντέλου είναι η παρέχει σε επιχειρήσεις και δημόσιους οργανισμούς να ελέγχουν σε ποιο βαθμό ετοιμότητας βρίσκονται ως προς τα θέματα που εμπίπτουν στους τομείς εταιρικής διακυβέρνησης και εταιρικής κοινωνικής ευθύνης²⁷.

Το Μοντέλο αυτό υιοθετεί βασικές αρχές του κώδικα επιχειρηματικής ηθικής, όπως:

- *Ακεραιότητα*: Ηθική διαχείριση προσωπικών έναντι επαγγελματικών συμφερόντων.
- *Αντικειμενικότητα*: Συμμόρφωση με νόμους, κανόνες και κανονισμούς.
- *Ανεξαρτησία*: Άμεση ανταπόκριση και ολοκληρωμένες αναφορές.
- *Εμπιστευτικότητα*: Πλήρης ισχύς του χωρίς φόβο επιπτώσεων.
- *Επάρκεια*: Πλήρης, αντικειμενική, ακριβής, έγκαιρη, κατανοητή ανάλυση αναφορών.
- *Ευθύνη*: Διαρκής συμμόρφωση με τις αρχές του κώδικα.
- *Διάρκεια*: Πανταχού και διαρκής εφαρμογή του κώδικα.

---

²⁷ Για περισσότερα, βλ. «www.eben.gr».

Πηγή: MEDA Communication

3.5. Ινστιτούτο Εταιρικής Κοινωνικής Ευθύνης

Το Ινστιτούτο Εταιρικής Κοινωνικής Ευθύνης (Corporate Responsibility Institute/CRI)²⁸ είναι μια αστική μη κερδοσκοπική εταιρεία που έχει αναλάβει την αποκλειστική εκπροσώπηση του CR Index στην Ελλάδα σε συνεργασία με το BITC (Business in the Community)²⁹. Στόχος είναι να παρέχει στις ελληνικές επιχειρήσεις και τους οργανισμούς το πιο αναγνωρισμένο εργαλείο αξιολόγησης και σημείο αναφοράς για την αναγνώριση των επιδόσεών τους σε θέματα ΕΚΕ με βάση διεθνή κριτήρια. Όστε να είναι σε θέση να διεκδικούν μια θέση στον παγκόσμιο χάρτη εταιρειών που διακρίνονται για τις επιδόσεις τους στον τομέα αυτό

²⁸ Βλ. σχετικά <http://www.cri.org.gr>

²⁹ Το BITC, υπό την προεδρία του Πρίγκιπα της Ουαλίας, αποτελεί έναν από τους κορυφαίους μη κερδοσκοπικούς οργανισμούς που δραστηριοποιούνται στον τομέα της Εταιρικής Κοινωνικής Ευθύνης (ΕΚΕ) και υποστηρίζει εδώ και 25 χρόνια κορυφαίους οργανισμούς και επιχειρήσεις στην προσπάθειά τους να ενσωματώσουν καλές πρακτικές στις λειτουργίες τους. Στο πλαίσιο αυτό έχει αναπτύξει το CR Index, το οποίο αποτελεί κορυφαίο σημείο αναφοράς στο Ηνωμένο Βασίλειο και την Ευρώπη για τη συγκριτική αξιολόγηση επιχειρήσεων, ως προς τις επιδόσεις τους στον τομέα της ΕΚΕ.

Το Φεβρουάριο του 2008, Το Ινστιτούτο Εταιρικής Κοινωνικής Ευθύνης εισήγαγε στην Ελλάδα τον Δείκτη Εταιρικής Υπευθυνότητας (Corporate Responsibility Index) του βρετανικού Ινστιτούτου διεθνούς αναφοράς «Business in the Community».

Μεταξύ των βασικών στόχων του Ινστιτούτου είναι οι εξής:

- Η ανάπτυξη και διαχείριση πρωτοβουλιών για τη διάχυση, προαγωγή και υποστήριξη της Εταιρικής Κοινωνικής Ευθύνης και Αειφόρου Ανάπτυξης.
- Η παροχή υπηρεσιών στα μέλη της και σε οποιοδήποτε τρίτο (εταιρείες, δημόσιο, φορείς, ινστιτούτα, ιδρύματα), για δραστηριότητες που στοχεύουν στην προώθηση της Εταιρικής Κοινωνικής Ευθύνης μέσα από ειδικούς δείκτες Αξιολόγησης Εταιρικής Υπευθυνότητας.
- Η συμμετοχή σε αναπτυξιακά και ερευνητικά προγράμματα σχετικά με την Εταιρική Κοινωνική Ευθύνη και Αειφόρο Ανάπτυξη.
- Η ανάπτυξη συνεργασιών με νομικά πρόσωπα ιδιωτικού και δημόσιου δικαίου, το δημόσιο, οργανισμούς, ακαδημαϊκά, ερευνητικά, εκπαιδευτικά δίκτυα άλλων χωρών και μη κυβερνητικές οργανώσεις.

3.6. Χάρτα Δικαιωμάτων και Υποχρεώσεων των Επιχειρήσεων

Ο Σύνδεσμος Επιχειρήσεων και Βιομηχανιών (ΣΕΒ) κατάρτισε ένα κείμενο αρχών και αξιών, με τον τίτλο «Χάρτα Δικαιωμάτων & Υποχρεώσεων των Επιχειρήσεων» με στόχο να συμβάλει στη διαμόρφωση ενός πλαισίου συμπεριφοράς με βάση κοινές αξίες, στάσεις και αντιλήψεις. Το πλαίσιο αυτό θα αναδείξει το πρότυπο του σύγχρονου έλληνα επιχειρηματία, θα συνεισφέρει στην αποτελεσματική συνεργασία όλων των κοινωνικών εταίρων και θα διευκολύνει τη δημιουργία και κοινή αποδοχή ενός σύγχρονου

περιβάλλοντος που θα προάγει την ανταγωνιστικότητα, την απασχόληση και την κοινωνική συνοχή³⁰.

Η Χάρτα αυτή είναι ένα κείμενο αρχών και αξιών με το οποίο οι επιχειρήσεις δηλώνουν την αυτοδέσμευσή τους να αναγνωρίσουν και να «τιμήσουν» τις υποχρεώσεις τους, διεκδικώντας παράλληλα και τα δικαιώματά τους. Η Χάρτα δεν είναι ένα σύνολο κανόνων, αλλά ένας μηχανισμός έκφρασης, εφαρμογής και διασφάλισης ενός συστήματος αξιών, που κρατά το σύνολο μιας επιχείρησης σε συνεχή εγρήγορση και ωθεί, αφενός, προς την τήρηση της νομιμότητας και, αφετέρου, προς την υιοθέτηση κανόνων επιχειρηματικής ηθικής και την εφαρμογή πολιτικών και πρακτικών κοινωνικής ευθύνης. (Για ολόκληρο το κείμενο της Χάρτας βλ. Παραρτήματα.)

3.7. QualityNet Foundation

Το QualityNet Foundation (Δίκτυο των Υπεύθυνων Οργανισμών και Ενεργών Πολιτών) είναι ένας μη κερδοσκοπικός οργανισμός, που προωθεί την κοινωνική υπευθυνότητα, προς τις επιχειρήσεις και το ευρύ κοινό με στόχο την επίτευξη της κοινωνική συνοχής και της βιώσιμης ανάπτυξης³¹.

---

³⁰ Για περισσότερα, βλ. <http://www.sev.org.gr/> και http://www.sev.org.gr/Uploads/pdf/SEV_Xarta_dikaiomaton1.pdf

³¹ Για περισσότερα, βλ. «www.foundation.qualitynet.gr». Η πιο δημοφιλής σχετική πρωτοβουλία είναι το Global Reporting Initiative (GRI) που ξεκίνησε το 1997 από την Ένωση των Περιβαλλοντικά Υπεύθυνων Οικονομιών (Coalition for Environmentally Responsible Economies) σε συνεργασία με το Περιβαλλοντικό Πρόγραμμα των Ηνωμένων Εθνών (UNEP) και μετεξελίχθηκε ώστε να συμπεριλαμβάνει σήμερα εκπροσώπους από μη κυβερνητικές οργανώσεις, επιχειρήσεις, ελεγκτικές εταιρείες, ενώσεις επιχειρήσεων, ακαδημαϊκούς και πολλούς ακόμη εταίρους. Η πρωτοβουλία αυτή αποτελεί την πιο έγκυρη και ευρέως αποδεκτή προσπάθεια για την παραγωγή ενός πλαισίου προδιαγραφών και οδηγιών έκδοσης ετήσιων περιβαλλοντικών και κοινωνικών απολογισμών. Οι οργανισμοί μπορούν να ακολουθήσουν τις οδηγίες αυτές ώστε να παράγουν έναν ολοκληρωμένο απολογισμό των δραστηριοτήτων τους, που θα συμπεριλαμβάνει την περιβαλλοντική και κοινωνική τους επίδοση. Το GRI με την ευκαιρία του Γιοχάνεσμπουργκ δημοσίευσε την τελευταία έκδοση των οδηγιών αυτών, όπως προέκυψε ύστερα από μακροχρόνια διαβούλευση με τα μέλη του. Το επόμενο στάδιο της εργασίας του GRI που έχει ήδη ξεκινήσει θα είναι να διαχωρίσει τις απαιτήσεις κάθε κλάδου δραστηριότητας, ώστε τα στοιχεία που δημοσιοποιούν οι εταιρείες να είναι κατανοητά αλλά και συγκρίσιμα μεταξύ τους. Το GRI αποτελεί αυτή τη στιγμή το πληρέστερο και καλύτερο μοντέλο που υποστηρίζεται τόσο από τα Ηνωμένα Έθνη όσο και από την Ευρωπαϊκή Ένωση, χρησιμοποιείται δε ήδη από εταιρείες αλλά και από κράτη, γεγονός που υποδεικνύει ότι είναι πιθανόν να αποτελέσει τη βάση για μελλοντική νομοθετική ρύθμιση σχετικά με τη δημοσιοποίηση της περιβαλλοντικής και κοινωνικής επίδοσης οργανισμών και

Αναπτύσσει δράσεις που:

- Ευαισθητοποιούν και εκπαιδεύουν τις επιχειρήσεις στην υιοθέτηση εκ μέρους τους πολιτικών και δράσεων ΕΚΕ και τη σύνδεσή τους με δείκτες αποτελεσματικότητας.
- Αφυπνίζουν το ευρύ κοινό στην υιοθέτηση υπεύθυνης στάσης στην καθημερινότητά τους.
- Λειτουργούν ως καταλύτης στην ανάπτυξη συνεργασιών μεταξύ των επιχειρήσεων και των κοινωνικών φορέων.

Λειτουργεί ως ανοιχτή πλατφόρμα επικοινωνίας μεταξύ της επιχειρηματικής κοινότητας και των κοινωνικών φορέων και διατηρεί ενημερωτικό portal για την ενημέρωση και αφύπνιση της επιχειρηματικής κοινότητας. Έχει αναπτύξει εργαλεία και μεθοδολογίες που να προτρέπουν τις επιχειρήσεις να υιοθετούν πολιτικές κοινωνικής υπευθυνότητας, καθώς και εκπαιδευτικά προγράμματα και δράσεις που στόχο έχουν την εκπαίδευση των μελλοντικών πολιτών και τη συμμετοχή των σημερινών σε κοινωνικές δράσεις που τους αφορούν. Επιπλέον, το QualityNet Foundation θέλοντας να αξιοποιήσει για τα ελληνικά δεδομένα τη διεθνή και πολύχρονη εμπειρία ανάλογων οργανισμών και ιδρυμάτων έχει συνάψει συνεργασίες με αντίστοιχους αναγνωρισμένους διεθνείς οργανισμούς.

Συνεργάζεται με το Global Reporting Initiative (GRI)³² του Οργανισμού Ηνωμένων Εθνών και λειτουργεί ως εθνικός συντονιστής του στην προσπάθεια ευαισθητοποίησης και εκπαίδευσης των οργανισμών για την υιοθέτηση μετρήσιμων δεικτών αξιολόγησής τους, όσον αφορά την οικονομική, περιβαλλοντική και κοινωνική επίδραση της δραστηριότητάς τους. Είναι μέλος του Global Compact³³ και του CSR Europe – CSR Hellas.

επιχειρήσεων. Ηδη κράτη όπως η Δανία, η Ολλανδία και πρόσφατα η Γαλλία δίνουν κίνητρα ή και υποχρεώνουν σε μεγαλύτερο ή μικρότερο βαθμό τις εισηγμένες εταιρείες να δημοσιεύουν στοιχεία σχετικά με την περιβαλλοντική και την κοινωνική τους επίδοση σε περιοδική βάση.

³² Για περισσότερα, βλ. www.globalreporting.org.

³³ Για περισσότερα, βλ. www.unglobalcompact.org

3.8. Κοινωνικός Διαμεσολαβητής

Ο Κοινωνικός Διαμεσολαβητής αποτελεί μια καινοτόμο δράση του Quality Net Foundation που έχει στόχο τη δημιουργία μιας πλατφόρμας αλληλεπίδρασης μεταξύ των μελών της κοινωνίας και των επιχειρήσεων. Στόχος του Κοινωνικού Διαμεσολαβητή είναι η καταγραφή των ουσιαστικών προβλημάτων της κοινωνίας και η δημιουργία δίαυλου επικοινωνίας μεταξύ των διάφορων κοινωνικών ομάδων και ιδρυμάτων με τις επιχειρήσεις οι οποίες μπορούν να έχουν έναν ρόλο παρέμβασης, στο πλαίσιο υλοποίησης προγραμμάτων ΕΚΕ. Όλη η διαδικασία που πραγματοποιείται μέσω του Κοινωνικού Διαμεσολαβητή αποτελεί μια δωρεάν παροχή του Quality Net Foundation προς τα μέλη του και δεν συνεπάγεται καμία οικονομική επιβάρυνση.

4. Εταιρική Κοινωνική Ευθύνη και Ναυτιλία

Από τη μέχρι τώρα ανάλυση, διαπιστώνει κάποιος ότι η ΕΚΕ είτε έχει υιοθετηθεί, είτε τείνει να υιοθετηθεί από τις περισσότερες εταιρείες, ακόμη κι αν κάποιες από αυτές τη θεωρούν ως μέρος προβολής της εταιρικής τους ταυτότητας ή υποχρέωση έναντι των μετόχων παρά ως εθελοντική συμβολή στην ευημερία της κοινωνίας.

Στη ναυτιλία η ΕΚΕ παρουσιάζει κάποιες ιδιαιτερότητες που οφείλονται πρώτον στην απολύτως παγκοσμιοποιημένη φύση της και δεύτερον στο ότι είναι μια βιομηχανία της οποίας οι κανονισμοί ρυθμίζονται από διεθνείς οργανισμούς και οι οποίοι εμπεριέχουν σε μεγάλο βαθμό τη συμμόρφωση με κοινωνικά και περιβαλλοντικά πρότυπα και κανόνες. Η παγκοσμιοποιημένη φύση είναι αυτή που την υποχρεώνει να συμμορφώνεται με βάση διεθνείς και όχι περιφερειακούς ή εθνικούς μόνον κανονισμούς, αλλά και που συγχρόνως υποχρεώνει τους θεσμικούς φορείς που διέπουν τη λειτουργία της να θεσπίζουν τους διεθνείς κανονισμούς χωρίς εξαιρέσεις λόγω τοπικότητας.

Αυτή η αλληλένδετη αναγκαιότητα έκανε τη ναυτιλία να θεωρεί ότι η ΕΚΕ περιορίζεται στην περιβαλλοντική της διάσταση —όπου και φαίνεται τις τελευταίες δεκαετίες να είναι απολύτως ή κατά το μεγαλύτερο ποσοστό συνεπής—, αλλά και να βλέπει πολύ λιγότερα κίνητρα για να υιοθετήσει εθελοντικούς στόχους και πρότυπα που να εκτείνονται πέραν των κανονιστικών διατάξεων. Κι αυτό γιατί καθώς η φύση της ναυτιλίας έχει υποχρεώσει κυβερνήσεις και διεθνείς οργανισμούς να θεσπίσουν αυστηρούς κανονισμούς όσον αφορά ειδικά τα περιβαλλοντικά θέματα, καθώς και θέματα ασφάλειας, μεγάλος αριθμός εταιρειών θεωρεί ότι εφόσον συντονίζεται και ακολουθεί τη νομοθεσία, δεν χρειάζεται να προβεί σε περισσότερες δράσεις.

Τα τελευταία χρόνια όμως, υπό το πρίσμα της οικονομικής κρίσης, της παγκοσμιοποιημένης οικονομίας, των μεγαλύτερων απαιτήσεων και προσδοκιών της βιομηχανίας, η Εταιρική Κοινωνική Ευθύνη (ΕΚΕ) είναι ένα ζήτημα μεγάλης σημασίας το οποίο οι ναυτιλιακές εταιρείες δεν μπορούν πλέον να αγνοούν. Η ναυτιλία ενδύεται σε όλο και μεγαλύτερο ποσοστό τον μανδύα της κλασικής «παγκόσμιας επιχείρησης», η οποία μάλιστα απαιτείται να εφαρμόζει πολύ αυστηρότερους κανονισμούς λόγω της απολύτως διεθνούς δραστηριοποίησής της και των ρευστών εγκαταστάσεών της (θεωρητικά κάθε πλοίο αποτελεί μια «λειτουργική εγκατάσταση» για τη ναυτιλία και μάλιστα μετακινούμενη. Από την άλλη η αναγκαστική στροφή της προς τις διεθνείς χρηματαγορές για την εξασφάλιση της απαραίτητης για τη ναυτιλία ρευστότητας την υποχρεώνει να ακολουθεί τους κανονισμούς των εισηγμένων εταιρειών για τις οποίες οι επενδυτές είναι πολύ απαιτητικοί όσον αφορά τη διαφάνεια και τις δράσεις που έχουν σχέση με κοινωνικές και περιβαλλοντικές επιδόσεις. Στην Αμερική ειδικότερα (πολύ περισσότερο από την Ευρώπη), οι εταιρείες και οι επενδυτές στρέφονται στην Εταιρική Κοινωνική Ευθύνη όχι μόνο ως μέσο για την επίτευξη της εταιρικής διακυβέρνησης, αλλά και ως ένα μετρήσιμο, συγκεκριμένο τρόπο για την αύξηση της αξίας για τους μετόχους και τα κέρδη.

Σε μια βιομηχανία, τόσο παγκόσμια αλλά και πολυπολιτισμική όπως η ναυτιλία, εάν οι δραστηριοποιούμενες σ' αυτήν επιχειρήσεις αγνοήσουν τις κοινωνικές προτεραιότητες συνολικά (ακόμη κι αν ακολουθούν τις προσαγές περί προστασίας του περιβάλλοντος) διατρέχουν τον κίνδυνο να χάσουν το ανταγωνιστικό πλεονέκτημα όσον αφορά την απόκτηση μεγαλύτερου μεριδίου αγοράς και την προσέλκυση/διατήρηση εργαζομένων με υψηλά προσόντα. Κρίνεται σκόπιμο, λοιπόν, για τις θαλάσσιες και παράκτιες εταιρείες ναυτιλίας να συνειδητοποιήσουν ότι ένα επιτυχημένο επιχειρηματικό μοντέλο για την ΕΚΕ και την εταιρική κοινωνική επίδοση είναι όχι μόνο δυνατό, αλλά και άμεσα συνδεδεμένο.

Τελικά, η ΕΚΕ στη ναυτιλία έχει σχέση με πολύ περισσότερες πτυχές λειτουργίας μιας συνηθισμένης επιχείρησης με σημαντικότερα από αυτά τα εξής:

- Εταιρική διακυβέρνηση, διαφάνεια, συμμετοχή εμπλεκόμενων μερών.

- Εφαρμογές πρακτικών ηθικής επιχειρηματικότητας (ενάντια στη διαφθορά, δωροδοκία, προσοχή στις ευαίσθητες περιοχές κ.λπ.).
- Ανθρώπινο στοιχείο (υγιεινή και ασφάλεια του προσωπικού, εκπαίδευση και επιμόρφωση, συνθήκες ζωής και εργασίας των πληρωμάτων, αμοιβές και προνόμια).
- Ασφάλεια πλοίου, φορτίου, πληρωμάτων.
- Συμβολή στην ανάπτυξη της τοπικής κοινότητας, όπως και πρόληψη τυχόν αρνητικών επιπτώσεων στην τοπική κοινότητα.
- Ανακούφιση από φυσικές καταστροφές (ανθρωπιστική βοήθεια, περιβαλλοντικός καθαρισμός, ανοικοδόμηση υποδομών κ.λπ.).
- Περιβάλλον (αποδοτικότητα καυσίμων, ατμοσφαιρική ρύπανση, ανανεώσιμες πηγές ενέργειας, απόβλητα, χρήση φυσικών πόρων, σχεδιασμός κύκλου ζωής των πλοίων, ανακύκλωση πλοίων κ.λπ.).
- Περιβαλλοντικές επιπτώσεις στο περιβάλλον των λιμανιών.
- Προστασία θαλασσίων περιοχών και οικοσυστήματος.
- Έρευνα και ενημέρωση του κοινωνικού συνόλου σχετικά με την κατάσταση των ωκεανών.
- Πειρατεία και ασφάλεια στη θάλασσα.
- Τεχνολογική καινοτομία

Στο σημείο αυτό πρέπει να γίνει μία διευκρίνιση. Ο όρος «Ναυτιλία» περιλαμβάνει δύο ειδών δραστηριότητες: την ποντοπόρο ναυτιλία και την επιβατηγό ναυτιλία (συχνά αναφερόμενη και ως ακτοπλοΐα) —παρότι οι περισσότεροι άνθρωποι θεωρούν με τον όρο «ναυτιλία» την ποντοπόρο μόνον—, δύο επιχειρηματικές δραστηριότητες με πολλά κοινά σημεία αλλά και πολλές διαφοροποιήσεις. Σε επίπεδο ΕΚΕ η επιβατηγός ναυτιλία φαίνεται να είναι περισσότερο «υπόλογη» (με την καλή ή την κακή έννοια) έναντι της κοινωνίας, καθώς έχει άμεση επαφή ως επιχείρηση με τον τελικό καταναλωτή των υπηρεσιών της και άρα και με την κοινωνία, ενώ η ποντοπόρος, αν και συνεισφέρει πολύ περισσότερο στον τελικό καταναλωτή (εφόσον το 90% των προϊόντων μεταφέρονται παγκοσμίως με πλοία), φαίνεται να είναι λιγότερο «υπόλογη» για το σύνολο των δράσεων της ΕΚΕ με μόνη εξαίρεση την περιβαλλοντική διάσταση όπου και εκεί είναι μάλλον «αδικημένη» καθώς

κρίνεται πολύ πιο αυστηρά από οποιαδήποτε άλλη βιομηχανία. Να τονιστεί επίσης ότι, εκτός του υψηλότερου ποσοστού στην πύλα των διεθνών μεταφορών, η ναυτιλία είναι η πλέον αποτελεσματική και αποδοτική μέθοδος των διεθνών μεταφορών για τα περισσότερα αγαθά. Παρέχει ένα αξιόπιστο, μέσα χαμηλού κόστους μεταφοράς αγαθών σε παγκόσμιο επίπεδο, διευκολύνοντας το εμπόριο και συμβάλλοντας στη δημιουργία της ευημερίας μεταξύ των εθνών και των λαών.

Για τις ανάγκες της παρούσας μελέτης όμως, θα χρησιμοποιηθεί μόνον η ποντοπόρος ναυτιλία και λόγω του μεγαλύτερου κοινωνικού αποτυπώματος των δράσεών της, αλλά και λόγω του περιορισμένου μεγέθους της μελέτης καθαυτή.

4.1. Οφέλη από την εφαρμογή προγραμμάτων ΕΚΕ στη ναυτιλία

Τα άμεσα οφέλη από την εφαρμογή προγραμμάτων ΕΚΕ σε κάθε επιχείρηση είναι:

- η αυξημένη αξιοπιστία έναντι των αγορών και των μετόχων,
- η καλύτερη φήμη για τους καταναλωτές,
- η μείωση των κινδύνων που εγκυμονεί η αδιαφάνεια στη διοίκηση και τη λειτουργία της εταιρείας,
- μείωση κινδύνων μόλυνσης περιβάλλοντος και ως εκ τούτου κόστους βελτιωτικών δράσεων,
- μείωση εργασιακού κόστους λόγω μικρού turn-over εργατικού δυναμικού, μείωσης ποσοστού εργασιακών ατυχημάτων και μείωση κόστους παροχής προγραμμάτων υγείας στους εργαζόμενους λόγω προληπτικών ενεργειών διασφάλισης υγιεινών συνθηκών υγείας,
- Αύξηση ποσοστών κέρδους λόγω κατάκτησης μεγαλύτερου μεριδίου της αγοράς που οφείλεται ακριβώς στις προαναφερόμενες ενέργειες.

Ειδικά για τις ναυτιλιακές εταιρείες σημαντικά οφέλη είναι αυτά που αναφέρονται:

- Στην αύξηση του μεριδίου της αγοράς λόγω του ισχυρού ανταγωνιστικού και παγκοσμιοποιημένου χαρακτήρα της.
- Στη βελτίωση της ρευστότητας λόγω της βελτίωσης της εταιρικής εικόνας έναντι των επενδυτών.
- Στη μείωση του λειτουργικού κόστους λόγω των χαμηλότερων πιθανοτήτων πρόκλησης περιβαλλοντικής ζημίας και μείωσης του εργασιακού κόστους.
- Στην επικοινωνία του πραγματικού και συνολικού έργου της ναυτιλίας στο ευρύ κοινό.

Αναλύοντας λίγο περισσότερο το τελευταίο, καθώς όπως προαναφέρθηκε η ναυτιλία είναι ο μεταφορέας του 90% του παγκόσμιου εμπορίου, άρα και κατά βάση μια Business to Business δραστηριότητα η οποία εκτός των άλλων επιτελεί και κοινωνικό έργο, η κοινωνία δεν γνωρίζει ή δεν κατανοεί στην πραγματική του διάσταση το έργο της. Σύμφωνα με τον Σκριμιζέα (2013) και τον Ξηραδάκη (2014), αυτό είναι μεγάλο μειονέκτημα. Οι ναυτιλιακές εταιρίες δεν θεωρούσαν ποτέ ότι χρειάζεται να διαφημίζουν τον σημαντικό ρόλο τους. Ήταν πιο εσωστρεφείς κοινωνικές ομάδες, πιο εσωστρεφείς ως εταιρείες παρά τον παγκοσμιοποιημένο χαρακτήρα τους, δεν έβγαιναν ποτέ να διαφημίζουν ή να συζητούν έστω τι πραγματικά προσφέρουν. Αντίθετα, η εικόνα της ναυτιλιακής εταιρείας για το ευρύ κοινό ήταν εκείνη που έδειχναν τα μέσα ενημέρωσης όταν υπήρχε ένα ατυχές συμβάν, για παράδειγμα, μια μόλυνση στη θάλασσα. Αυτό μπορεί να αλλάξει —σίγουρα σιγά σιγά και δύσκολα— με την εφαρμογή πραγματικών και ουσιαστικών δράσεων ΕΚΕ μέσω των οποίων η εταιρεία επικοινωνεί στην κοινωνία το έργο της, κάνει αληθινούς συμμετόχους τους εργαζομένους της και συνειδητοποιεί και η ίδια την προσφορά της.

4.2. Διεθνής Ναυτιλιακός Οργανισμός (ΔΝΟ)

Ο Διεθνής Ναυτιλιακός Οργανισμός/ΔΝΟ (International Maritime Organization/IMO) είναι η ειδική υπηρεσία των Ηνωμένων Εθνών με την

ευθύνη για την ασφάλεια της ναυσιπλοΐας και την πρόληψη της θαλάσσιας ρύπανσης από τα πλοία³⁴.

Ο κύριος ρόλος του είναι η δημιουργία, η ανανέωση και η συντήρηση ενός κανονιστικού πλαισίου για τη ναυτιλιακή βιομηχανία που θα είναι δίκαιο και αποτελεσματικό, και που θα εφαρμόζεται ομόφωνα και καθολικά από όλα τα μέλη του. Με άλλα λόγια, ο ρόλος του είναι να δημιουργήσει ένα δίκαιο και επί ίσοις όροις πλαίσιο ανταγωνισμού, έτσι ώστε οι ναυτιλιακές εταιρείες (ιδιοκτήτριες και διαχειρίστριες) να μην αντιμετωπίζουν το κόστος του ανταγωνισμού με μείωση των προτύπων ασφάλειας για το περιβάλλον και τους εργαζομένους. Η προσέγγιση αυτή ενθαρρύνει επίσης την καινοτομία και την αποδοτικότητα.

Ο κόσμος στηρίζεται σε μια ασφαλή, ασφαλή και αποτελεσματική διεθνή ναυτιλιακή βιομηχανία, και αυτό προβλέπεται από το κανονιστικό πλαίσιο που αναπτύχθηκε και συντηρείται από τον IMO. Οι κανονισμοί και τα μέτρα του IMO (όλα διεθνούς εφαρμογής) καλύπτουν όλες τις πτυχές της διεθνούς ναυτιλίας —συμπεριλαμβανομένων του σχεδιασμού του πλοίου, της κατασκευής, του εξοπλισμού, της επάνδρωσης, της λειτουργίας και της διάθεσης— για να εξασφαλιστεί ότι αυτός ο ζωτικής σημασίας τομέας για την οικονομία και την κοινωνία παραμένει ασφαλής, περιβαλλοντικά υγιής, ενεργειακά αποδοτικός.

Ο ΔΝΟ ιδρύθηκε στο 1948 ως αποτέλεσμα μιας σύμβασης Διεθνούς Συσκέψεως στη Γενεύη και αρχικό όνομα Διακυβερνητικός Ναυτιλιακός Συμβουλευτικός Οργανισμός, ενώ το 1982 μετονομάστηκε σε Διεθνής Ναυτιλιακός Οργανισμός. Η Σύμβαση του ΔΝΟ τέθηκε σε ισχύ το 1958 και τα μέλη του νεοσύστατου Οργανισμού συναντήθηκαν για πρώτη φορά το 1959. Οι σκοποί του Οργανισμού, όπως συνοψίζονται από το άρθρο 1 (α) της Σύμβασης, είναι «να παρέχει τον μηχανισμό συνεργασίας μεταξύ των κυβερνήσεων στον τομέα των κυβερνητικών ρυθμίσεων και πρακτικών που σχετίζονται με τεχνικά θέματα από όλα τα είδη που επηρεάζουν τη ναυτιλία

---

³⁴ Βλ. σχετικά www.imo.org/.

που ασχολούνται με το διεθνές εμπόριο, να ενθαρρύνει και να διευκολύνει την καθολική υιοθέτηση των υψηλότερων προτύπων σε πρακτικά θέματα που αφορούν την ασφάλεια στη θάλασσα, την αποτελεσματικότητα της ναυσιπλοΐας και την πρόληψη και τον έλεγχο της θαλάσσιας ρύπανσης από τα πλοία.»Ο Οργανισμός είναι επίσης εξουσιοδοτημένος να ασχολείται με διοικητικά και νομικά θέματα που σχετίζονται με τους σκοπούς αυτούς. Ο ΔΝΟ έχει σήμερα 170 κράτη μέλη και 3 συνδεδεμένα μέλη. Η Ελλάδα είναι μέλος του ΔΝΟ.

4.3. Δράσεις ΔΝΟ

Ασφάλεια στη θάλασσα

Ο πρώτος στόχος του ΙΜΟ ήταν να υιοθετήσει μια νέα έκδοση της Διεθνούς Σύμβασης για την Ασφάλεια της Ανθρώπινης Ζωής στη Θάλασσα (SOLAS), η πιο σημαντική από όλες τις Συνθήκες που ασχολούνται με την ασφάλεια στη θάλασσα. Αυτό επιτεύχθηκε το 1960 και ο ΙΜΟ έστρεψε στη συνέχεια την προσοχή του σε θέματα όπως η διευκόλυνση της διεθνούς ναυτιλιακής κίνησης, γραμμές φορτίου και τη μεταφορά επικίνδυνων εμπορευμάτων, ενώ αναθεωρήθηκε και το σύστημα μέτρησης της χωρητικότητας των πλοίων.

Δύο πρωτοβουλίες στη δεκαετία του 1990 είναι ιδιαίτερα σημαντικές στον βαθμό που αφορούν τον ανθρώπινο παράγοντα στη ναυτιλία. Την 1η Ιουλίου 1998 ο Διεθνής Κώδικας Διαχείρισης της Ασφάλειας τέθηκε σε ισχύ και άρχισε να εφαρμόζεται σε επιβατηγά πλοία, δεξαμενόπλοια μεταφοράς πετρελαίου και χημικών, πλοία μεταφοράς φορτίου χύδην, πλοία μεταφοράς αερίου και εμπορικά ταχύπλοα σκάφη ολικής χωρητικότητας 500 κόρων και άνω.

Τη δεκαετία του 2000 δίνεται επίσης μια έμφαση στην ασφάλεια στη θάλασσα, με τη θέση σε ισχύ τον Ιούλιο του 2004 ενός νέου, ολοκληρωμένου συστήματος ασφαλείας για τη διεθνή ναυτιλία, συμπεριλαμβανομένου του ISPS Code, που είναι υποχρεωτικός βάσει των τροποποιήσεων της SOLAS που εγκρίθηκαν το 2002.

Το 2005, ο ΙΜΟ θέσπισε τροποποιήσεις της Σύμβασης για την Καταστολή των Παράνομων Πράξεων (ΚΠΠ) κατά της ασφάλειας της ναυσιπλοΐα/ 1988 και του σχετικού πρωτοκόλλου της, η οποία μεταξύ άλλων, εισάγει το δικαίωμα στις λιμενικές αρχές ενός κράτους-μέλους να επιβιβαστεί σε ένα πλοίο που φέρει τη σημαία ενός άλλου κράτους-μέλους, όταν το αιτούν συμβαλλόμενο μέλος έχει βάσιμους λόγους να υποπτεύεται ότι το πλοίο ή ένα άτομο επί του πλοίου είναι, έχει, ή πρόκειται να συμμετέχουν σε διάπραξη αδικήματος στο πλαίσιο της Σύμβασης.

Ρύπανση περιβάλλοντος

Όμως, αν και η ασφάλεια ήταν και παραμένει η πιο σημαντική ευθύνη του ΔΝΟ, ένα νέο πρόβλημα άρχισε να αναδύεται: ρύπανση. Η αύξηση της ποσότητας του πετρελαίου που μεταφέρεται δια θαλάσσης και στο μέγεθος των πετρελαιοφόρων ήταν ιδιαίτερη ανησυχία. Κατά τη διάρκεια των επόμενων ετών ο ΔΝΟ εισήγαγε μια σειρά μέτρων που αποσκοπούν στην πρόληψη των ατυχημάτων δεξαμενοπλοίων και για την ελαχιστοποίηση των συνεπειών τους. Αντιμετώπισε επίσης την περιβαλλοντική απειλή που προκαλείται από συνήθεις εργασίες, όπως ο καθαρισμός των δεξαμενών φορτίου πετρελαίου και η διάθεση των αποβλήτων μηχανοστάσιου, που αποτελούν μεγαλύτερη απειλή από ό,τι μπορεί να συμβεί λόγω τυχαίας ρύπανσης.

Το πιο σημαντικό από όλα αυτά τα μέτρα ήταν η Διεθνής Σύμβαση για την Πρόληψη της Ρύπανσης από τα Πλοία 1973, όπως τροποποιήθηκε από το Πρωτόκολλο του 1978 (MARPOL 73/78). Καλύπτει όχι μόνο την τυχαία και λειτουργική ρύπανση του πετρελαίου, αλλά και τη ρύπανση από χημικές ουσίες, είδη σε συσκευασμένη μορφή, λύματα, απορρίμματα και ρύπανση του αέρα.

Νέες συμβάσεις που σχετίζονται με το θαλάσσιο περιβάλλον εκδόθηκαν στη δεκαετία του 2000, μεταξύ των οποίων μία για συστήματα αντιρύπανσης (AFS 2001), μία άλλο για τη διαχείριση του υδάτινου έρματος για να αποτραπεί η εισβολή ξένων ειδών (BWM 2004) και ένα άλλο για την ανακύκλωση πλοίων

(Χονγκ Κονγκ, Διεθνής Σύμβαση για την ασφαλή και περιβαλλοντικά ορθή ανακύκλωση των πλοίων, 2009).

Παροχή αποζημιώσεων λόγω ζημιών που προκύπτουν ως αποτέλεσμα ρύπανσης

Ο ΔΝΟ είναι επίσης υπεύθυνος για τη θέσπιση ενός συστήματος για την παροχή αποζημίωσης σε όσους είχαν υποστεί οικονομικά ως αποτέλεσμα της ρύπανσης με βάση δύο Συνθήκες, που εκδόθηκαν το 1969 και το 1971, και που επέτρεψαν στα θύματα της ρύπανσης από το πετρέλαιο για να λάβουν αποζημίωση πολύ πιο απλά και γρήγορα από ό,τι ήταν δυνατό πριν. Και οι δύο Συμβάσεις τροποποιήθηκαν το 1992 και πάλι το 2000, με αύξηση των ορίων αποζημίωσης που καταβάλλεται στα θύματα της ρύπανσης. Σημαντικός αριθμός άλλων νομικών συμβάσεων έχουν αναπτυχθεί από τότε, οι περισσότερες εκ των οποίων αφορούν την ευθύνη και την αποζημίωση.

Παροχή βοήθειας σε πλοίο που βρίσκεται σε κίνδυνο

Το Παγκόσμιο Ναυτιλιακό Σύστημα Κινδύνου και Ασφάλειας (GMDSS) εγκρίθηκε το 1988 και άρχισε να εφαρμόζεται σταδιακά από το 1992. Τον Φεβρουάριο του 1999, το GMDSS κατέστη πλήρως λειτουργικό, έτσι ώστε τώρα ένα πλοίο που βρίσκεται σε κίνδυνο οπουδήποτε στον κόσμο να μπορεί εγγυημένα σχεδόν να λάβει βοήθεια, ακόμη και αν το πλήρωμα του πλοίου δεν έχει τον χρόνο να ζητήσει βοήθεια, καθώς το μήνυμα κινδύνου θα μεταδοθεί αυτόματα.

Πρότυπα εκπαίδευσης για ναυτικούς

Την 1η Φεβρουαρίου 1997, οι τροποποιήσεις του 1995 στη Διεθνή Σύμβαση για τα Πρότυπα Εκπαίδευσης, Έκδοσης Πιστοποιητικών και Τήρησης Φυλακών των Ναυτικών/1978, τέθηκε σε ισχύ. Βελτίωσε σημαντικά τα πρότυπα εργασίας ναυτικών και, για πρώτη φορά, δίνεται στον ΔΝΟ η εξουσία να ελέγχει τις δράσεις της κυβέρνησης με τα συμβαλλόμενα μέρη να υποχρεούνται να υποβάλλουν πληροφορίες στον ΔΝΟ όσον αφορά τη συμμόρφωση με τη Σύμβαση. Μια σημαντική αναθεώρηση της σύμβασης STCW και του Κώδικα ολοκληρώθηκε το 2010 με την έκδοση των «Τροποποιήσεων της Μανίλας για τη Σύμβαση STCW και τον Κώδικα».

Ειδικότερα για τη δεκαετία του 2010, στην ατζέντα του ΔΝΟ περιλαμβάνονται θέματα όπως:

- Αντιμετώπιση της μάστιγας της σύγχρονης πειρατείας, ιδίως στα ύδατα ανοικτά της Σομαλίας και στον Κόλπο του Άντεν και στον Κόλπο της Γουινέας.
- Αντιμετώπιση της μείωσης των εκπομπών αερίων του θερμοκηπίου από τα πλοία εξασφαλίζοντας έτσι τη συμβολή του ΙΜΟ για το θέμα της κλιματικής αλλαγής.
- Δημιουργία ενός βιώσιμου συστήματος θαλάσσιων μεταφορών.
- Διατήρηση της ασφάλειας της ανθρώπινης ζωής στη θάλασσα.

Για την περίοδο 2014-2020 ειδικότερα ο ΔΝΟ εξέδωσε Δήλωση [όπως αναφέρεται στο ψήφισμα A.1060 (28)], η οποία καθορίζει το στρατηγικό σχέδιο για τον Οργανισμό: *«Η αποστολή του Διεθνούς Ναυτιλιακού Οργανισμού (ΙΜΟ) ως εξειδικευμένης υπηρεσίας του Οργανισμού Ηνωμένων Εθνών είναι να προωθήσει την ασφαλή, ασφαλή, περιβαλλοντικά ορθή, αποτελεσματική και βιώσιμη ναυτιλία μέσω της συνεργασίας. Αυτό θα επιτευχθεί με την υιοθέτηση των υψηλότερων πρακτικά προτύπων της ασφάλειας της ναυσιπλοΐας και της ασφάλειας, την αποτελεσματικότητα της ναυσιπλοΐας και την πρόληψη και τον έλεγχο της ρύπανσης από τα πλοία, καθώς και μέσω εξέτασης των σχετικών νομικών θεμάτων και αποτελεσματική εφαρμογή των πράξεων του ΔΝΟ με στόχο την καθολική και ομοιόμορφη εφαρμογή τους».*

5. Εταιρική Κοινωνική Ευθύνη και Ελληνική Ναυτιλία

Η ελληνική ναυτιλία αποτελεί κλάδο που συνεισφέρει άμεσα και έμμεσα στην ελληνική οικονομία και ως εκ τούτου και στην ελληνική κοινωνία. Και συγχρόνως αποτελεί το πιο αναγνωρίσιμο σύμβολο της επιτυχημένης εξωστρεφούς επιχειρηματικής δραστηριότητας που ανταγωνίζεται με επιτυχία σε διεθνές επίπεδο. Ο ναυτιλιακός τομέας υπήρξε ανέκαθεν ο πιο διαφοροποιημένος κλάδος της ελληνικής οικονομίας και καθοριστικός στη διαμόρφωσή της.

Όμως, η ελληνική ναυτιλιακή ποντοπόρος εταιρεία δεν έχει να κάνει αποκλειστικά και μόνο με το ελληνικό περιβάλλον, δραστηριοποιείται σε ένα παγκοσμιοποιημένο περιβάλλον, οπότε η έννοια της Εταιρικής Κοινωνικής Ευθύνης αλλά και η κοινωνία μέσω αυτής αποκτούν ένα ευρύτερο νόημα. Δηλαδή οι δράσεις της δεν έχουν οφέλη μόνον για την ελληνική κοινωνία, αλλά ούτε και μπορούν να απευθύνονται αποκλειστικά στην ελληνική κοινωνία.

Στην πραγματικότητα οι έλληνες πλοιοκτήτες ποντοπόρων, που αποτελούν εξειδικευμένες κι ευέλικτες οικογενειακές επιχειρήσεις, συχνά απλώς διατηρούν γραφεία στην Ελλάδα με ολιγάριθμο προσωπικό ή έχουν γραφεία καις την Ελλάδα, αλλά εξίσου σημαντικές εγκαταστάσεις από άποψη λειτουργίας και προσωπικού και σε ναυτιλιακά κέντρα του εξωτερικού. Η οικονομική συμβολή της ελληνόκτητης ναυτιλίας στην οικονομία της Ελλάδας είναι σίγουρα θετική. Το ναυτιλιακό εισόδημα που κερδίζεται στον διεθνή στίβο με σκληρά ανταγωνιστικούς όρους παγκοσμιοποιημένης αγοράς, εισάγεται στην Ελλάδα ενισχύοντας το εθνικό ΑΕΠ κατά 11%. Περιπτώσεις διαφθοράς, διαπλοκής με κυβερνητικές ή άλλες Αρχές δεν παρατηρήθηκαν, γιατί επιχειρηματικά δεν έχουν σχέση με την Ελλάδα, καθώς αφουγκράζονται τις ανάγκες των επενδυτών & ναυλωτών διεθνώς (Παυλοπούλου, 2011).

Οι αριθμοί τεκμηριώνουν τα προαναφερόμενα ως εξής:

- Η ελληνική ναυτιλία κατέχει την 1^η θέση σε όρους χωρητικότητα παγκοσμίως. Υπάρχουν περί τις 700 εταιρείες που έχουν στην ιδιοκτησία τους περί τα 4,5 χιλιάδες πλοία.
- Οι εισπράξεις των θαλασσιών υπηρεσιών στο εμπορικό ισοζύγιο ανήλθαν την τελευταία 10ετία στα 136 δισεκ. δολάρια.
- Οι έλληνες πλοιοκτήτες πρωτοστατούν στις παραγγελίες νεότευκτων πλοίων στα μεγαλύτερα ναυπηγεία στον κόσμο.
- Το 52% των παγκοσμίως εισηγμένων ναυτιλιακών εταιρειών στα διεθνής χρηματιστήρια έχει ελληνική μετοχική σύνθεση.
- Στον ναυτιλιακό κλάδο απασχολούνται έμμεσα ή άμεσα πάνω από 165.000 εργαζόμενοι δηλαδή το 3,5% της συνολικής απασχόλησης στην Ελλάδα.
- Σημαντική η συμμετοχή και οι δράσεις των ελλήνων εφοπλιστών στον ελλαδικό χώρο σε σημαντικούς για την ελληνική οικονομία τομείς όπως ο τουρισμός, οι κατασκευές, η ενέργεια που σημαίνει και επιπλέον θέσεις εργασίας πέραν του άμεσου 3,5% που προαναφέρθηκε.

Πέραν όμως αυτής της συνεισφοράς, και όσον αφορά την Εταιρική Κοινωνική Ευθύνη συγκεκριμένα μπορούμε να χρησιμοποιήσουμε έναν άλλο δόκιμο όρο και αντί για ΕΚΕ να μιλήσουμε για ΕΚΥ. Για τη ναυτιλία, η Εταιρική Κοινωνική Ευθύνη είναι Κοινωνική Εταιρική Υπευθυνότητα (Ξηραδάκης, 2014). Στις χερσαίες επιχειρήσεις η ΕΚΕ στηρίζεται στους αυτοεπιβαλλόμενους κανονισμούς και στην εθελοντική δράση, ενώ η ναυτιλία αναγκάστηκε να εφαρμόσει διεθνή πρότυπα για την κοινωνική ευθύνη και την περιβαλλοντική διαχείριση. Η σύσταση του ΙΜΟ το 1948 είχε και έχει ως σκοπό τη διασφάλιση περιβαλλοντικών προτύπων στη ναυτιλία. Οι συνθήκες που επιβλήθηκαν και επιβάλλονται διαρκώς έχουν ως αποδέκτες τους εμπλεκόμενους στη ναυτιλία και εφαρμόζονται καθημερινά κάθε λεπτό. Συνθήκες για τη διοίκηση και το προσωπικό της ναυτιλιακής εταιρείας έτσι ώστε να διατηρούνται τα υψηλότερα πρότυπα για την πρόληψη θαλάσσιας ρύπανσης, κώδικες για την αντιμετώπιση της τρομοκρατίας και για τα πρότυπα κατάρτισης, επιτήρησης,

τυποποίησης για τους ναυτικούς. Ιδιαίτερες συνθήκες αφορούν την ασφάλεια των ναυτιλλομένων, καθώς και τη συναισθηματική και ψυχολογική ισορροπία τους με σκοπό να αντεπεξέρχονται στις ιδιαίτερες συνθήκες εργασίας τους.

Ιδιαίτερα πρέπει να τονιστεί η συμβολή της ελληνικής ναυτιλιακής κοινότητας (στελέχη εταιρειών και του Λιμενικού Σώματος) στη διαμόρφωση αυτού του κλίματος. Συνέβαλαν σημαντικά στη διαμόρφωση των προτύπων της ΕΚΥ της παγκόσμιας ναυτιλιακής αγοράς. Αυτό αποδεικνύεται και από την παρουσία σπουδαίων Ελλήνων σε κρίσιμες θέσεις της παγκόσμιας ναυτιλιακής σκηνής. Παραδείγματα αποτελούν ο Ευθύμιος Μητρόπουλος που κατείχε τη θέση του γενικού γραμματέως του ΔΝΟ³⁵ επί σειρά ετών, ο Νίκυ Παππαδάκης ως πρόεδρος της INTERCARGO³⁶, θέση την οποία έχει σήμερα ο Γιάννης Πλατσιδάκης, ο Νίκος Φιστές ως πρόεδρος της INTERTANKO³⁷, ο Φίλιππος Εμπειρικός ως πρόεδρος της BIMCO³⁸, ο Σπύρος Πολέμης ως πρόεδρος του International Chamber of Shipping³⁹. Αξίζει να σημειωθεί ότι στο τιμόνι των 5 σημαντικότερων ναυτιλιακών θεσμικών φορέων παγκοσμίως για κάποια χρόνια κρατούσαν τη θέση της προεδρίας συγχρόνως οι Έλληνες. Από αυτές τις οργανώσεις λαμβάνονται οι αποφάσεις για το τι θα γίνει σε όλα τα επίπεδα της ναυτιλίας, από το πλοίο μέχρι τη ναυτιλιακή εταιρεία και τη θέσπιση κανονισμών και τη σύσταση οργανώσεων και θεσμικών φορέων.

5.1. Δράσεις ΕΚΕ της Ελληνικής Ναυτιλίας

Η συμβολή της ελληνικής ναυτιλίας μέσω δράσεων ΕΚΕ στην οικονομία και στη βελτίωση της κοινωνικής ευημερίας ήταν πάντοτε σημαντική και το σημαντικότερο έχει ιστορική συνέχεια, ακόμη κι αν γινόταν με την έννοια της κοινωνικής υπευθυνότητας αλλά με την έννοια της αλληλοβοήθειας, ίσως και

---

³⁵ Βλ. σχετικά www.imo.org.

³⁶ Βλ. σχετικά www.intercargo.org

³⁷ Βλ. σχετικά www.intertanko.com

³⁸ Βλ. σχετικά www.bimco.org

³⁹ Βλ. σχετικά www.ics-shipping.org

της φιλανθρωπίας⁴⁰. Τα παραδείγματα πολλά και διάφορα, από τους αδελφούς Βαλλιάνους που στόλισαν την Αθήνα με το κτίριο-κόσμημα της Βιβλιοθήκης και τον Γιάννη Βαρβάκη με την πρώιμη φροντίδα του για την παιδεία (Βαρβάκειος Σχολή) μέχρι τις οικογένειες Εμπειρίκων, Λυκιαρδοπούλου και Βεργωτή αρκετές δεκαετίες πριν.

Κοινωφελή ιδρύματα

Οι Έλληνες πλοιοκτήτες συνέστησαν ιδρύματα με κοινωφελή σκοπό και πρόγραμμα διαρκών δράσεων. Χαρακτηριστικά αναφέρονται:

- Ίδρυμα Αλέξανδρος Ωνάσης, που συστάθηκε το 1975, με διεθνή ακτινοβολία, πολιτιστική προσφορά και τη σωτήρια ευεργεσία του Ωνασείου Καρδιοχειρουργικού Κέντρου, καθώς και τη δημιουργία της Στέγης Γραμμάτων και Τεχνών, του Παραρτήματος της Εθνικής Πινακοθήκης στο Ναύπλιο, του Καθεδρικού Ναού του Ευαγγελισμού της Θεοτόκου στην Αλεξάνδρεια της Αιγύπτου και πολλά άλλα. Το Ίδρυμα υποστηρίζει οικονομικά πανεπιστημιακές έδρες, τμήματα ή ακαδημαϊκά προγράμματα στην Ευρώπη, στις ΗΠΑ, στον Καναδά, στη Νότιο Αμερική, την Αυστραλία, την Αφρική και την Ασία όπου παρέχεται ελληνική παιδεία, καθώς και τη χορήγηση υποτροφιών.
- Ίδρυμα Σταύρου Νιάρχου το οποίο από το 1996 μέχρι σήμερα (2014) έχει διαθέσει συνολικά 1,42 δισεκ. δολάρια μέσω 2676 δωρεών σε ΜΚΟ που εδρεύουν σε 110 κράτη ανά τον κόσμο. Δηλαδή εδώ βλέπουμε την ΕΚΥ ενός ναυτιλιακού γκρουπ σε όλα τα κράτη όπου δραστηριοποιείται και όχι μόνον στην πατρίδα του. Αυτό βέβαια χαρακτηρίζει και τις δράσεις και άλλων ιδρυμάτων γιατί δεν πρέπει να παραβλέπεται το γεγονός ότι η ναυτιλία έχει εθνικότητα και πατρίδα, αλλά δρα παγκόσμια. Το 2012 και το 2013 το Ίδρυμα Νιάρχος διέθεσε 110 εκατ. ως συμβολή στην αντιμετώπιση της κοινωνικο-οικονομικής κρίσης στην Ελλάδα. Η μεγαλύτερη αυτόνομη δωρεά του Ιδρύματος είναι 800 εκατομ. για το Κέντρο Πολιτισμού της Αθήνας με κύριες εγκαταστάσεις που θα φιλοξενούν την Εθνική Βιβλιοθήκη και την Εθνική Λυρική Σκηνή, αλλά και ένα πάρκο.

---

⁴⁰ Τα περισσότερα στοιχεία είναι από την εταιρεία μελετών και αναλύσεων ΧRTC (www.xrtc.gr)

- Ίδρυμα Ευγενίδη, που ιδρύθηκε το 1956, με πρωτοποριακή συμβολή στην εκπαίδευση και την προβολή της τεχνικής παιδείας στην Ελλάδα και το μεγαλύτερο ψηφιακό Πλανητάριο σήμερα στον κόσμο.
- Ίδρυμα Γιάννη Λάτση με την κατασκευή Λάτσιου Διδασκτηρίου, Λάτσιου Κέντρου Εγκαυμάτων, στον Πύργο Ηλείας κ.α.
- Ίδρυμα Γιάννη Διαμαντή Πατέρα με έργα κυρίως για τις οικογένειες των ναυτικών.
- Λύρειο Ίδρυμα στην Αττική με μεγάλη φιλανθρωπική δραστηριότητα. Καλλιμανοπούλειο Εκκλησιαστικό Κέντρο στα Καλάβρυτα.
- Ίδρυμα Γουλανδρή με το Μουσείο Κυκλαδικής Τέχνης στην Αθήνα.
- Ίδρυμα Βασίλη και Ελίζας Γουλανδρή που ίδρυσε το Μουσείο Σύγχρονης Τέχνης στην Άνδρο,
- Ίδρυμα Ναυτικού Μουσείου Αθηνών του Νικολάου Λαιμού,
- Ίδρυμα Μαρίας Τσάκου που δραστηριοποιείται στο Μοντεβιδέο Ουρουγουάης και στη νήσο Χίο για τη διάδοση της ελληνικής γλώσσας στη Νότια Αμερική και τη διάδοση του ελληνικού πνεύματος παγκοσμίως, αλλά και φιλανθρωπικές δράσεις που συνίσταται σε υποτροφίες και τη συντήρηση Σπιτιού Φιλοξενίας απόρων παιδιών.

Θεσμοί

Η ναυτιλιακή κοινότητα έχει δημιουργήσει οργανισμούς που πρωτοστατούν στην κοινωνική συνεισφορά. Η Ένωση Ελλήνων Εφοπλιστών από την ίδρυσή της το 1916 υλοποιεί αθόρυβα φιλανθρωπικό έργο με ενδεικτικά εξ αυτών το πανελλήνιας εμβέλειας «Πρόγραμμα Αλληλεγγύης» που άρχισε το 2012 για την αντιμετώπιση των συνεπειών της κρίσης στηρίζοντας κάθε μήνα 50.000 ανθρώπους σε 110 περιοχές της Ελλάδας, τη συντήρηση πλωτών μέσων του Λιμενικού Σώματος (για 2 συνεχή έτη), την πλήρη χρηματοδότηση του Προγράμματος «Υγεία για Όλους» που υλοποιείται από τον οργάνωση «Γιατροί του Κόσμου».

Η Ελληνική Ένωση για την Προστασία του Θαλασσίου Περιβάλλοντος (HELMERA)⁴¹ μια εθελοντική πρωτοποριακή δέσμευσης πρωτοβουλία Ελλήνων ναυτικών και πλοιοκτητών για την προστασία των θαλασσών για τη ρύπανση των πλοίων αλλά και από άλλες πηγές σήμερα. Με σύνθημα «*Να Σώσουμε τις Θάλασσες*» διακήρυξαν το 1982 από τον Πειραιά τη θέλησή τους να εξαφανίσουν τη θαλάσσια ρύπανση που προέρχεται από τα πλοία και να ανυψώσουν το επίπεδο ασφάλειας επάνω σε αυτά.

Πέραν αυτών των ιδρυμάτων αλλά και των ιδιωτών που προσφέρουν, η συμβολή της ελληνικής ναυτιλίας στην ελληνική κοινωνία είναι μεγάλη και διαχρονική. Η αποτίμησή της είναι μάλλον αδύνατη και προσκρούει στην επιφυλακτικότητα και την απροθυμία αυτών που προσφέρουν να δημοσιοποιήσουν στοιχεία για τις δράσεις τους που οφείλονται είτε στην ταπεινότητα είτε στην ασφάλεια της ανωνυμίας.

---

⁴¹ Βλ. σχετικά www.helmepa.gr

Επίλογος

Στο σύγχρονο ανταγωνιστικό περιβάλλον, λοιπόν, των γρήγορων αλλαγών και της παγκοσμιοποίησης, η κοινωνία έχει αντικαταστήσει την εμπιστοσύνη με την απαίτηση απόδειξης. Οι επιχειρήσεις θα πρέπει να αποδεικνύουν διαρκώς ότι είναι κοινωνικά υπεύθυνες και ότι προωθούν την αειφόρο ανάπτυξη. Αυστηρότεροι νόμοι και κανονισμοί, καθώς και κοινωνικές πιέσεις, ανάγκασαν τις επιχειρήσεις να αναθεωρήσουν τη συμπεριφορά τους, να δημιουργήσουν κανόνες ηθικής και να προσπαθούν να τους τηρήσουν. Το πολυμήχανο της ανθρώπινης σκέψης, όμως, πολλές φορές, οδηγεί σε νέες πολυπλοκότητες που δεν είναι δυνατό να προβλέπονται από το κανονιστικό πλαίσιο. Άλλωστε όσο πιο πολύπλοκο είναι το κανονιστικό πλαίσιο, τόσο ευκολότερη είναι η παραβίαση των ορίων που θέτει.

Επιπλέον, οι επιχειρήσεις άρχισαν να συνειδητοποιούν ότι η ηθική αποτυχία, τις περισσότερες φορές, είναι και εμπορική. Συγκεκριμένα, οι ιδιωτικές πληροφορίες μίας επιχείρησης πρέπει να προστατεύονται για να διατηρηθεί το ανταγωνιστικό πλεονέκτημα. Αντίθετα, η αποκάλυψη τους μπορεί να μειώσει την παρούσα αξία των εισροών και εκροών αυτής της επιχείρησης, στιγματίζοντας και την ηθική της, αλλά και την εμπορική της ανάπτυξη. Παράλληλα, συχνά, οι επιχειρήσεις φροντίζουν για τη βελτίωση της κοινωνικής τους ευθύνης με σκοπό τις δημόσιες σχέσεις και τη διατήρηση της εικόνας τους.

Παρά ταύτα, οι ηθικές αξίες και οι αρχές, συμμετέχουν στη διοίκηση των επιχειρήσεων, στο μέτρο που εξυπηρετείται η ανάπτυξη τους, με αποτέλεσμα, πολύ συχνά, οι ηγέτες και όσοι συμμετέχουν στη λήψη αποφάσεων, να βρίσκονται ενώπιον ηθικών διλημάτων. Στην περίπτωση αυτή, συχνά η συμπεριφορά των επιχειρήσεων χαρακτηρίζεται από έλλειψη διάθεσης για ανάληψη της κοινωνικής ευθύνης, ενώ παράλληλα επικεντρώνεται στη

μεγιστοποίηση των κερδών και μόνον. Άλλες φορές η δεοντολογία των εταιρειών εφαρμόζεται σπασμωδικά, χωρίς συνοχή, δείχνοντας προσήλωση στην οικονομική και εμπορική της ανάπτυξη.

Στη ναυτιλία η ΕΚΕ έχει ιδιάζοντα ρόλο, λόγω του παγκοσμιοποιημένου χαρακτήρα της, αλλά και λόγω της αναγκαιότητας για συμμόρφωση με διεθνείς κανονισμούς προστασίας περιβάλλοντος. Τόσο συγκεχυμένες είναι συχνά οι λόγοι πίσω από τις δράσεις ΕΚΕ που και οι εργαζόμενοι στην εταιρεία δεν είναι σε θέση να συνειδητοποιήσουν τι είναι δράση ΕΚΕ και γιατί γίνεται καθώς με τον συγκεκριμένο όρο μόνο τα τελευταία χρόνια αυτή αναφέρεται. Συνεπώς το πρώτο που πρέπει να γίνει στη ναυτιλία είναι να επικοινωνηθεί σωστά το θέμα ΕΚΕ.

Παρ' όλα αυτά η ναυτιλία είναι από τους οικονομικούς κλάδους που πρώτοι εφάρμοσαν δράσεις ΕΚΕ, ακόμη και εν αγνοία τους ή ακόμη και με την πίεση συμμόρφωσης διεθνών προτύπων. Άλλωστε και μόνον η θέσπιση διεθνών προτύπων είναι πρωτοπόρα διαδικασία από μόνη της.

Η ελληνική ναυτιλία και η ΕΚΕ είναι άρρηκτα συνδεδεμένες, με την ελληνική ναυτιλία να είναι πάντοτε παρούσα όποτε το απαιτούσε και το απαιτεί η ελληνική οικονομία και με την ΕΚΕ να έχει το πρόσωπο της φιλανθρωπίας, της αλληλεγγύης, της χορηγίας ή της δωρεάς. Αυτό που σίγουρα πρέπει να γίνει στην ελληνική ναυτιλία είναι να επικοινωνηθεί σωστά το θέμα ΕΚΕ είτε στο εσωτερικό των εταιρειών είτε στην κοινωνία.

Βιβλιογραφία

- Black, S. (1974), *Practical Public Relations*, New York: Beekman Publishers.
- European Union (2014), *GREEN PAPER: Promoting a European framework for Corporate Social Responsibility*
- Mitropoulos, E. (2014), "Raising the profile of corporate social responsibility, CSR Conference organized by Capital Link, Athens, May.
- Theaker, A. (2004), *The Public Relations Handbook*, New York: Routledge.
- Zsolnai L., Tencati A. (2012), "Collaborative Enterprise and Sustainability: The Case of Slow Food", *Journal of Business Ethics*, 110(3).
- Ulrich, P. (2012), «Ethics and Economics» in Laszlo Zsolnai (ed), *Handbook of Business Ethics - Ethics in the New Economy*, Oxford, Peter Lang Academic Publishers.
- Global Reporting Initiative (GRI), Κατευθυντήριες Οδηγίες Έκδοσης Κοινωνικών Απολογισμών (στην ελληνική), Άμστερνταμ, 2002.
- Hederson, D. (2003), «Το Επιχείρημα κατά της Εταιρικής Κοινωνικής Ευθύνης», *Μάνατζερ*, Τεύχ. 15, Απρίλιος-Μάιος.
- Holme, R. (2003), «Εταιρική Κοινωνική Ευθύνη: Η λογική της καλής επιχειρηματικότητας», *Μάνατζερ*, Τεύχ. 15, Απρίλιος-Μάιος.
- Kotler, P. (2000), *Μάρκετινγκ-Μάνατζμεντ*, Αθήνα: Interbooks.
- Zsolnai, L. (2012), «Επιχειρηματική ηθική στην κρίση», *International Relations Quarterly*, Vol. 3. No. 3. (Φθινόπωρο).

- Αναλυτής, Ν. (2004), «Εταιρική Κοινωνική Ευθύνη: Σύγχρονη αντίληψη για Μελλοντική Ανάπτυξη», Business Solutions Newsletter, Τεύχ. 2, Ιούλιος. Γούναρης, Α. (2008), «Από την επιχειρησιακή ηθική στο αναγκαστικό», δημοσιεύθηκε πρώτη φορά στο *Ηθική των Επιχειρήσεων*, Εκδόσεις Αντ. Ν. Σάκκουλα, Αθήνα- Κομοτηνή 2008, όπως αναρτήθηκε στην ηλεκτρονική σελίδα της Ελληνικής Εταιρείας Ηθικής.
- Γκορτζής, Α. (2013), «Θεμέλιο της ανάκαμψης, η επιχειρηματική ηθική», συνέντευξη στον Γ. Κιούση, Ελευθεροτυπία (έντυπη έκδοση) 9 Φεβρουαρίου.
- Διαμαντόπουλος, Δ. (2002), Σύγχρονο Λεξικό των Βασικών Εννοιών του Υλικού-Τεχνικού, Πνευματικού και Ηθικού Πολιτισμού, Εκδόσεις Πατάκη, Αθήνα.
- Δρεπανιώτης, Ι. (2004), *Επιχειρηματική Ηθική και Εσωτερικός Έλεγχος*, Ημερίδα Σημασία της Επιχειρηματικής Ηθικής για τις Σύγχρονες Επιχειρήσεις, Ημερίδα Ελληνικού Ινστιτούτου Εσωτερικών Ελεγκτών, Αθήνα, 19 Οκτωβρίου.
- Ευρωπαϊκή Επιτροπή/Γενική Διεύθυνση «Επιχειρήσεις», Εταιρική Κοινωνική Ευθύνη: Οδηγός για Αποτελεσματική Ενημέρωση (στην ελληνική).
- Θανόπουλος, Γ. (2003), *Επιχειρηματική Ηθική και Δεοντολογία*, Αθήνα: Interbooks, 2003.
- Κυπριακό Ινστιτούτο Επιχειρηματικής Ηθικής, www.ebency.org/index.php?option=com_content&view=article&id=32&Itemid=33&lang=el,
- Κυριακόπουλος, Ο. (2007), «Η σημασία της ΕΚΕ για τη σύγχρονη ελληνική επιχείρηση», Συνέδριο Ελληνικού Δικτύου για την ΕΚΕ, «Κοινωνικώς Επιχειρείν: Αξίες και Πρακτικές Υπεύθυνης Επιχειρηματικότητας 2007», Συνεδριακό Κέντρο Δαΐς, Αθήνα, Μάιος
- Λεφοπούλου, Α. (2003), Marketing Week, 01/07.
- Μαγνήσαλης, Κ. (2002), *Δημόσιες Σχέσεις: Θεωρία και Τεχνική των Σχέσεων με το Κοινό*, Αθήνα: Interbooks.

- Μήλιος, Α. (2006), Εταιρική Ταυτότητα και Εταιρική Εικόνα, Αθήνα: Εκδόσεις Σταμούλη.
- Μπαμπινιώτης, Γ. (1998), Λεξικό της Νέας Ελληνικής Γλώσσας, Αθήνα: Κέντρο Λεξικολογίας.
- Ξηραδάκης, Γ. (2014), «Ελληνική ναυτιλία και ΕΚΕ», CSR Conference organized by Capital Link, Athens, May.
- Παυλοπούλου, Γ. (2010), “Εταιρική Κοινωνική Ευθύνη στον Ναυτιλιακό Κλάδο”. *ΝΑΥΣgreen.gr*.
- Παυλοπούλου, Γ. (2011), “Εταιρική Κοινωνική Ευθύνη στην Ναυτιλία” συνέντευξη στον Μ. Κάντζιο, όπως αναρτήθηκε στο www.maritimes.gr (22/09)
- Πάπυρος Larousse (2003), Αθήνα: Εκδοτικός Οργανισμός Πάπυρος.
- Σκριμιζέας, Γ. (2013), «Η Εταιρική Κοινωνική Ευθύνη να ενσωματωθεί στη φιλοσοφία της εταιρίας», όπως αναρτήθηκε στον ιστότοπο www.maritimes.gr/art/gr_116.php, 11/07.
- Σμυρνής, Ν. (2012), «Αποσαφήνιση του όρου εταιρική κοινωνική ευθύνη και οι άρρηκτοι δεσμοί της με τις επιχειρήσεις» (μέρος της διδακτορικής διατριβής), διαθέσιμο ηλεκτρονικά στο www.economist.gr/index.php/2012-02-09-11-16-57/2012-02-09-11-20-46/2012-02-09-11-20-46/12652-clarification-of-term-corporate-social-responsibility-and-her-unbreakable-bonds-with-the-enterprises
- Σπανός, Μ. (2012), «Η Νέα Ευρωπαϊκή στρατηγική για την ΕΚΕ», *Χρηματιστήριο*, όπως αναρτήθηκε στην ηλεκτρονική διεύθυνση http://globalsustain.org/files/eurocharity_michael_spanos_new_csr_strategy_greek_article_april_2012.pdf
- Σταμάτης, Γ. (2005), Ολοκληρωμένη Στρατηγική Επικοινωνία, Αθήνα: Εκδόσεις Σταμούλη.
- www.businesseurope.eu/Content/Default.asp?
- www.ueapme.com/
- www.csreurope.org/
- www.ethics.gr.
- www.eurocharity.org.

- www.actionaid.gr.
- www.prnewswire.com.
- www.ipra.org.
- www.cepr.org.
- www.eeds.gr.
- www.europa.eu.
- www.csreurope.org.
- www.lawnet.gr/default.asp.
- www.sev.org.gr
- www.fgi.org.
- www.foundation.qualitynet.gr.
- www.globalreporting.org.
- www.unglobalcompact.org.
- www.cri.org.gr
- www.csrhellas.org
- www.eben-net.org
- www.imo.org.
- www.intercargo.org
- www.intertanko.com
- www.bimco.org
- www.ics-shipping.org
- www.globalsustain.org
- www.maritimecsr.com
- www.maritimes.gr

Παράρτημα

Χάρτα Δικαιωμάτων και Υποχρεώσεων των Επιχειρήσεων

Η «Χάρτα Δικαιωμάτων και Υποχρεώσεων των Επιχειρήσεων» έχει ως εξής⁴²:

1. Η επιχείρηση έχει δικαίωμα να λειτουργεί σε σταθερό, σαφές, κωδικοποιημένο, αντικειμενικό, προβλέψιμο, διεθνώς ανταγωνιστικό θεσμικό και νομικό πλαίσιο, το οποίο να προάγει την επιχειρηματικότητα και να ενισχύει την ανταγωνιστικότητα. Η επιχείρηση οφείλει να διασφαλίζει την επιβίωσή της σεβόμενη το θεσμικό και νομικό πλαίσιο, να αναλαμβάνει τις ευθύνες της και να εκπληρώνει με συνέπεια τις υποχρεώσεις της.
2. Η επιχείρηση, όπως και κάθε πολίτης της χώρας, έχει δικαίωμα σε χρηστή και διαφανή διαχείριση των δημόσιων οικονομικών, η οποία διασφαλίζει τον κοινωνικό ρόλο του κράτους και στοχεύει στον περιορισμό του δημόσιου δανεισμού, καθώς και σε σταθερό και προβλέψιμο φορολογικό πλαίσιο που στηρίζει την επιχειρηματικότητα και τις επενδύσεις. Η επιχείρηση έχει υποχρέωση να ανταποκρίνεται με συνέπεια στις θεσμοθετημένες υποχρεώσεις της και να συμβάλει στην καταπολέμηση της διαφθοράς που οδηγεί σε στρεβλώσεις της αγοράς και ζημιώνει το κοινωνικό σύνολο.
3. Η επιχείρηση έχει δικαίωμα να διεκδικεί διαφάνεια, φερεγγυότητα και αμοιβαιότητα στις σχέσεις της πολιτείας με τους πολίτες και τις άλλες επιχειρήσεις, καθώς και την αποτελεσματική προστασία της δικαιοσύνης. Η επιχείρηση έχει υποχρέωση να αποδίδει εύλογο μέρος στους μετόχους της, να εφαρμόζει τις αρχές της εταιρικής διακυβέρνησης και να εκπληρώνει τις υποχρεώσεις της προς τους εργαζομένους, τους προμηθευτές και τους πελάτες της.

---

⁴² Βλ. σχετικά http://www.sev.org.gr/Uploads/pdf/SEV_Xarta_dikaiomaton1.pdf

4. Η επιχείρηση έχει δικαίωμα πρόσβασης σε μια ενοποιημένη και αποτελεσματική ευρωπαϊκή αγορά που δεν περιορίζεται από κρατικά ή ιδιωτικά μονοπώλια και λειτουργεί με όρους που δεν θίγουν την άμεση ή μακρόχρονη ανταγωνιστική ικανότητα της ίδιας και του συνόλου της οικονομίας. Η επιχείρηση έχει υποχρέωση να αποφεύγει εναρμονισμένες πρακτικές και να μη νοθεύει τον ανταγωνισμό εις βάρος του καταναλωτή.

5. Η επιχείρηση έχει δικαίωμα σε ένα σύγχρονο εκπαιδευτικό σύστημα που προσφέρει δεξιότητες, γνώσεις και αξίες που αντιστοιχούν στις κοινωνικές και οικονομικές ανάγκες, ένα σύστημα που προάγει την ατομική ευθύνη, τη δημιουργία και την καινοτομία. Η επιχείρηση έχει υποχρέωση να επενδύει στη γνώση στο χώρο εργασίας, στην κατάρτιση και διά βίου εκπαίδευση των εργαζομένων της.

6. Η επιχείρηση έχει δικαίωμα πρόσβασης σε μια αγορά εργασίας που δεν επιβαρύνει την ικανότητά της να προσαρμόζεται γρήγορα στις αλλαγές και να ενθαρρύνει την αύξηση της απασχόλησης, καθώς και να διεκδικεί από την πολιτεία ένα αποτελεσματικό δίκτυο κοινωνικής προστασίας που στοχεύει στη σύντομη επανένταξη των ανέργων στην αγορά. Η επιχείρηση έχει υποχρέωση να συνεισφέρει στη δημιουργία θέσεων εργασίας, να εφαρμόζει ένα αξιολογικό σύστημα αξιολόγησης της απόδοσης, των προαγωγών και των αμοιβών, να διασφαλίζει καλές και ασφαλείς συνθήκες εργασίας, με ίσα δικαιώματα και ευκαιρίες για όλους και να σέβεται την ισορροπία μεταξύ εργασιακού χρόνου και προσωπικής ζωής.

7. Η επιχείρηση έχει δικαίωμα να διεκδικεί από την πολιτεία προστασία της φήμης της και αντικειμενική μεταχείρισή της με βάση πραγματικά και επιβεβαιωμένα γεγονότα. Η επιχείρηση έχει υποχρέωση να παρέχει ειλικρινή ενημέρωση και πληροφόρηση σε όσους συναλλάσσονται με αυτή και να σέβεται τα δικαιώματα του καταναλωτή για παροχή ασφαλών, ποιοτικών προϊόντων και υπηρεσιών σε ανταγωνιστικές τιμές.

8. Η επιχείρηση έχει δικαίωμα σε μια ενιαία εθνική και ευρωπαϊκή πολιτική

που προστατεύει αποτελεσματικά την πνευματική ιδιοκτησία, στηρίζει την έρευνα και ανάπτυξη και ενθαρρύνει την καινοτομία. Η επιχείρηση έχει ευθύνη να παρακολουθεί τις τεχνολογικές εξελίξεις, να βελτιώνει την ανταγωνιστικότητά της, να εκσυγχρονίζει τις διαδικασίες παραγωγής της και να καινοτομεί στα προϊόντα ή τις υπηρεσίες που παρέχει.

9. Η επιχείρηση έχει δικαίωμα σε σαφή και ολοκληρωμένο εθνικό χωροταξικό σχεδιασμό και σύγχρονες υποδομές που της εξασφαλίζουν δίκτυα μεταφορών, διαχείριση αποβλήτων, τηλεπικοινωνίες και ενέργεια. Η επιχείρηση έχει υποχρέωση να σέβεται το περιβάλλον ελαχιστοποιώντας τις επιπτώσεις και δράσεών της σε αυτό, να εφαρμόζει μέτρα πρόληψης καταστροφών, να προωθεί ενεργά την ανακύκλωση και να συμβάλει στην εξοικονόμηση ενέργειας.

10. Η επιχείρηση που σέβεται τις υποχρεώσεις της, όπως αυτές απορρέουν από την παρούσα Χάρτα, διεκδικεί αναγνώριση της συνεισφοράς της στην κοινωνία και σεβασμό των δικαιωμάτων της από την πολιτεία. Η επιχείρηση, ως ενεργός εταιρικός πολίτης, δεσμεύεται να αποδίδει στην κοινωνία μέρος της προστιθέμενης αξίας που παράγει και να καλλιεργεί εταιρική κουλτούρα που να αναγνωρίζει και να εφαρμόζει τις αρχές της παρούσας Χάρτας.

Βασικές Δεσμεύσεις της HELMEPA

Οι ιδρυτικές δεσμεύσεις της HELMEPA έχουν ως εξής⁴³:

1. Υποστηρίζει τον στόχο "Ασφαλή Πλοία σε Καθαρές Θάλασσες" του Διεθνούς Ναυτιλιακού Οργανισμού
2. Λειτουργεί ως ιδιωτικό Σωματείο, όχι κερδοσκοπικά και όχι γραφειοκρατικά
3. Έχει αποκλειστικό και μόνο έσοδο τις ετήσιες εισφορές και δωρεές των μελών, εκτός των ναυτικών

---

⁴³ Βλ. σχετικά www.helmepa.gr/gr/what_is_helmepa04.php

4. Καλλιεργεί και προάγει περιβαλλοντική συνείδηση σε όλες τις βαθμίδες της ναυτιλιακής κοινότητας με κάθε μέσο πληροφόρησης, ενημέρωσης και δημοσιότητας
5. Ενθαρρύνει τη συμμόρφωση με εθνικούς και διεθνείς νόμους και κανονισμούς πρόληψης της ρύπανσης και ασφάλειας στη θάλασσα που η Ελλάδα έχει κυρώσει
6. Συνδράμει την Ελληνική Πολιτεία σχετικά με τη διεθνή νομοθεσία προστασίας του θαλάσσιου περιβάλλοντος
7. Προωθεί διεθνή προσπάθεια που συνδυάζει περιβαλλοντικούς κανονισμούς και εθελοντική βούληση για την εξάλειψη της ρύπανσης από τα πλοία και τη βελτίωση της ασφάλειας στη θάλασσα
8. Έχει μέλη πλοιοκτήτες, εφοπλιστές, διαχειριστές και πράκτορες, πλοιάρχους, αξιωματικούς καταστρώματος και μηχανής και πληρώματα, καθώς και άλλους οργανισμούς και φορείς από την ευρύτερη διεθνή ναυτιλιακή κοινότητα
9. Εκδίδει Πιστοποιητικό Μέλους σε εταιρεία ή άτομο που αναλαμβάνει ως Μέλος τη δέσμευση να υποστηρίζει τους σκοπούς της HELMEPA,
10. Ακυρώνει ή αναστέλλει Πιστοποιητικό Μέλους όταν ο κάτοχός του καταδικάστηκε νόμιμα για ρύπανση ή/και δεν ανέφερε εθελοντικά το γεγονός στη HELMEPA ή αδιαφορεί για τις αρχές που εκπροσωπεί το Πιστοποιητικό Μέλους
11. Αναγνωρίζει και βραβεύει επιτεύγματα στους τομείς της πρόληψης της ρύπανσης και της ναυτικής ασφάλειας ατόμων ή και φορέων

Γλωσσάρι

Παρατίθεται στην ελληνική γλώσσα η έννοια μερικών λέξεων ή εκφράσεων που συνήθως συναντώνται στα αγγλικά κείμενα για την ΕΚΕ⁴⁴.

AccountAbility 1000(AA1000): Αποτελεί μια συστηματική, περιεκτική και αξιόπιστη προσέγγιση στη βελτίωση της κοινωνικής και ηθικής υπευθυνότητας και της συνολικής αποτελεσματικότητας. Το πλαίσιο AA1000 αναπτύχθηκε από την εδρεύουσα στο Ην. Βασίλειο AccountAbility για την αντιμετώπιση της ανάγκης των οργανισμών να συμπεριλάβουν στις καθημερινές τους δράσεις διαδικασίες που αποδεικνύουν τη δέσμευσή τους προς τους stakeholders τους. Δίνει στους χρήστες κατευθύνσεις εγκατάστασης διαδικασιών που δημιουργούν τους απαραίτητους δείκτες, στόχους, και συστήματα απολογισμού της δέσμευσης του οργανισμού προς τους stakeholders, προκειμένου να εξασφαλιστεί η αποτελεσματική επίδρασή τους στις αποφάσεις, τις δράσεις και τη συνολική αποτελεσματικότητα του οργανισμού.

Benchmarking: Σύγκριση των περιβαλλοντικών και κοινωνικών διαχειριστικών διαδικασιών, της αποτελεσματικότητας και του κοινωνικού απολογισμού μιας επιχείρησης. Μπορεί να χρησιμοποιηθεί για παροχή λεπτομερών συγκρίσεων μεταξύ τμημάτων μιας επιχείρησης ή μεταξύ επιχειρήσεων ενός συγκεκριμένου τομέα. Καθιστά επίσης εφικτές συγκρίσεις για παγκόσμιες τάσεις μεταξύ οργανισμών ή τομέων με μεγάλη διαφοροποίηση.

Business case: Είναι το αποτέλεσμα της οικονομικής ανάλυσης που υπολογίζει το εμπορικό όφελος έναντι των απωλειών που υφίσταται μια επιχείρηση από την πορεία των δράσεων που αναλαμβάνει. Έχει γίνει κοινά

---

⁴⁴ Για περισσότερα, βλ. www.csrhellas.gr/CSR_gr/glossarigr.htm [10/08/2014].

αποδεκτό να αναφέρεται στη λογική της θετικής επιχειρηματικής δραστηριότητας για εργασίες που ενδιαφέρουν την κοινωνία και περιλαμβάνει άμεσες ή έμμεσες μακροχρόνιες επιρροές.

Code of conduct: Επίσημη διατύπωση των αξιών και επιχειρηματικών πρακτικών μιας εταιρίας και ενίοτε των προμηθευτών της. Πρόκειται για την καταγραφή ελάχιστων προτύπων μαζί με την υπόσχεση τήρησής τους εκ μέρους της εταιρίας και την απαίτησή της να τηρούνται και από τους εργολάβους, υπεργολάβους και προμηθευτές της.

Corporate citizenship: Η διαχείριση του συνόλου των σχέσεων της εταιρίας με τις κοινότητες στις οποίες δραστηριοποιείται, σε τοπικό, εθνικό και παγκόσμιο επίπεδο.

Corporate citizenship: Πρόκειται για την με ηθικό και κοινωνικά υπεύθυνο τρόπο μεταχείριση των stakeholders μιας επιχείρησης. Στόχος είναι η δημιουργία όλο και υψηλότερου επιπέδου ζωής, με την ταυτόχρονη προστασία της αποδοτικότητας της επιχείρησης και των stakeholders της τόσο μέσα όσο και έξω από αυτήν.

Corporate Governance: Το σύστημα με το οποίο διευθύνονται και ελέγχονται οι επιχειρήσεις. Η δομή της εταιρικής διακυβέρνησης καθορίζει τη κατανομή των δικαιωμάτων και των ευθυνών μεταξύ των διάφορων συμμετεχόντων σε μια επιχείρηση, όπως, το διοικητικό συμβούλιο, οι διευθυντές, οι μέτοχοι και άλλοι stakeholders, και αναλύει λεπτομερώς τους κανόνες και τις διαδικασίες λήψης αποφάσεων επί εταιρικών θεμάτων. Με τον τρόπο αυτό, εξασφαλίζει επίσης τη δομή μέσω της οποίας καθορίζονται οι στόχοι της εταιρίας, και τα μέσα επίτευξης και ελέγχου της αποτελεσματικότητας αυτών των στόχων.

Corporate Social Responsibility: Εταιρική Κοινωνική Ευθύνη είναι η έννοια σύμφωνα με την οποία οι επιχειρήσεις ενσωματώνουν σε εθελοντική βάση κοινωνικούς και περιβαλλοντικούς προβληματισμούς στις επιχειρηματικές τους δραστηριότητες και στις επαφές τους με τους stakeholders τους.

Ethical trade: Εξασφαλίζει ότι οι συνθήκες στις συμβατικές αλυσίδες παραγωγής συμμορφώνονται με βασικά ελάχιστα πρότυπα και στοχεύει στην εξάλειψη των πλέον εκμεταλλευτικών μορφών εργασίας όπως η παιδική και η καταναγκαστική εργασία και τα "κάτεργα".

Social Accountability 8000 (SA8000): Το διεθνές πρότυπο κοινωνικής ευθύνης είναι μια πρωτοβουλία της Social Accountability International (SAI), ενός φορέα που δημιουργήθηκε από το Council on Economic Priorities Accreditation Agency (CEPAA) στις ΗΠΑ. Στόχος του SA8000 είναι η διασφάλιση αγαθών και υπηρεσιών που έχουν ηθική προέλευση. Το SA8000 είναι ένα οικειοθελές πρότυπο και μπορεί να εφαρμοστεί σε οιοδήποτε μεγέθους οργανισμούς και επιχειρήσεις σε όλους τους τομείς της βιομηχανίας. Το πρότυπο μπορεί να αντικαταστήσει ή να επαυξήσει ειδικούς κώδικες κοινωνικής ευθύνης επιχειρήσεων ή βιομηχανικών τομέων. Το SA8000 θέτει βασικά πρότυπα για: παιδική εργασία, καταναγκαστική εργασία, υγιεινή και ασφάλεια, ελευθερία συνδικαλιζέσται και δικαίωμα συλλογικών διαπραγματεύσεων, διακρίσεις, πρακτικές πειθαρχίας, ώρες εργασίας, αποζημιώσεις).

Social auditing: Η συστηματική αξιολόγηση του κοινωνικού αντίκτυπου ενός οργανισμού σε σχέση με τα πρότυπα και τις προσδοκίες.

Social label: Λέξεις και σύμβολα πάνω σε προϊόντα που επιδιώκουν τον επηρεασμό των αγοραστικών αποφάσεων των καταναλωτών, με την παροχή εγγύησης σχετικά με τον κοινωνικό και δεοντολογικό αντίκτυπο μιας επιχειρηματικής διαδικασίας σε άλλους stakeholders. Μια σφραγίδα ή ένα σύμβολο επάνω σε ένα προϊόν που αποτελεί ένδειξη ότι ένα προϊόν καλύπτει μια σειρά από κοινωνικά πρότυπα.

Socially Responsible Investing (SRI): Η ενσωμάτωση προσωπικών αξιών και κοινωνικών προβληματισμών στις επενδυτικές αποφάσεις καλείται Κοινωνικά Υπεύθυνη Επένδυση (ΚΥΕ). Η ΚΥΕ εξετάζει τόσο τις χρηματοοικονομικές ανάγκες του επενδυτή όσο και την επίδραση της

επένδυσης στην κοινωνία. Με την ΚΥΕ, "οι επενδυτές μπορούν να τοποθετήσουν τα χρήματά τους στην οικοδόμηση ενός καλύτερου αύριο ενώ ταυτόχρονα μπορούν να έχουν ανταγωνιστικές αποδόσεις σήμερα". Με τα χρόνια έχουν αναπτυχθεί τρεις βασικές στρατηγικές ΚΥΕ : έλεγχος , προάσπιση των συμφερόντων των μετόχων, επενδύσεις για κοινωνικούς σκοπούς και κεφάλαια για κοινωνική καινοτομία.

Social report: Μη χρηματοοικονομικά στοιχεία που καλύπτουν θέματα προσωπικού, οικονομικής ανάπτυξης των κοινοτήτων, ανάμειξης των stakeholders συμπεριλαμβανόμενων του εθελοντισμού και της περιβαλλοντικής επίδοσης. Οι πολυεθνικές εταιρείες έχουν αρχίσει με αυξανόμενο ρυθμό να αναφέρουν την κοινωνική τους επίδραση μαζί με την χρηματοοικονομική τους επίδοση. Με όλο και αυξανόμενους ειδικούς δείκτες, οι επιχειρήσεις αναφέρονται στα ακόλουθα εννέα θέματα: αποστολή, όραμα και αξίες, εργασιακό κλίμα, κοινωνικός διάλογος, ανθρώπινα δικαιώματα, συνεργασία με τις κοινότητες, οικονομική ανάπτυξη των τοπικών κοινωνιών, περιβάλλον και αγορά.

Sustainable development: Ανάπτυξη που καλύπτει τις ανάγκες του παρόντος χωρίς τη διακύβευση της δυνατότητας των μελλοντικών γενεών να καλύπτουν τις δικές τους ανάγκες. Βιώσιμη ανάπτυξη είναι η προσέγγιση που στοχεύει στην ισορροπία των κοινωνικών, οικονομικών και περιβαλλοντικών επιδράσεων όλων μας των πράξεων, τώρα και στο μέλλον.

Triple Bottom Line (TBL): η ιδέα ότι η συνολική επίδοση μιας επιχείρησης πρέπει να υπολογίζεται με βάση τη συνδυασμένη συνεισφορά της στην οικονομική ευημερία, την περιβαλλοντική ποιότητα και το κοινωνικό κεφάλαιο. Η TBL δεν εστιάζεται μόνον στην οικονομική αξία που προσθέτουν οι επιχειρήσεις αλλά επίσης στην περιβαλλοντική και κοινωνική αξία που προσθέτουν ή/και καταστρέφουν. Στην στενότερη ερμηνεία του ο όρος "triple bottom line" χρησιμοποιείται σαν πλαίσιο μέτρησης και απολογισμού της επιχειρηματικής επίδοσης έναντι οικονομικών, κοινωνικών και περιβαλλοντικών παραμέτρων. Στην ευρύτερη ερμηνεία του ο όρος χρησιμοποιείται για την κατανόηση της συνολικής σειράς αξιών, θεμάτων και

διαδικασιών στα οποία πρέπει να στραφούν οι επιχειρήσεις προκειμένου να ελαχιστοποιήσουν οποιαδήποτε βλάβη που οφείλεται στις δραστηριότητές τους και να δημιουργήσουν οικονομική, κοινωνική και περιβαλλοντική αξία. Αυτό συνεπάγεται διαφάνεια σχετικά με τις επιδιώξεις της επιχείρησης και εκτίμηση των αναγκών όλων των stakeholders της επιχείρησης- μετόχων, πελατών, εργαζομένων, επιχειρηματικών συνεργατών, κυβερνήσεων, τοπικών κοινοτήτων και του κοινού.